

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Politické aspekty řízení a rozvoje ve městě Šumperk

Bc. Michaela Neubauerová

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michaela Neubauerová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Politické aspekty řízení a rozvoje ve městě Šumperk

Název anglicky

The political aspects of management and development of the town Šumperk

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí s důrazem na období po roce 1989. Výzkum bude zaměřen na vybrané město Šumperk ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu: 1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele města a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy. 2. Identifikovat aktéry politického procesu ve městě (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, spolky apod.) a analyzovat výsledky voleb do obecního zastupitelstva. 3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce a charakterizovat proces plánování, řízení v oblasti rozvoje a identifikování rozvojových priorit města Šumperk.

Metodika

Při vypracování diplomové práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v různých obcích. Práce bude postavena jako případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Šumperk, místní samospráva, rozvoj obce, plán rozvoje obce, rozpočet obce, spolek, volební strana, komunální volby, komunální koalice, zastupitelstvo města

Doporučené zdroje informací

Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009.
Bernard, J. (ed.). Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011.
Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010.
Čmejrek, J. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Davle: Alfa Nakladatelství, 2009.
Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
Kruntorádová, I. Politické aspekty financování českých měst. Praha: 2015.
MMR ČR. Metodika tvorby programu rozvoje obce. Zpracoval GaREP, spol. s.r.o. a e-Rozvoj.cz s.r.o., 2014.
Peková, J. Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer, 2011.
Rektořík, J.; Šelešovský, J. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací. Brno: Masarykova univerzita, 1999.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 24. 3. 2017

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Politické aspekty řízení a rozvoje ve městě Šumperk“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2017

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce panu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D., za poskytnutí podkladových materiálů, za cenné rady a konzultace při tvorbě diplomové práce.

Dále bych ráda poděkovala starostovi města Šumperk, členům zastupitelstva města za zodpovězení mých otázek a pracovníkům města Šumperk za poskytnutí potřebných údajů.

Politické aspekty řízení a rozvoje ve městě Šumperk

Souhrn:

Tato diplomová práce se zaměřuje na politické aspekty řízení a rozvoje se zaměřením na město Šumperk. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to teoretické a praktické.

První část je věnována charakteristice a základním pojmům, které se vztahují k obcím, orgánům obcí, členěním obcí, samostatné a přenesené působnosti obce. Další část je věnována vývoji a historii komunální politiky a voleb, základním pojmům, které se vztahují ke komunální politice a volbám, a poslední část je věnována hospodaření, financování a rozvoji obcí.

Cílem praktické části je charakteristika základních socioekonomických ukazatelů města Šumperk a analýza výsledků komunálních voleb v jednotlivých letech s důrazem na povolebním uspořádání ve městě. Další část práce je zaměřena na hospodaření obce, které má ve svých rukou společnost Podniky města Šumperk, a.s. a investice obce, které se ve většině případů řídí vypsányými dotačními tituly. V části místních politických mechanismů je charakterizováno přijímání rozhodnutí na jednáních zastupitelstva města, dále je charakterizováno jednání pracovních skupin, které vznikají při složitějších otázkách rozhodování a průběh navrhování a schvalování rozpočtu.

Summary:

This thesis focuses on the political aspects of management and development of the town Šumperk. The thesis is divided into two parts, the theoretical part and the practical part. The first part addresses the characteristics and basic concepts which are relevant to municipalities, local authorities, authority structure, and separate/delegated powers of such authorities. The second section focuses on the development and the history of local politics and elections, and also the basic concepts related to local politics and elections. The last section focuses on the business management, financing and development of village communities.

The aim of the practical part is the characteristics of basic socio-economic indicators of Šumperk town, and the analysis of the results of local elections in particular years, emphasizing on the post-election structure in the town. The next part focuses on the business management of the municipality which is in the hands of Šumperk's plc

enterprises, and the municipality investments, which, in most cases, are governed by listed grant programs. Parts of local political mechanisms are characterized by accepting decisions at town council level meetings, and it is further characterized by meetings of working groups that arise when deciding on complex issues and during the suggestions and approvals of budgets.

Klíčová slova:

Šumperk, místní samospráva, rozvoj obce, plán rozvoje obce, rozpočet obce, spolek, volební strana, komunální volby, komunální koalice, zastupitelstvo města

Key words:

Šumperk, local government, municipal development, municipal development plan, municipal budget, association, election part, municipal election, municipal coalition, the city council

OBSAH

1. Úvod.....	12
2. Cíl práce a metodika.....	13
3. Obce.....	15
3.1. Území obce	15
3.2. Občané obce.....	17
3.3. Členění obcí	17
3.3.1. Členění obcí podle počtu obyvatel.....	18
3.3.2. Členění obcí podle činnosti obecních úřadů	19
3.4. Samostatná působnost obce.....	20
3.5. Přenesená působnost obce.....	21
3.6. Orgány obce	21
3.6.1. Zastupitelstvo obce.....	22
3.6.2. Rada obce.....	23
3.6.3. Starosta.....	24
3.6.4. Obecní úřad.....	25
3.6.5. Zvláštní orgány obce.....	25
4. Komunální politika a volby.....	26
4.1. Vývoj komunálních voleb od roku 1990.....	27
4.2. Volební obvod.....	28
4.3. Mandát	28
4.4. Základní typologie volebních systémů.....	29
4.4.1. Většinové volební systémy	29
4.4.2. Proporční volební systémy	29
4.4.3. Smíšené volební systémy	29
4.5. Forma kandidatury	29
4.6. Struktura hlasu	31
4.7. Volební klauzule	31
4.8. Volební formule	32
4.9. Lokální politika.....	33
4.9.1. Politické stranictví.....	33
4.9.2. Nezávislí kandidáti.....	34

4.10.	Teorie koalic a koaliční vztahy	34
4.11.	Třídy a typy koalic	35
4.11.1.	Minimální vítězná ideově propojená koalice	36
4.11.2.	Minimální vítězná ideově nepropojená koalice	36
4.11.3.	Velká koalice.....	37
4.11.4.	Nadměrná ideově propojená koalice	37
4.11.5.	Nadměrná ideově nepropojená koalice	38
4.11.6.	Široká koalice.....	38
4.11.7.	Všestraničká koalice.....	39
5.	Hospodaření, finance a rozvoj obcí.....	39
5.1.	Rozpočtová skladba	39
5.2.	Územní rozpočet	40
5.2.1.	Příjmy obcí.....	41
5.2.2.	Výdaje obcí	42
5.3.	Mimorozpočtové fondy.....	43
5.4.	Rozpočtový výhled.....	43
5.5.	Zásady rozpočtového hospodaření.....	43
5.5.1.	Zásady univerzální	44
5.5.2.	Zásady uplatňované v rozpočtovém procesu	44
5.6.	Rozpočtový proces.....	44
5.6.1.	Sestavení návrhu rozpočtu	44
5.6.2.	Projednání a schválení návrhu rozpočtu.....	45
5.6.3.	Rozpis rozpočtu, plnění rozpočtu a jeho kontrola.....	45
5.6.4.	Závěrečný účet	45
5.7.	Rozvoj a investiční strategie obcí	46
5.8.	Financování rozvoje obcí.....	47
5.8.1.	Vlastní zdroje	47
5.8.2.	Dotace	47
5.8.3.	Využívání finančních prostředků z EU	49
5.8.4.	Dluhové financování	50
6.	Město Šumperk	51
6.1.	Charakteristika obce.....	51
6.2.	Historie obce	51

6.3.	Demografická struktura.....	52
6.3.1.	Vývoj počtu obyvatel	52
6.3.2.	Struktura obyvatel podle věku a pohlaví.....	53
6.3.3.	Národnostní a náboženská struktura	53
6.3.4.	Vzdělanostní struktura	55
6.4.	Ekonomická a sociální charakteristika.....	56
6.4.1.	Zaměstnanost.....	56
6.4.2.	Školství.....	58
6.4.3.	Doprava.....	59
6.4.4.	Volnočasové aktivity a služby	59
6.5.	Souhrn charakteristik	60
7.	Komunální politika ve městě Šumperk.....	60
7.1.	Volby do zastupitelstva města.....	60
7.1.1.	Volby v roce 1994.....	60
7.1.2.	Volby v roce 1998.....	61
7.1.3.	Volby v roce 2002.....	63
7.1.4.	Volby v roce 2006.....	64
7.1.5.	Volby v roce 2010.....	65
7.1.6.	Volby v roce 2014.....	67
7.2.	Zhodnocení výsledků komunálních voleb.....	68
7.2.1.	Volební strany	68
7.2.2.	Kandidáti dle politické příslušnosti.....	69
7.2.3.	Volební účast.....	70
7.2.4.	Zastupitelstvo města.....	71
7.2.5.	Rada města	72
7.2.1.	Koalice a opozice města.....	73
8.	Hospodaření a finance města Šumperka	73
8.1.	Podniky města Šumperk a.s.	73
8.1.1.	Představenstvo PMŠ.....	74
8.1.2.	Dozorčí rada PMŠ.....	75
8.2.	Rozpočet obce	76
8.3.	Investiční akce obce	77
8.4.	Místní politické mechanismy	78

9. Závěr	84
10. Seznam použité literatury	87
11. Seznam tabulek	89
12. Seznam grafů	89
13. Seznam obrázků	90
14. Přílohy	90

1. Úvod

Před rokem 1990 byl politický život na obecní úrovni zcela na okraji zájmu, což bylo zapříčiněno soustředěním se na politologické aspekty transformačního procesu a na vytváření demokratických struktur a mechanismů v celostátním měřítku. Od 90. let ovšem zažívá politologie velký rozkvět a rozvoj obcí se začíná dostávat do popředí pozornosti. Od konce 90. let se významným společenským i politickým tématem stala decentralizace rozhodovacích struktur a reforma územní veřejné správy.¹

V dnešní době se o rozvoj a řízení jednotlivých obcí zajímá mnohem více lidí, což zvyšuje kvalitu žití v jednotlivých obcích. S rozvojem jednotlivých obcí úzce souvisí i komunální politika, kde role občana hraje velice významnou roli. Kandidáti na své voliče – občany vyvíjí čím dál větší nátlaky např. pomocí volebních programů a propagačních volebních meetingů, kde představují své plány do budoucnosti a většinou slibují i nemožné.

Skoro ve všech obcích se voliči i kandidáti velmi dobře znají a proto je jejich vztah silnější než ve vysoké politice. Někdy proto může spíše záležet na osobních sympatiích než na tom, za kterou stranu kandidáti vystupují.

Nejvíce nás zajímá, jak zvolení zastupitelé města rozhodují o životě a kvalitě života občanů a jestli konají ve veřejném zájmu nebo spíše ve vlastním.

Tato práce se zabývá samosprávou ve městě Šumperk, které se nachází v malebném údolí řeky Desné a je jednou ze vstupních bran pohoří Jeseníků. Město je správním, politickým a hospodářským centrem severozápadní Moravy a žije zde okolo 26 000 obyvatel. Diplomová práce nejprve charakterizuje politický proces na komunální úrovni, na který navazují socioekonomické charakteristiky Šumperk, analýza komunálních voleb s povolebním uspořádáním a v poslední část zkoumá proces rozhodování a místní politické mechanismy.

¹ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 13

2. Cíl práce a metodika

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum byl zaměřen na vybrané město Šumperk ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bylo v rámci zvoleného tématu:

- 1) Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele města a vyhodnotit jejich vliv na vývoj a fungování místní samosprávy.
- 2) Identifikovat aktéry politického procesu ve městě (lokální politické subjekty, zájmové skupiny, spolky apod.) a analyzovat výsledky voleb do obecního zastupitelstva.
- 3) Definovat charakter rozhodovacího procesu místní samosprávy v oblasti rozvoje obce a charakterizovat proces plánování, řízení v oblasti rozvoje a identifikování rozvojových priorit města Šumperk.

Město Šumperk bylo vybráno z důvodu blízkého vztahu k obci a zejména z důvodu napjatých vztahů mezi členy zastupitelstva zvolenými v posledním volebním období.

K definování charakteru obce a rozhodovacího procesu byly použity výzkumné otázky:

- 1) Město Šumperk má 26 000 obyvatel a spadá tak podle klasifikace P.Jüptnera (2004) do kategorie obcí větší střední velikosti. Odpovídá tomu politický systém v obci?
- 2) Jakým způsobem se přijímají rozhodnutí a je běžné konání pracovních jednání před veřejným jednáním zastupitelstva?

Ve výzkumu politického procesu na lokální a regionální úrovni rozhodování se uplatňují dva hlavní směry. První upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro politiky jako celku. Nezohledňuje však místní specifika. Druhý směr vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Jeho základní metodou jsou většinou jednotlivé případové studie, na jejichž základě bývají teprve opatrně konstruována zobecňující tvrzení.²

Při vypracování diplomové práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti politického procesu v různých obcích a regionech. Práce bude postavena jako

² BALÍK, S., *Metodologie výzkumu komunální politiky*, s. 166 - 167

případová studie. Ke sběru dat byly využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování.

V rámci studia dokumentů bylo využito především odborné literatury, vztahující se k obcím, komunálním volbám, koalicím a hospodaření a financování rozvoje, a právního předpisu (Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.). V části zabývající se socioekonomickou charakteristikou, byly využity oficiální webové stránky Veřejné databáze Českého statistického úřadu a studium Ročenek města Šumperka. Pro analýzu komunálních voleb byly využity oficiální webové stránky Českého statistického úřadu. K sestavení mechanismů místní politiky a pro charakteristiku rozhodovacího procesu v Šumperku bylo osloveno 27 členů zastupitelstva pomocí polostandardizovaných rozhovorů. Otázky z rozhovorů byly zaslány všem zastupitelům pomocí elektronické pošty, z toho 8 členů zastupitelstva bylo ochotno odpovědět. Struktura a obsah rozhovorů je uvedena v příloze diplomové práce.

3. Obce

Obce jsou v duchu ústavy podle Zákona č. 128/2000 Sb. O obcích (obecní zřízení) definovány jako základní územní samosprávné společenství občanů a jako veřejnoprávní korporaci. Obec má svůj vlastní majetek, vystupuje svým jménem v právních vztazích a nese odpovědnost, jež vyplývá z těchto vztahů. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území, o potřeby svých občanů a chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Obec je tvořena jako územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Podle obecního zřízení se za obec pokládá jakékoliv sídlo, které má vlastní samosprávu, tedy i město, případně statutární město, v běžné mluvě je obec téměř synonymem vesnice a protikladem města.³

Podle Ústavy je obec charakterizována jako územní společenství občanů, které má právo na samosprávu. To znamená, že obec se vyznačuje třemi základními znaky:

- územím
- občany, kteří zde žijí
- působností obce⁴

3.1. Území obce

Území obce je základním znakem každé obce. Obce se často dopouštějí formální chyby, protože definují územní působnost obce katastrem obce, respektive katastrálním územím. Je pravda, že katastrální území u malých obcí je totožné s administrativním územím obce, ale větší obce se mohou skládat z více katastrálních území. Katastrální území je navíc pojmem státní správy v oblasti geodézie a kartografie, nikoliv pojem pojícím se s obecní samosprávou.⁵

Každá část území České republiky je součástí území některé obce a může mít jedno nebo více katastrálních území. Dvě nebo více sousedících obcí se mohou na základě dohody sloučit. Po sloučení bude území obce tvořit území slučovaných obcí a obec ponese název, na němž se slučované obce dohodnou. Pokud se stane, že se obce o názvu nedohodnou, rozhodne o něm Ministerstvo vnitra, které také může rozhodnout a schválit úplně jiný název obce. Obec se může také na základě dohody připojit k jiné obci, se kterou sousedí.

³ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 28

⁴ ČERNOHORSKÝ, J. *Příručka pro člena zastupitelstva obce*, s. 11

⁵ KOUDELKA, Z., *Obecní samospráva*, s. 15

Dohodu o sloučení nebo o připojení obce lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev dotčených obcí, pokud není podán návrh na konání místního referenda do 30 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí. Pokud je návrh na konání místního referenda podán, je k uzavření dohody o sloučení obcí nebo o připojení obce nutné souhlasné rozhodnutí místního referenda konaného v obci, ve které byl podán návrh na jeho konání. Dotčené obce oznámí krajskému úřadu rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má být uzavřena dohoda o sloučení obcí nebo o připojení obce. Je-li konáno místní referendum o sloučení obcí nebo o připojení obce, oznámí dotčené obce i rozhodnutí přijaté v místním referendu.⁶

Nová obec může vzniknout i oddělením části obce nebo změnou či zrušením vojenského újezdu. Ta část obce, která se chce oddělit, musí mít samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma obcemi nebo jednou obcí a cizím státem a musí tvořit souvislý územní celek. Po oddělení musí mít nová obec alespoň 1 000 občanů a stejné podmínky musí splňovat i obec po oddělení její části. S oddělením části obce musí vyslovit souhlas v místním referendu občané žijící na území té části obce, která se chce oddělit.

Občané obce v té části obce, která se chce oddělit, ustanoví přípravný výbor. Počet členů přípravného výboru musí být lichý a musí jej tvořit nejméně tři členové. Přípravný výbor navrhuje uspořádání místního referenda o oddělení části obce a podílí se na jeho přípravě a provedení, podílí se na přípravě návrhu na oddělení části obce, je účastníkem řízení o oddělení části obce, nemůže však podat návrh na oddělení části obce krajskému úřadu.

O oddělení části obce rozhoduje příslušný krajský úřad v přenesené působnosti na návrh obce, který je podán na základě kladného výsledku místního referenda konaného v té části obce, která se chce oddělit.⁷

Změny hranic obcí, při nichž nedochází ke sloučení obcí, připojení obce nebo oddělení části obce, se uskutečňují na základě dohody zúčastněných obcí po projednání s příslušným katastrálním úřadem. Uzavření dohody oznámí obec Ministerstvu financí a finančnímu úřadu.⁸

⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 33

⁷ ČMEJREK, J., KOPŘIVA, R., *Základy veřejné správy*, s. 30

⁸ Tamtéž, s. 32

3.2. Občané obce

Občanem obce je každá fyzická osoba, která je občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Občan obce, který dosáhl věku 18 let, má právo:

- „volit a být volen do zastupitelstva obce za podmínek stanovených zvláštním zákonem,
- hlasovat v místním referendu za podmínek stanovených zvláštním zákonem,
- vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem,
- vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok, a to buď písemně ve stanovené lhůtě, nebo ústně na zasedání zastupitelstva obce,
- nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy,
- požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce; je-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obec, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů,
- podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty; orgány obce je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva obce, nejpozději do 90 dnů.“⁹

3.3. Členění obcí

Na území České republiky jsou obce, územní celky, které člením podle několika kritérií:

- podle počtu obyvatel
- podle činnosti úřadů

⁹ Zákon o obcích (Zákon č. 128/2000 Sb.) [online]. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z [www: http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128](http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128)

3.3.1. Členění obcí podle počtu obyvatel

Obec je základním geografickým útvarem, ve kterém sídlí občané s odlišným počtem obyvatel (rozdělují se na vesnice, obec, městys, město, okresní město, krajské město, statutární město, hlavní město).

Vesnice je obcí s malým počtem obyvatel, kteří převážně pracují v zemědělství, (cca 2 000 obyvatel), s nízkopodlažní zástavbou, s malou uliční sítí, s návší (fungující jako společenské a kulturní centrum) a vysokým podílem zeleně.

Městys je historickým titulem obce (je to typ obcí, velikostně a významově stojící mezi městem a vsí).

Město je sídelní, geograficky vymezený útvar. Většina obyvatel v ČR žije ve městech, kterých je celkem 578.

Město má následující charakteristické znaky:

- *„má více katastrálních území,*
- *počet obyvatel je alespoň 3 000, má velkou hustotu osídlení,*
- *demografickou strukturu obyvatel (zaměstnání v obchodu, průmyslu, službách),*
- *poskytuje služby (správní, vzdělávací, obchodní, dopravní, kulturní) pro širší okolí,*
- *způsob života obyvatel (neosobní, účelový, malý počet osobních vztahů, velký počet profesionálních vztahů),*
- *koncentrace sociálně patologických jevů (zločinnost, prostituce, závislost),*
- *zástavba (kompaktnost zástavby, náměstí, ulice, městské čtvrti),*
- *městský znak, prapor,*
- *výkon správy realizuje městský úřad v přenesené nebo rozšířené působnosti.“*

Okresní město je sídlem státních institucí a sídlem okresu, i když již okres není korporací, ale pouze územím (v ČR je celkem 77 okresních měst).

Krajské město zahrnuje sídla samosprávních a státních institucí a sídla krajů. Vzhledem k tomu, že v ČR souběžně existují dva druhy krajského členění (územní státní a samosprávné), existují i dva typy krajských měst; 8 těchto měst je krajským městem v obou významech (13 krajských samosprávných měst).

Statutární město je město, kterému statut přiznává zákon. Vyhláškou statutárního města jsou zřízené městské obvody, městské části, na něž jsou přenesené některé kompetence. Statutární město má více katastrálních území, je spravováno magistrátem města, který vykonává funkci úřadu s rozšířenou i přenesenou působností a v čele stojí primátor města.

Statutární města ČR jsou např. České Budějovice, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Liberec, Most, Mladá Boleslav, Olomouc, Opava, Pardubice, Plzeň, Praha, Přerov, Teplice, Ústí nad Labem, Zlín. Statutární města Brno, Ostrava, Plzeň mají městské obvody a jejich záležitosti spravují úřady městského obvodu.

Hlavní město Praha má status přiznaný zvláštním zákonem. Praha je svého druhu statutárním městem, je i krajským městem a současně i obcí. Nevztahuje se na ni ale obecný zákon o obcích. Praha je územně členěna do 10 obvodů (Praha 1 – Praha 10) a má 22 městských úřadů s pověřeným výkonem přenesené a rozšířené působnosti a 57 samosprávních území.¹⁰

3.3.2. Členění obcí podle činnosti obecních úřadů

- Obec a obecní úřad s výkonem správy v základním rozsahu

Tento typ obce je obcí s obecním úřadem, který plní základní samosprávnou funkci, má malý počet obyvatel a obvykle jedno katastrální území. Obecní úřad má jednoduchou organizační strukturu a nezřizuje odbory.

- Obec a obecní úřad s výkonem správy přenesené působnosti

Kromě městských úřadů obcí s rozšířenou působností existují pověřené obecní úřady (obcí II. stupně), kterých máme v ČR celkem 389. V některých případech jsou pověřené správní obvody totožné se správním obvodem jejich rozšířené působnosti, v jiných případech se správní obvod rozšířené působnosti dělí na několik správních obvodů pověřených obecních úřadů.

- Obec a obecní úřad s výkonem správy rozšířené působností

V České republice máme celkem 205 obcí s obecním úřadem s výkonem správy s rozšířenou působností i pro další obce. Obce s rozšířenou působností vykonávají následující potřebné agendy:

- evidence obyvatel,
- vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů,
- evidence motorových vozidel,
- živnostenské oprávnění,
- výplata sociálních dávek,

¹⁰ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*, s. 51

- sociálně-právní ochrana dětí,
- péče o staré a zdravotně postižené,
- vodoprávní řízení, odpadové hospodářství a ochrana životního prostředí,
- státní správa lesů, myslivosti a rybářství,
- doprava a silniční hospodářství (silniční správní úřad, stanovení místní úpravy provozu dopravním značením atd.).¹¹

3.4. Samostatná působnost obce

Právo na samosprávu nebo samostatnou působnost zaručuje obci Ústava. Ústava dovoluje státu zasahovat do činnosti obcí jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem. Obec se proti nezákonnému zásahu státu do své samosprávy může bránit prostřednictvím ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu. Součástí práva na samosprávu je právo obcí vlastnit majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu. Obec při výkonu samosprávy není nikomu podřízena, tedy ani orgánům kraje nebo orgánům státu (vztahy nadřízenosti a podřízenosti jsou typické spíše pro státní správu), což pochopitelně neznamená, že by byla úplně autonomní. Výkon samosprávy podléhá kontrole ze strany státu, ale pouze následně a pouze z hlediska dodržování zákonů a jiných právních předpisů.¹²

Záležitosti, které patří do samostatné působnosti obce, by měly být v zájmu obce a občanů obce. Obec může z hlediska samostatné působnosti vykonávat i záležitosti, které jí svěřil zákon, jde zejména o schvalování programu rozvoje obce, územního plánu a regulačního plánu obce, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, zřizování trvalých i dočasných peněžních fondů obce, zřizování a rušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce, rozhodování o založení nebo rušení právnických osob, schvalování jejich zakladatelských listin, společenských smluv, zakládacích smluv a stanov, delegování zástupců obce na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, navrhování zástupců obce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, a navrhování jejich odvolání, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, rozhodování o vyhlášení místního referenda, navrhování změn katastrálních území uvnitř obce, schvalování dohod o změně hranic obce a o slučování obcí.¹³

¹¹ KÁŇA, P. *Základy veřejné správy*, s. 52

¹² ČERNOHORSKÝ, J. *Průručka pro člena zastupitelstva obce*, s. 13

¹³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 36

3.5. Přenesená působnost obce

Státní správa, kterou vykonávají obce, je přenesenou působností. Přenesená působnost je určena ve speciálních zákonech, přičemž na obce je přenesena rozdílná míra státní správy. Zákon může dle Ústavy svěřit orgánům územní samosprávy výkon státní správy. I když se hovoří o svěření orgánům, které také fakticky přenesenou působnost realizují, jde o působnost obce, jelikož ona je subjekt práva a její orgány nemohou existovat bez existence samotné obce. Při výkonu přenesené působnosti se obec řídí právním řádem, usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů (ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy). Výjimkou je vydávání nařízení obce a rozhodování o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob (vnější formy činnosti obce), které se řídí jen právním řádem. Podmínkou závaznosti směrnic ústředních správních úřadů je publikace ve Věstníku vlády pro orgány krajů orgány obcí, který je vydáván Ministerstvem vnitra. Metodickou a odbornou pomoc vůči orgánům obcí v přenesené působnosti vykonává ze zákona o obcích krajský úřad, ale mohou tak činit i jiné správní úřady. Při výkonu přenesené působnosti formou individuálních právních aktů (správní rozhodnutí) je obec vázána v konkrétním případě i právním názorem odvolacího orgánu, správního soudu nebo Ústavního soudu.¹⁴

3.6. Orgány obce

Každá veřejná korporace může navenek jednat jen svými orgány, respektive prostřednictvím funkcionářů – fyzických osob. V praxi se používají pojmy správní orgán a správní úřad z hlediska organizačního (institucionálního) nebo funkčního pojetí. V organizačním pojetí jsou pojmy správní orgán a správní úřad totožné, v praxi dochází i k vytváření orgánu v orgánu (úřadu v úřadu) např. stavební úřad je odborem obecního úřadu.

Orgány jednají navenek ústně či písemně a nejsou povinny jednat vůči straně písemně, pokud tak nestanoví právní předpis. Často jde zvláště v oblasti samosprávy při běžném jednání s občany o jednání ústní (odpovědi starosty na dotazy občanů obce). Pokud zákon podmiňuje platnost právního úkonu obce předchozím zveřejněním, schválením nebo souhlasem příslušného orgánu, musí se opatřit listina osvědčující tento právní úkon doložkou, která potvrdí, že tyto podmínky jsou splněny. Tato povinnost je pořádková a nesplnění pouhého připojení doložky nemá vliv na platnost tohoto právního úkonu. Vliv

¹⁴ KOUDELKA, Z., *Obecní samospráva*, s. 45

má však absence vlastního souhlasu. Právní úkony, které musí schválit zastupitelstvo či rada obce, jsou bez tohoto schválení od počátku neplatné.

Orgány územní samosprávy nejsou tvořeny na základě dělby moci, jak je tomu třeba ve státě. Na úrovni samosprávy tedy nedochází k dělbě moci. V samosprávě se pak uplatňuje princip vlády shromáždění, kdy nejvyššímu orgánu jsou ostatní orgány podřízeny a odpovědný a jsou svým obsazením od něj přímo či nepřímo odvozené. Uplatňuje se zde však dělba činností a rozdílnost v kontinuitě práce.

Zákon výslovně uvádí jako orgány obce zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad a zvláštní orgán obce. Orgány obce mohou být i jiné orgány, které působí v rámci mechanismu obec, ale mají pouze poradní funkci. Je tedy nesprávné ustanovení zákona, které za orgán považuje komisi, jen pokud je na ni přenesen výkon přenesení státní správy.¹⁵

3.6.1. Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce se skládá z členů zastupitelstva obce, jejichž počet na každé volební období stanoví v souladu s tímto zákonem zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů předem dnem voleb do zastupitelstev v obcích; pro nové volby může být tato lhůta zkrácena nejvíce o jednu třetinu.¹⁶

„Zastupitelstvo obce při stanovení počtu zastupitelstva obce přihlédne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Počet členů stanoví tak, aby zastupitelstvo obce mělo v obci, městysu, městě, městském obvodu, městské části

<i>do 500 obyvatel</i>	<i>5 až 15 členů</i>
<i>nad 500 do 3 000 obyvatel</i>	<i>7 až 15 členů</i>
<i>nad 3 000 do 10 000 obyvatel</i>	<i>11 až 25 členů</i>
<i>nad 10 000 do 50 000 obyvatel</i>	<i>15 až 35 členů</i>
<i>nad 50 000 do 150 000 obyvatel</i>	<i>25 až 45 členů</i>
<i>nad 150 000 obyvatel</i>	<i>35 až 55 členů“¹⁷</i>

Počet volených členů zastupitelstva obce se oznámí na úřední desce obecního úřadu nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení. Kromě toho může být počet volených členů zastupitelstva obce uveřejněn způsobem v místě obvyklým. Rozhodující pro stanovení

¹⁵ KOUDELKA, Z., *Obecní samospráva*, s. 56

¹⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 43

¹⁷ Zákon o obcích (Zákon č. 128/2000 Sb.) [online]. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z [www: http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128](http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128), paragraf 67 a 68

počtu členů zastupitelstva obce je počet obyvatel k 1. lednu roku, v němž se konají volby. Neurčí-li zastupitelstvo jinak, volí se počet členů zastupitelstva podle počtu členů zastupitelstva obce v končícím volebním období.¹⁸

Zákon o obcích rozlišuje členy zastupitelstev na uvolněné a neuvolněné členy zastupitelstva. Uvolněným členem zastupitelstva obce je takový člen zastupitelstva, který je pro výkon této funkce tzv. dlouhodobě uvolněn ze svého pracovního poměru na základě zákoníku práce, ale také ten, kdo před zvolením do funkce člena zastupitelstva sice v pracovním poměru nebyl, ale ve funkci člena zastupitelstva vykonává ve stejném rozsahu jako člen dlouhodobě uvolněný. Tito členové zastupitelstva obce vykonávají svou funkci na plný úvazek. V zastupitelstvu se hlasuje o tom, kolik členů bude pro funkci zastupitele uvolněno a kteří to budou. Za výkon funkce má uvolněný člen zastupitelstva nárok na měsíční odměnu (jde vlastně svou povahou o plat, byť se tomu tak neříká a zákon o platu se na to nevztahuje), kterou mu obec musí vyplácet. Neuvolněným členům zastupitelstva odměna může být poskytnuta, ale nemusí. O tom, zda se neuvolněným členům zastupitelstva bude odměna vyplácet, v jaké výši a kterým, se v zastupitelstvu také hlasuje.¹⁹

Zastupitelstvo obce se schází dle potřeby, nejméně však jednou za 3 měsíce. Zasedání zastupitelstva obce se konají v územním obvodu obce, zasedání svolává a zpravidla řídí starosta. Pokud starosta nesvolá zasedání zastupitelstva obce, učiní tak místostarosta nebo jiný člen zastupitelstva obce. Zasedání zastupitelstva obce se koná nejpozději do 21 dnů ode dne, kdy žádost byla doručena obecnímu úřadu.²⁰

Oznámení o konání zastupitelstva musí být zveřejněno vždy nejméně sedm dnů před jeho konáním, zasedání zastupitelstva je vždy veřejné. Jakákoli neveřejná zastupitelstva nejsou řádnými schůzemi a nemohou tak přijmout žádné platné usnesení. Bližší podrobnosti jednání si každá obec upravuje vlastním jednacím řádem. O průběhu zasedání se pořizuje nejpozději do 10 dnů po skončení zápis, který je uložen na obecním úřadu k nahlédnutí komukoli.²¹

3.6.2. Rada obce

Výkonným orgánem obce v rámci samostatné působnosti je rada obce. Rada obce je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti přísluší radě obce

¹⁸ ČMEJREK, J., KOPŘIVA, R., *Základy veřejné správy*, s. 39

¹⁹ ČERNOHORSKÝ, J., *Příručka pro člena zastupitelstva obce*, s. 15 a 16

²⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 47

²¹ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 71

rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. Rada obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů, pokud tedy není rada obce zvolena, vykonává její pravomoc starosta, s výjimkou věcí, jež zákon v takovém případě svěřuje zastupitelstvu obce. Pokud je rada obce odvolána jako celek a není-li současně s tím zvolena nová rada obce, vykonání dosavadní rada obce svou pravomoc až do zvolení nové rady obce.²²

Rada obce je tvořena starostou, místostarostou (místostarosty) a dalšími členy rady, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce. Počet členů rady obce musí být lichý, nejméně 5 členů a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce.²³

Zákon nestanovuje periodu scházení rady, je svolávána starostou dle potřeby. Schůze rady obce jsou na rozdíl od zastupitelstva neveřejné, zápis se vyhotovuje do sedmi dnů a je k nahlédnutí členům zastupitelstva a podle zákona o svobodném přístupu k informacím jsou přístupné komukoliv.

Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění přijatých usnesení zastupitelstvem obce. Rada obce zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveného zastupitelstvem obce, plní vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce (s výjimkou obecní policie) úkoly zakladatele nebo zřizovatele podle zvláštních předpisů, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce.²⁴

3.6.3. Starosta

Starosta obce jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce, plní další úkoly stanovené zákonem a plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu. Pokud je starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdá a není-li současně zvolen nový starosta, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta, kterého určilo zastupitelstvo obce k zastupování starosty. Neurčilo-li zastupitelstvo obce místostarostou k zastupování starosty nebo byl-li tento

²² ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 38

²³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 48

²⁴ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 39

místostarosta z funkce odvolán nebo se funkce vzdal současně se starostou, pověří zastupitelstvo obce výkonem pravomoci starosty některého z členů zastupitelstva obce.²⁵

3.6.4. Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu. V čele obecního úřadu stojí starosta. V malých obcích, kde nejsou žádní zaměstnanci obecního úřadu, existuje vždy obecní úřad ve složení alespoň starosty a místostarosty. Obecní úřad musí sídlit na území obce, ale nemusí být v jedné budově. Písemnosti obecního úřadu jsou doručovány na adresu obecního úřadu, pokud obec neoznámila jinou adresu pro doručování.²⁶

Obecní úřad vykonává veškerou státní správu v přenesené působnosti svěřenou obci s výjimkou té, kterou zákon výslovně přiznává zastupitelstvu (vydávání nařízení v obcích, kde není rada), radě (vydávání nařízení), starostovi (například některé úkoly v oblasti tzv. krizového řízení), zvláštním orgánům (například přestupková komise), nebo která je delegována na komise rady. V samostatné působnosti obecní úřad především plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo obce nebo rada obce a pomáhá výborům zastupitelstva a komisím rady v jejich činnosti. Obecní úřad je tedy jakýmsi servisem samosprávy. Tuto úlohu mu neulehčuje fakt, že především ve větších obcích tvoří značnou část náplně jeho činnosti státní správa, kterou obce vykonávají namísto státu.²⁷

3.6.5. Zvláštní orgány obce

- Výbory

Zastupitelstvo obce si může zřídit jako své poradní a kontrolní orgány výbory, které předkládají svá stanoviska a návrhy zastupitelstvu. Výbory plní úkoly uložené zastupitelstvem obce, kterému se zodpovídají ze své činnosti. Předsedou výboru musí být vždy člen zastupitelstva obce a počet členů výboru musí být vždy lichý. Výbor se schází podle potřeby a usnesení z výboru je platné, jestliže s ním vyslovila souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru. Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor, které jsou nejméně tříčlenné. Členy výboru nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a

²⁵ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 39

²⁶ KOUDELKA, Z., *Obecní samospráva*, s. 86

²⁷ ČERNOHORSKÝ, J., *Příručka pro člena zastupitelstva obce*, s. 24

plní další úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce. Kontrolní výbor kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti a plní další kontrolní úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce.²⁸

- Komise

Rada obce může zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise, které předkládají radě obce svá stanoviska a náměty. Komise může být také výkonným orgánem, jestliže jí byl svěřen výkon přenesené působnosti v určitých věcech. V takovém případě může být předsedou komise jen osoba, která, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti. Na prokázání zvláštní odborné způsobilosti předsedy komise se obdobně vztahují ustanovení zvláštních právních předpisů upravujících toto prokázání pro úředníky územních samosprávných celků. Komise se usnává většinou hlasů všech svých členů. Ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku se komise odpovídá starostovi.²⁹

4. Komunální politika a volby

K základním pilířům zastupitelské demokracie patří pravidelně pořádané svobodné volby. Poskytují občanům možnost výběru mezi politickými alternativami, představovanými jednotlivými stranami a kandidáty, a umožňují ustavit legitimní politické a správní orgány. Hlavním úkolem voleb je zajistit aktuální rozložení politických sil v daném politickém prostoru a zajistit jim odpovídající reprezentaci. Od volebních výsledků se pak odvíjejí další kroky, jako rozdělení mandátů, vytvoření většiny a exekutivy, zformování opozice, která pak většinu a exekutivu kontroluje. Spolu s tím volby umožňují zjistit aktuální požadavky a priority společnosti.³⁰

Volby do zastupitelstev obcí jsou v ČR upraveny zákonem č. 491/2001 Sb. Konají se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení. Aktivní volební právo (tj. právo volit) má občan obce, tj. státní občan ČR, který dosáhl věku nejméně 18 let a je v obci přihlášen k trvalému pobytu. Volební právo má rovněž občan jiného státu, který dosáhl věku nejméně 18 let a je v obci přihlášen k trvalému pobytu, jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je

²⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 48

²⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 53

³⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 51

Česká republika vázána. Podobně je upraveno i pasivní volební právo (právo být volen), neboť členem zastupitelstva obce může být zvolen v zásadě každý volič. Zákon samozřejmě specifikuje překážky výkonu aktivního i pasivního volebního práva a upravuje rovněž otázku slučitelnosti funkce člena zastupitelstva obce s jinými funkcemi.³¹

4.1. Vývoj komunálních voleb od roku 1990

Během období let 1990 až 2004 se řádné komunální volby konaly celkem čtyřikrát. Volby v roce 1990 se řídily zákonem č. 368/1990 Sb., v roce 1994 a 1998 zákonem č. 152/1994 Sb. a konečně volby v roce 2002 zákonem č. 491/2001 Sb. V období mezi řádnými volbami 1990 a 1994 byl navíc platný zákon č. 298/1991 Sb., podle kterého se řídily tzv. nové komunální volby v nově vzniklých obcích či v obcích, kde v daném období klesl počet členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou mez. Z hlediska legislativní úpravy byl způsob hlasování a přidělování mandátů stranám a kandidátům prakticky shodný s postupem upraveným v předchozím zákoně z roku 1990.³²

Komunální volební systém po roce 1990 byl (v rozporu s prvorepublikovou tradicí) systémem volných kandidátních listin, který byl později mírně modifikován na poměrný volební systém s částečně vázanými kandidátkami zvýhodňující malé strany. Po velkých politických diskuzích konce 90. let, vyvolaných především značnou roztržičností zastupitelstev, jež byla způsobena „nadreprerzentací“ malých stran zapříčiněnou používanou volební formulí, došlo k současné kompromisní úpravě (z roku 2001), jež změnila především užívanou formuli a zavedla tzv. uzavírací klauzuli.³³

Téma komunálního volebního systému bylo jednou z částí tzv. Tolerančního patentu – dodatku ke Smlouvě o vytvoření stabilního politického prostředí (tzv. opoziční smlouvě). Tzv. Toleranční patent uzavřely 14. ledna 2000 Občanská demokratická strana a Česká strana sociálně demokratická. Změna způsobu volby místních zastupitelstev byla obsažena v Dohodě č. 2 o základních parametrech změny volebního systému, v článku II. Územní samospráva: „...*U obcí a měst je cílem provedení úpravy zákona na základě existujících zkušeností a dosažení vyšší stability zvolených orgánů s tím, že bude zavedena uzavírací klauzule; dojde ke změně metody rozdělování mandátů tak, aby nedocházelo k nerovnému vztahu mezi počtem získaných hlasů a získaných mandátů; bude zvýšen počet zastupitelů,*

³¹ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 51

³² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 119

³³ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 83

po jejichž odstoupení dojde k vypsání nových voleb tak, aby nové volby byly vyhlášeny, pokud počet členů zastupitelstva poklesne pod hranici usnášeníschopnosti; bude zvýšeno procento hlasů pro kandidáta umožňující změnu pořadí na kandidátce“³⁴

Na základě této dohody skutečně vznikl vládní návrh komunálního volebního zákona, který byl Parlamentem ČR projednáván v letech 2000-2001. Výslednou podobou zákona, která 27. října 2000 opustila Sněmovnu, a kterou 5. března 2001 zamítl Senát, bylo zavedení uzavírací klauzule a změna volební formule ze Sainte-Laguë na upravenou d'Hondtovu metodu. Rovněž byl upraven počet neobsazených mandátů nutných k předčasným volbám.³⁵

4.2. Volební obvod

Obce primárně tvoří jeden vícemandátový volební obvod. Přesto volební zákon povoluje vytvořit volební obvody v obcích s nejméně deseti volenými zastupiteli (obce nad 500 obyvatel). Výjimkou je hlavní město a územně členěná statutární města, ve kterých mohou být městské části či městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu. V obcích do 10 000 obyvatel se ve vytvořeném volebním obvodě volí nejméně 5 členů zastupitelstva, v obcích do 50 000 obyvatel 7 zastupitelů a nad 50 000 obyvatel zastupitelů 9.³⁶

4.3. Mandát

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením; ke zvolení dojde ukončením hlasování. Uprázdnil-li se mandát v zastupitelstvu obce, nastupuje za člena tohoto zastupitelstva náhradník z kandidátní listiny téže volební strany, a to dnem následujícím po dni, kdy došlo k zániku mandátu. Není-li náhradník, zůstane mandát uprázdňen do konce funkčního období zastupitelstva obce. Nové volby do zastupitelstva obce podle tohoto zákona se konají:

- jestliže se počet členů zastupitelstva obce sníží o více než polovinu oproti počtu určenému podle zákona a nejsou-li náhradníci;
- jestliže se počet členů zastupitelstva obce sníží pod hranici 5 a nejsou-li náhradníci;
- dojde-li ke vzniku nové obce;
- dojde-li ke vzniku nové městské části nebo nového městského obvodu;

³⁴ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 84

³⁵ Tamtéž, s. 84

³⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s.122

- dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce podle zvláštního právního předpisu.

V posledních 6 měsících funkčního období zastupitelstev obcí se nové volby nekonají.³⁷

4.4. Základní typologie volebních systémů

V zásadě lze všechny varianty volebních systémů zařadit do tří základních typů. Jimi jsou: většinové, proporční a smíšené volební systémy.

4.4.1. Většinové volební systémy

Princip většinového volebního systému spočívá v tom, že volby vyhrává ta strana, která zvítězila většinou hlasů v největším počtu volebních obvodů. V rámci volebního obvodu tak vítězná strana získává všechny rozdělované mandáty. Zbývající strany volby v daném volebním obvodě prohrávají a nemají nárok na získání mandátu.

4.4.2. Proporční volební systémy

Proporční volební systém stanoví vítěze voleb podle počtu hlasů získaných ve všech volebních obvodech dohromady. V konkrétním volebním obvodě jsou pak mandáty rozdělovány stranám (kandidátům) v poměru odpovídajícímu jejich volebnímu zisku. Pro obdržení mandátu tak není nutné získat většinu hlasů.

4.4.3. Smíšené volební systémy

Smíšený volební systém je kombinací obou předešlých typů volebních systémů. Do zastupitelského sboru se volí část zastupitelů proporčním způsobem (úroveň kandidátních listin) a zbývající část podle většinového principu (nominální úroveň). Jedná se často o technicky velmi složité volební systémy. Poměr mezi počty zastupitelů volených na jedné či druhé úrovni se často liší. Stejně tak i vztah mezi proporční a většinovou složkou systému je důležitou charakteristikou, která zařadí smíšené volební systémy na smíšené volební systémy závislé a nezávislé kombinace.³⁸

4.5. Forma kandidatury

V případě komunálního volebního systému se jedná o otevřené kandidátní listiny. Volič má možnost hlasovat pro konkrétní kandidátní listinu, jednotlivé kandidáty nebo kombinovat hlasování pro kandidáty z různých kandidátních listin. Otevřené a

³⁷ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 54 a 55

³⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 90

neblokované kandidátní listiny podporují vnitrostranickou konkurenci, omezují vliv stranických lídrů na konečný výběr kandidátů a tím umožňují vznik přímého a užšího vztahu mezi voliči a kandidáty a v neposlední řadě posilují transparentnost a demokratickou participaci. Pasivní volební právo je kromě věkového cenzu (18 let) omezeno censem tzv. obecního občanství. Volebními stranami, jež podávají kandidátní listiny, mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran či politických hnutí a nezávislých kandidátů. Politická strana a politické hnutí může být součástí pouze jedné volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Podává-li politická strana a politické hnutí kandidátní listinu samostatně, nemůže již být pro volby do téhož zastupitelstva obce součástí jiné volební strany. Kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce, a jsou-li vytvořeny volební obvody, pak pouze v jednom volebním obvodu.

Zatímco politické strany či hnutí jako registrované politické subjekty nepotřebují ke vstupu do volebního klání na obecní úrovni žádnou další kvalifikaci, nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů musí ke kandidátní listině připojit petici podepsanou voliči podporujícími jejich kandidaturu. U sdružení nezávislých kandidátů jsou zapotřebí podpisy voličů, jejichž počet odpovídá 7 % obyvatel dané obce či obvodu, u samostatně kandidujících nezávislých kandidátů 5 - 0,5 % počtu občanů v závislosti na velikosti obce či obvodu. Potřebný počet podpisů voličů uveřejňuje příslušný registrační úřad na úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb.³⁹

Volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Jsou-li pro volby do zastupitelstva obce vytvořeny volební obvody, může volební strana na kandidátní listině pro každý volební obvod uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik členů tohoto zastupitelstva má být v daném volebním obvodu voleno. V obcích, kde se má volit 7 a méně členů zastupitelstva obce, volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů. Po uplynutí šedesátého dne přede dnem voleb do zastupitelstva obce již nelze doplňovat do kandidátní listiny další kandidáty ani vzájemně měnit jejich pořadí.⁴⁰

³⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 60 a 61

⁴⁰ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 53

4.6. Struktura hlasu

Volič má k dispozici vícenásobný hlas, takže může volit tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno. Navíc se nemusí omezovat na jedinou kandidátní listinu, může hlasovat napříč volebními stranami. Kandidáty, pro které hlasuje, označí křížkem v rámečku před jménem, a to v kterémkoliv ze sloupců, v nichž jsou uvedeni kandidáti jednotlivých volebních stran. Volič však také může na hlasovacím lístku označit jednu volební stranu křížkem ve čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany. V takovém případě – pokud neoznačuje žádné další kandidáty – dává volební straně tolik hlasů, kolik kandidátů je v daném sloupci uvedeno (až do celkového počtu volených zastupitelů). Z toho důvodu je pro volební strany výhodné vstupovat do volebního klání se zcela zaplněnými kandidátními listinami. Oba postupy lze rovněž kombinovat. Volič může označit celou kandidátní listinu (křížkem v čtverečku v záhlaví sloupce s kandidáty volební strany) a zároveň může označit v rámečku před jménem kandidáta křížkem další kandidáty, pro které hlasuje, a to v libovolných samostatných sloupcích, ve kterých jsou uvedeny ostatní volební strany. Takto volí předně jednotlivé označené kandidáty, dále tolik kandidátů označené volební strany, kolik činí rozdíl počtu členů zastupitelstva, kteří mají být zvoleni, a označených jednotlivých kandidátů, a to v pořadí, v němž jsou kandidáti označené volební strany uvedeni v jejím sloupci.⁴¹

Každý volič hlasuje osobně, zastoupení není přípustné. Po úpravě hlasovacího lístku jej volič vloží do úřední obálky, kterou obdržel od okrskové volební komise. Po vynětí hlasovacích lístků z úředních obálek okrsková volební komise sečte hlasy pro jednotlivé volební strany a pro jednotlivé kandidáty. Počet hlasů odevzdaných pro volební stranu je dán součtem všech hlasů, které obdrželi její kandidáti. Hlasuje-li se v okrsku do zastupitelstva města nebo do Zastupitelstva hlavního města Prahy a současně do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části, hlasovací lístky se před sčítáním rozdělí podle jednotlivých druhů zastupitelstev a poté se sčítají zvlášť.⁴²

4.7. Volební klauzule

Teprve až zákon č. 491/2001 Sb. včlenil do komunálního volebního systému umělou volební klauzuli. Počet hlasů nutný pro postup do skrutinia byl stanoven v relativní výši, a

⁴¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 62

⁴² ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 53

to na 5 % z celkového počtu hlasů upravený pro konkrétní volební stranu koeficientem vyjadřujícím poměr počtu kandidátů volební strany k počtu volených zastupitelů (v obcích, kde byla podána pouze jediná kandidátní listina, se samozřejmě k pětiprocentní hranice nepřihlíží). Takováto adjustace uzavírací klauzule zvláště pro každou volební stranu se tedy snaží vykompenzovat nevýhodnou pozici volebních stran s menším počtem kandidátů než je počet volených zastupitelů. Vzhledem ke způsobu hlasování, kdy má volič k dispozici tolik hlasů kolik činí volený počet členů budoucího zastupitelstva, by v souvislosti s volební klauzulí docházelo k diskriminaci především nezávislých kandidátů.⁴³

Ve volbách do zastupitelstev obcí v České republice platí – stejně jako v dalších volbách založených na principu poměrného zastoupení – uzavírací klauzule ve výši 5 %. V případě obecních voleb se však klauzule ještě upravuje, a to s přihlédnutím k počtu kandidátů na kandidátní listině a k podobě lokálního stranického systému. Český statistický úřad ze zápisů o průběhu a výsledku hlasování předaných okrskovými volebními komisemi zjistí, kolik hlasů bylo odevzdáno pro každého kandidáta na kandidátní listině a kolik pro každou kandidátní listinu. Dále zjistí celkový počet platných hlasů pro všechny kandidátní listiny, a která z kandidátních listin získala méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů vyděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem jejích kandidátů, nejvýše však voleným počtem členů zastupitelstva. K takovýmto kandidátním listinám a hlasům pro ně odevzdaným se již nepřihlíží.⁴⁴

4.8. Volební formule

Převádění hlasů voličů na mandáty je založeno na volební formuli. Jde o matematickou operaci, jejíž použití je zakotveno v příslušném volebním zákoně. Rozlišujeme většinové a proporcionální volební formule. Většinové volební formule se používají v jednomandátových volebních obvodech, ve vícemandátových volebních obvodech se užívají proporcionální volební formule. V České republice se jednomandátové obvody s příslušnou většinovou volební formulí užívají v senátních volbách, vícemandátové volební obvody a proporcionální volební formule se užívají ve volbách do poslanecké

⁴³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M., *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*, s. 126

⁴⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 63

sněmovny, do zastupitelstev obcí a krajů i do Evropského parlamentu (v tomto případě je celá ČR jediným vícemandátovým obvodem).⁴⁵

Ve volbách do zastupitelstev obcí se v České republice používá d'Hondtova volební formule. Český statistický úřad dělí celkový počet platných hlasů, který obdržela postupující kandidátní listina, postupně čísly 1, 2, 3 a dále vždy číslem o jedno vyšším tak, aby počet dělicích operací odpovídal počtu kandidátů, kteří jsou na kandidátní listině. Podíly vypočítané uvedeným způsobem seřadí Český statistický úřad podle jejich velikosti až do počtu mandátů, které mají být při volbách do zastupitelstva obce přiděleny. Za každý podíl obsažený v této početní řadě získá kandidátní listina jeden mandát. V případě rovnosti podílu je rozhodující celkový počet hlasů, který získala kandidátní listina, a je-li i tento stejný, rozhodne los.⁴⁶

4.9. Lokální politika

4.9.1. Politické stranictví

Politické stranictví má v zastupitelské demokracii významnou úlohu, jež spočívá ve zprostředkování mezi občany a politickou mocí. Politické strany umožňují fungování demokratického politického systému, jehož jsou neodmyslitelnou součástí. V jednotlivých politických stranách se shromažďují politicky aktivní občané se společnými názory, zájmy a cíli. Prostřednictvím voleb pak usilují o získání co největšího podílu na státní moci a snaží se obhajovat zájmy svých stoupenců a uskutečňovat jejich cíle.⁴⁷

Podle § 20 zákona č. 491/2001 Sb. mohou být volební stranou „*registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů*“.⁴⁸

Kandidující registrované politické strany, hnutí nebo jejich koalice nemusí splňovat žádnou specifickou podmínku pro svou kandidaturu v jednotlivých zastupitelstvech. Každá strana může být členem pouze jedné volební strany pro jednu obec a každý kandidát může být uveden pouze na jedné kandidátní listině.⁴⁹

⁴⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 58

⁴⁶ Tamtéž, s. 63 a 64

⁴⁷ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 57

⁴⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, s. 67

⁴⁹ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 90

4.9.2. Nezávislí kandidáti

Nezávislí kandidáti a jejich sdružení je charakteristickým rysem dnešní politické scény na obecní úrovni a vyhovují specifickým rysům lokálního politického procesu, záleží ovšem na velikosti obce. Nezávislí kandidáti a jejich sdružení představují hlavní způsob formování politických subjektů, ve větších obcích pak doplňují stranické spektrum a mají velký význam při vytváření kandidátních listin parlamentních stran v obecních volbách.⁵⁰

Pokud se chtějí nezávislí kandidáti účastnit voleb, musí při registraci předložit petici s podpisy občanů obce, kteří jejich kandidaturu podporují.⁵¹

4.10. Teorie koalic a koaliční vztahy

Teorie koalic vychází z předpokladu stanovení racionálních cílů jednotlivých politických stran. V americké tradici je považován za cíl zisk exekutivního postu, v evropské tradici je považován za cíl prosazení politického programu.

Významným předpokladem tvorby koalic je pojetí politických stran jako unitárních aktérů, podle kterého není koaliční jednání politických stran významnějším způsobem ovlivňováno jejich vnitřní strukturou a podle kterého vystupují navenek jednotně.

Politické strany, jako aktéři koaliční hry, mohou být doplněny některými funkčně podobnými nezávislými sdruženími nebo můžeme politickým stranám přisoudit jiné funkční i institucionální charakteristiky, na které jsme z parlamentní úrovně zvyklí. V malých a menších středních obcích je možné politické strany chápat jako volné koalice nebo jako sumu jedinců.

Pro komunální politiku často není platné pojetí stran jako unitárních aktérů a existují spíše různé zájmové a názorové proudy, které dělají svoji vlastní koaliční politiku. Přesto můžeme v komunální politice s pojmem „unitární aktéři“ pracovat, protože tyto jednotky se nepřekrývají s politickými stranami, ale jsou spíše politickými tábory.

V komunální politice hrají významnou roli osobní vztahy, konkrétně pak zručnost, schopnost a povahové přednosti kandidátů na starostu. Způsobuje to jak velikostí obcí, zejména pak velikostí jednotlivých zastupitelstev, tak i „apolitický“ a neideologický charakter komunálních politických systémů. Zatímco někteří kandidáti usilují o dobytí exekutivních postů, jiným jde pouze o kontrolu a uplatňování vlastních zájmů nebo chápou

⁵⁰ ČMEJREK, J., *Obce a regiony jako politický prostor*, s. 64

⁵¹ OUTLÝ, J., *Volby do zastupitelstev*, s. 23

roli zastupitele jako roli společenskou. Nenáročný výkon funkce obecního zastupitele může za určitých předpokladů vést k tomu, že nátlakové a zájmové skupiny mohou jako svoji strategii zvolit i cestu kandidatury do zastupitelstva.

Dalším problémem bývá „ideová blízkost“ politických stran, kdy jsou v rámci teorie koalice vytvořeny určité ideové či ideologické škály, na které jsou jednotlivé politické subjekty zaneseny a významně si tak pomáhají při konstruování možných a pravděpodobných koalic. Konstrukce těchto škál je ovšem v komunální politice často nemožná, což je způsobeno předmětem komunální politiky – v obecním zastupitelstvu se například „pravícovost“ nebo „socialismus“ nedají snadno rozpoznat a ztrácí svůj význam. Stává se pak, že komunální politici nedisponují žádnou ucelenou ideologií a politické vztahy zakládají na vztazích osobních nebo na nejrůznějších zájmech.⁵²

Předmětem této práce je obec s 27 000 obyvateli, která podle Jüptnerovy klasifikace spadá do obcí větší střední velikosti (VSO), kde většinou kandiduje 5 až 13 politických stran či hnutí, které jsou doplněny o 0 až 2 nezávislá sdružení. Zastupitelům těchto obcí dominují politické strany s registrovanými členy a velkou část nestraníků na kandidátkách stran jsou kandidáti regionálně-komunálních stran jako Sdružení nezávislých nebo Nezávislí. Nejčastějším funkčním modelem politických systémů obcí větší střední velikosti je „polosoutěživý systém“, kde je charakteristické obsazování exekutivních postů s ohledem na výsledky voleb a snížená míra soutěživosti v mezivolebním období, která je determinována velkými exekutivními koalicemi. Výslovně nesoutěživý systém se ve větších středních obcích téměř nevyskytuje.

V obcích větší střední velikosti se předvolební koalice vyskytují výjimečně, spíše se objevuje tvorba koalic po volbách, na jejichž základě je zvolen starosta, zástupci starosty a členové městské rady.⁵³

4.11. Třídy a typy koalic

Koalice lze třídit dvouúrovňově. První úroveň označujeme třídou koalice, která je založená na počtech aktérů (respektive jejich mandátů) a druhou úroveň je typ založený na ideové vzdálenosti prvků uvnitř systému, následně také na počtu aktérů (respektive mandátů).

Koalice třídíme na minimální vítězné koalice a nadměrné koalice. Minimální vítězné koalice pak dále dělíme na minimální vítězné ideově propojené a minimální vítězné ideově

⁵² JÜPTNER, P., *Komunální koalice a politické modely*, s. 80 - 82

⁵³ Tamtéž, s. 92 - 93

nepropojené koalice. Nadměrné koalice dělíme na nadměrné ideově propojené, nadměrné ideově nepropojené, široké a všestranné koalice. Pouze jeden typ koalice – koalice velké – lze přiřadit k třídě minimální vítězné koalice i k třídě nadměrné koalice.⁵⁴

4.11.1. Minimální vítězná ideově propojená koalice

Typ minimální vítězné ideově propojené koalice je nejlogičtější řešením povolební situace. Má tolik členských subjektů (mandátů), kolik je potřeba k většině a její členové k sobě mají ideově blízko. Tento typ koalice nejvíce podporuje soutěživost stranického systému a dává tak voličům naději na možnost změny politiky způsobené odlišnými volebními výsledky v příštích volbách.

Aktéři vytvářející minimální vítěznou ideově propojenou koalici se řídí motivy teorie racionální volby, tím pádem maximalizují politický vliv na vynaložení co nejmenší energie.⁵⁵

4.11.2. Minimální vítězná ideově nepropojená koalice

Minimální vítězná ideově nepropojená koalice je složena z nejmenšího možného počtu členů (disponující nejmenším možným počtem mandátů), které stačí k většině. Tento typ koalice není ideově propojený a je tvořen subjekty z opačných částí politického spektra a vylučuje alespoň jeden subjekt umístěný na ideovém spektru mezi dvěma členy koalice.

Spolupracují zde ideově nepříbuzné strany a v opozici zůstává více politických subjektů. Od velkých koalic se odlišují tím, že nezahrnují současně dva hlavní reprezentanty ideového spektra. Klasickým příkladem této koalice je situace, kdy spolupracuje reprezentant hlavního pólu s jedním či dvěma reprezentanty protikladných pólů vedlejších (příklad koalice ODS a KSČM a v opozici stojí ČSSD, KDU-ČSL a SZ).

Minimální vítězná ideově nepropojená koalice většinou vzniká ve dvou případech. Prvním případem je ten, kdy není vítěz schopen utvořit minimální vítěznou ideově propojenou koalici, protože „není s kým“ a než aby se spojil s reprezentantem druhého hlavního pólu ve velké koalici, raději nabídne spolupráci menší ideově vzdálené straně, která nebude mít v koalici natolik významnou pozici, jako strana větší. Druhým případem nevytvoření

⁵⁴ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 188

⁵⁵ Tamtéž, s. 190

ideově propojené koalice je ten, kdy taková možnost existuje, ale koalice není vytvořena z personálních důvodů.⁵⁶

4.11.3. Velká koalice

Tento typ koalice není definován primárně mechanicky, charakterem většiny, ale ideově a je mezi ostatními výjimečný. Ve velké koalici spolupracují v exekutivě dva dominantní, ideově protikladní aktéři, přičemž za určitých okolností mohou tyto dvě strany spolupracovat i s dalšími menšími nebo středovými subjekty.

Tyto koalice vznikají v případě, kdy lze uzavřít i koalici minimálně vítěznou ideově propojenou. K tomu, aby se koalice mohla označit jako velká, musí v opozici zůstat alespoň dva relevantní protivníci, kteří jsou ideově nesourodí.

Nejčastějším vznikem velké koalice je zvětšení šance na podporu v legislativním tělese, zmenšení počtu členů koalice a marginalizace opozice. Často se zde také ukrývá motiv „touhy po bezpečí“, kdy výměnou za menší úspěch v oblasti personální se minimalizuje velikost opozice a potenciálně se zklidňuje veřejné mínění. Dále je tu předpoklad dlouhodobosti této spolupráce, který přesahuje jedno volební období.⁵⁷

4.11.4. Nadměrná ideově propojená koalice

V případě typu koalice nadměrné ideově propojené musíme brát v úvahu dvě skutečnosti. Tento typ koalice je spojen s třídou koalice nadměrné, což znamená, že je v ní přítomen alespoň jeden nadbytečný člen, bez něhož by koalice stále disponovala většinou hlasů. Druhou skutečností je nutnost ideové příbuznosti participujících subjektů, respektive skutečnost, že v ní nejsou zastoupeny protikladné ideové póly a mezi jejími krajními subjekty na politicko-ideové škále není výrazná vzdálenost.

Důvody vzniku těchto koalic můžeme hledat jednak v institucionálním nastavení konkrétní úrovně politiky, jednat ve způsobu fungování politických stran (stranického systému). Nadměrné ideově propojené koalice často vznikají v systémech, kde je pro jakékoli rozhodnutí požadována nadpoloviční většina všech zákonodárců, dále mohou vznikat tam, kde opozice vystupuje jednotně proti vládě a kde by minimální vítězná koalice měly jen nejtěsnější většinu. V tomto případě raději volí rozšíření koalice o ideově blízký menší subjekt, pokud je tedy takový k dispozici.

⁵⁶ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 191

⁵⁷ Tamtéž, s. 191-192

Další situací, při níž dochází k formování těchto koalic, je výrazná dominance vítězné politické strany, která však sama nedisponuje většinou hlasů, ale nechce být vydíraná jediným menším, byť ideově blízkým politickým partnerem, jehož hlasy by k většině stačily, a proto přizve takových partnerů více, tak aby žádný z nich neměl exkluzivní pozici.⁵⁸

4.11.5. Nadměrná ideově nepropojená koalice

Nadměrná ideově nepropojená koalice je řídkým typem uspořádání, je téměř shodná s nadměrnou ideově propojenou koalicí, ale je tvořena ideově vzdálenými členy. Nachází se na pomezí širokých a velkých koalic a v zásadě se podobá koalici minimální vítězné ideově nepropojené, s výjimkou přítomnosti alespoň jednoho nadbytečného člena. Pro identifikaci tohoto typu koaliční spolupráce zde musí působit v opozici více politických subjektů, přičemž alespoň jeden z nich se musí na ideovém spektru nacházet mezi dvěma členy koalice.⁵⁹

4.11.6. Široká koalice

V široké koalici jsou spojeny téměř všechny relevantní politické síly a mimo koalici zůstává jeden relevantní politický partner. Tento druh koalice je více než dvoučlenný a musí mít více subjektů, než je potřeba k získání nadpoloviční většiny v legislativním tělese a musí v ní spolupracovat subjekty ideově nesourodé.

Hlavním motivem vzniku je snaha o zapojení co největšího počtu subjektů do společné zodpovědnosti, přičemž však existují důvody, proč na něm právě jeden subjekt participovat nemůže. Ne všechny široké koalice jsou motivovány stejně.

Rozdíl je v tom, je-li společenství uzavřeno proti onomu jedinému subjektu či pouze bez něj. Varianta bez něj má výrazně blíže ke koalici všestranné a nežádá se v ní po dalších volbách proměny. Takovýto vývoj je ale méně pravděpodobný u první – proti.

Široké koalice může dále vzniknout na základě kombinace dvou důvodů, jež každý sám o sobě vedou k odlišnému typu koalice. Prvním z nich je přesvědčení aktérů o užitečnosti poměrného zastoupení všech subjektů v radách a druhým přesvědčení většiny o nemožnosti spolupráce s některým z nich.⁶⁰

⁵⁸ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 192-193

⁵⁹ Tamtéž, s. 194

⁶⁰ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 194-195

4.11.7. Všestranická koalice

Všestranická koalice je označením situace, kdy se na formování exekutivy podílejí všechny relevantní politické síly a žádná z nich nedeklaruje veřejně svoji distanci. Důvody vzniku můžeme hledat ve strategickém myšlení jednotlivých aktérů, neboť toto řešení je pro ně pragmatické.

Po vítězství ve volbách je pro vítězné síly, jež mají možnost sestavit minimální vítěznou koalici, jistější nastolit konsenzuální atmosféru všestranické spolupráce, která slibuje, že po případném menším úspěchu ve volbách nadcházejících se k nim úspěšnější političtí protivníci zachovají se stejnou korektností a z exekutivy je nevyženu.

V motivech utváření širokých a všeobecních koalic na komunální úrovni lze také sledovat vliv pojetí obce jako *Gemeinschaft*.⁶¹

5. Hospodaření, finance a rozvoj obcí

Finanční systém na úrovni územní samosprávy je tvořen územním rozpočtem a mimorozpočtovým fondem, které jsou součástí rozpočtové soustavy. Sestavování územního rozpočtu a hospodaření podle něho v průběhu rozpočtového období je ze zákona povinné, na rozdíl od vytváření mimorozpočtových fondů a jejich využití v systému financování potřeb územní samosprávy, které jsou zpravidla v kompetenci územní samosprávy (zastupitelstva obce).⁶²

5.1. Rozpočtová skladba

Podrobné členění příjmů a výdajů v ČR upravuje závazná rozpočtová skladba, která platí pro celou soustavu veřejných rozpočtů, která zajišťuje komplexní pohled na finanční hospodaření. Rozpočtová skladba přehledně zajišťuje potřebné informace v jednotlivých etapách rozpočtového procesu, díky ní lze porovnávat i jednotlivé rozpočty, a to v čase i v prostoru. Rozpočtová skladba se vztahuje na třídění operací, které mají charakter veřejných operací, tj. operací v rozpočtech a v mimorozpočtových fondech. Je založena na využití principu peněžních pohybů, tzn. připsání peněžních prostředků na bankovní účet či jejich odepsání. Výjimkou jsou operace vedené přes pokladnu, které se promítnou do příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby až tehdy, když dojde k jejich účtování

⁶¹ BALÍK, S., *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*, s. 195-196

⁶² PEKOVÁ, J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 196-197

s příslušným bankovním účtem. Rozpočtová skladba tedy upravuje způsob třídění všech peněžních operací rozpočtů a fondů obcí i krajů.⁶³

Rozpočtová skladba umožňuje analyzovat příjmy a výdaje za pomoci využití třídění kapitolního (povinně se vztahuje ke státnímu rozpočtu a vyjadřuje odpovědnost správců kapitol za hospodaření s rozpočtovými prostředky) neboli odpovědnostního, které je ovšem pro obce a kraje nepovinné; a druhového, které je základem třídění a týká se všech peněžních operací, které třídí až na jednotlivé položky. Dále se třídí podle odvětvového původu, což vyjadřuje, na jaký účel jsou finance vydávány, a posledním tříděním je konsolidační (tzv. záznamové jednotky).⁶⁴

5.2. Územní rozpočet

Územní rozpočet neboli také rozpočet obce je jeden z nejdůležitějších nástrojů k zajištění financování a hospodaření obce v daném rozpočtovém období. Příjmy a výdaje územního rozpočtu se třídí podle rozpočtové skladby a to na běžnou a kapitálovou část rozpočtu. Běžná část rozpočtu je bilancí běžných příjmů a běžných výdajů, které se každoročně opakují a dají se proto plánovat. Běžná část rozpočtu by měla být sestavována jako vyrovnaná neboli přebytková. Pokud by byla běžná část rozpočtu schodková, což bývá většinou způsobeno špatným a nezodpovědným hospodařením, musí se provést analýza schodkovosti.⁶⁵

Kapitálová část rozpočtu je vyrovnaná pokud se výdaje rovnají příjmům, pokud jsou výdaje vyšší než příjmy je rozpočet deficitní a pokud kapitálové příjmy převyšují výdaje je kapitálová část rozpočtu přebytková.⁶⁶

Rozpočty územní samosprávy by měly být vyrovnané nebo mírně přebytkové, a to v každém případě v běžné části rozpočtu. Pravidlo vyrovnaného rozpočtu v kapitálové části by se mělo dodržovat v delší časové řadě, ve střednědobém časovém horizontu se připouští schodková kapitálová část rozpočtu a její plánovité vyrovnání návratnými příjmy.⁶⁷

⁶³ PEKOVÁ, J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 225

⁶⁴ Tamtéž, s. 226 a 227

⁶⁵ PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – Teorie a praxe v ČR*, s. 217 a 218

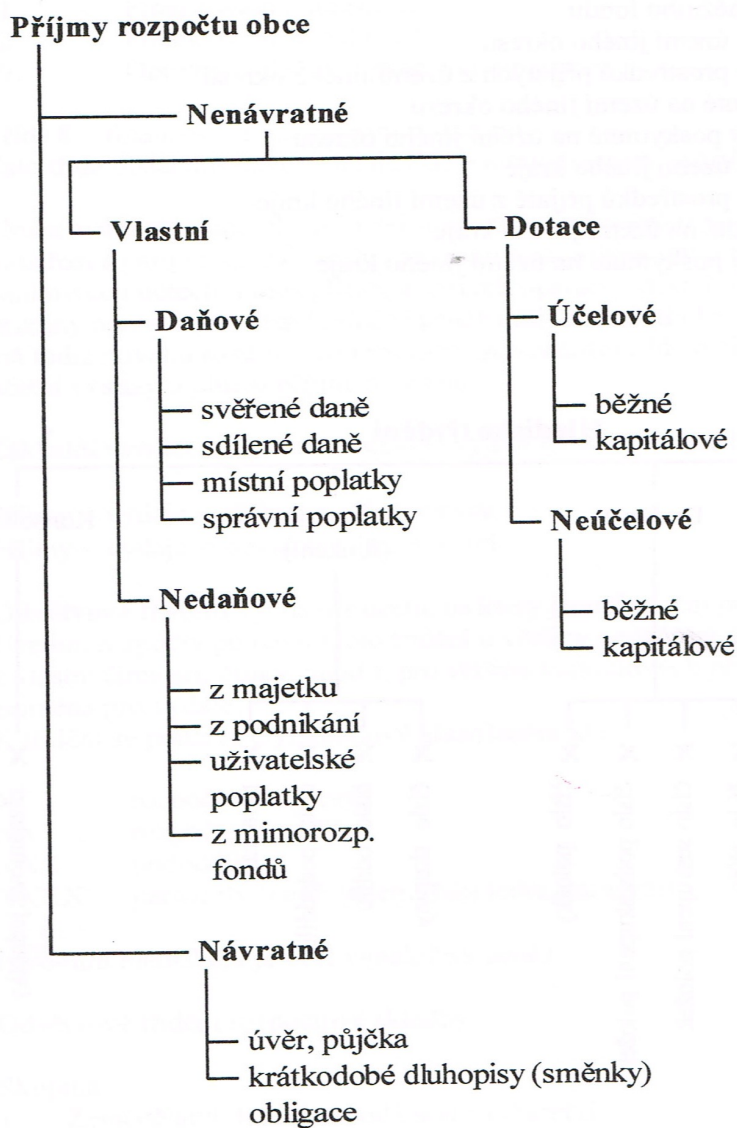
⁶⁶ Tamtéž, s. 219

⁶⁷ PEKOVÁ, J., *Finance územní samosprávy – Teorie a praxe v ČR*, s. 220

5.2.1. Příjmy obcí

Druhy příjmů rozpočtu municipalit zobrazuje následující schéma.

Obrázek č. 1: Schéma příjmů municipalit

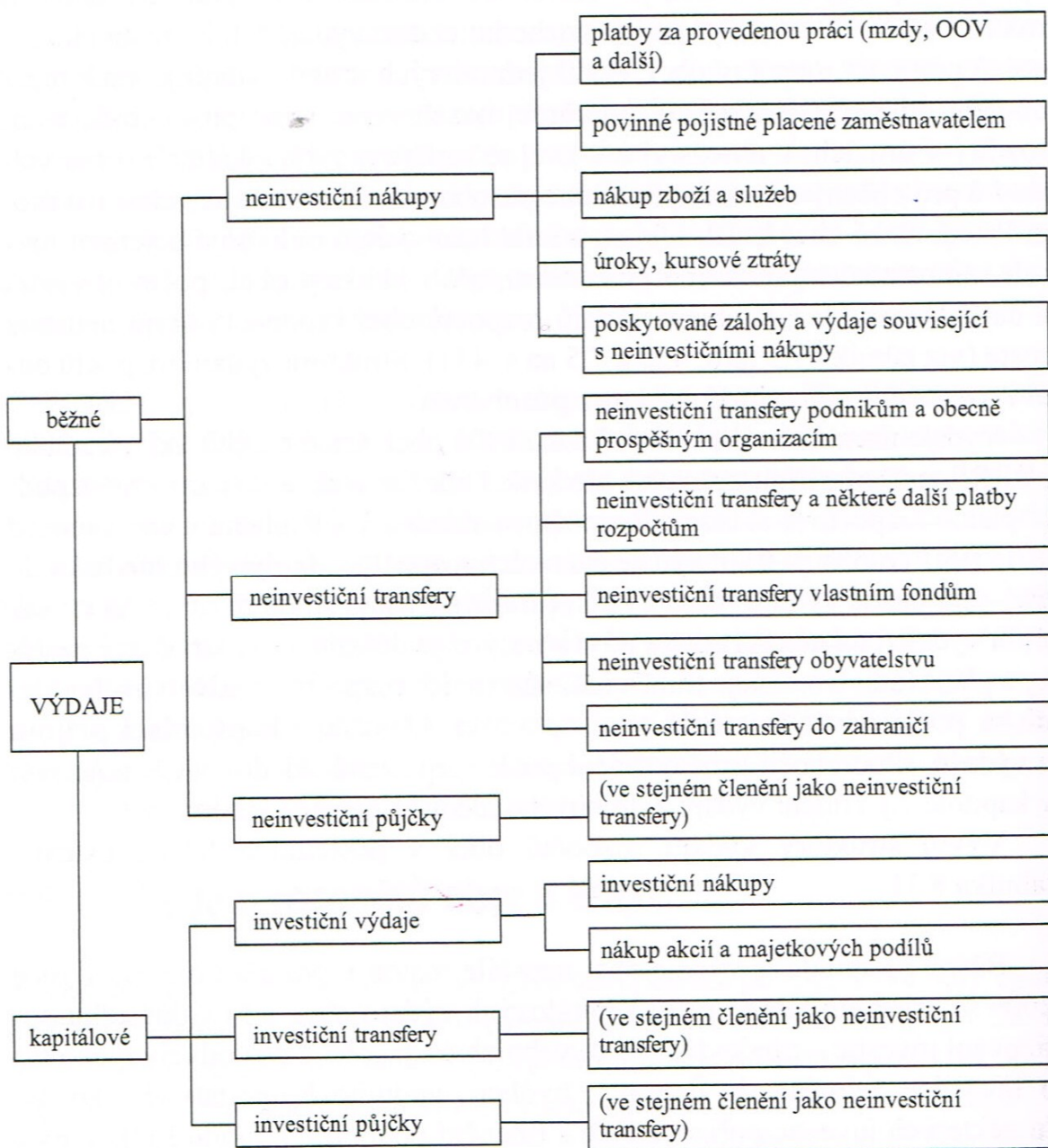

Zdroj: ŽEHROVÁ, J., PFEIFEROVÁ, D., Finance municipalit, s. 50

5.2.2. Výdaje obcí

Druhy a rozdělení výdajů rozpočtu municipalit zobrazuje následující schéma.

Obrázek č. 2: Schéma výdajů municipalit

Zdroj: PEKOVÁ, J., Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR, s. 508

5.3. Mimorozpočtové fondy

Kromě územního rozpočtu jsou součástí finančního systému každého článku územní samosprávy také mimorozpočtové fondy, které můžeme rozdělit na účelové a neúčelové. Nejčastěji se vytváří účelové fondy. U mimorozpočtových fondů se uplatňuje přísná účelovost, kdy se vyčlení určité finanční prostředky a mohou se použít pouze pro daný účel. To může vést k situaci, kdy v daném rozpočtovém roce je v některém účelovém fondu přebytek finančních prostředků a v některých fondech může být nedostatek finančních prostředků. Soustava mimorozpočtových fondů nebývá příliš početná, protože vlastní finanční prostředky územní samosprávy jsou omezené.⁶⁸

5.4. Rozpočtový výhled

Obce jsou v současné době povinné sestavovat rozpočtový výhled, který se sestavuje na základě uzavřených smluv a přijatých závazků na 3 – 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled by měl obsahovat přehled základních příjmů a výdajů, které vyplývají z dlouhodobých finančních zdrojů, závazků, pohledávek a potřeb dlouhodobě realizovaných záměrů a měl by pomáhat v rozhodování o zajišťování akcí, které překračují rámec jednoho rozpočtového roku.

Schválený rozpočtový výhled není striktně vázán na roční rozpočet, ale přesto lze úlohu rozpočtového výhledu chápat ve zjednodušení zpracování návrhu rozpočtu. Dále pak napomáhá obcím plánovat financování investic, poskytuje přehled o možnostech hospodaření v budoucnu i o možnostech využití návratných zdrojů financování.⁶⁹

5.5. Zásady rozpočtového hospodaření

Při hospodaření s rozpočtovými prostředky musí subjekty, kterých se to týká, dodržovat pravidla či zásady, které stanovuje zákon o rozpočtových pravidlech a současně předpisy vydané k jeho provedení. Rozpočtové zásady jsou souborem poznatků a zkušeností, které se objevily v průběhu historického vývoje státního a veřejných rozpočtů. Zásady dělíme na zásady univerzální a zásady uplatňované v rozpočtovém procesu.

⁶⁸ PEKOVÁ, J., *Hospodaření a finance územní samosprávy*, s. 214

⁶⁹ ŽEHROVÁ, J., PFEIFEROVÁ, D., *Finance municipalit*, s. 34

5.5.1. Zásady univerzální

Zásady univerzální jsou takové zásady, které mají univerzální platnost pro všechny veřejné rozpočty. Patří sem úsilí o dosažení maximálních příjmů a optimální využívání a úspornost výdajů, vyrovnanost rozpočtu, povinné provádění změn schváleného rozpočtu, vymezení odpovědnosti za rozpočtové hospodaření, časové použití rozpočtových prostředků a účelovost rozpočtových prostředků.

5.5.2. Zásady uplatňované v rozpočtovém procesu

Tyto zásady můžeme rozdělit podle toho, ve které etapě rozpočtového procesu se uplatňují, a to na zásady uplatňované při řízení rozpočtového procesu a na zásady uplatňované při hospodaření s rozpočtovými prostředky. Do zásad uplatňovaných při řízení rozpočtového procesu můžeme zahrnout zásadu každoročního sestavování a schvalování rozpočtu, zásadu reálnosti a pravdivosti rozpočtu, zásadu účelovosti, zásadu úplnosti a jednotnosti rozpočtu, zásadu dlouhodobé vyrovnanosti a zásadu publicity. Do zásad uplatňovaných při hospodaření s rozpočtovými prostředky řadíme zásadu efektivnosti a hospodárnosti, zásadu přednosti výdajů před příjmy, zásadu omezení přesunů v rozpočtu a úhradu potřeb v rozpočtu nezajištěných a zásadu stanovení pravidel v případě rozpočtového provizoria.⁷⁰

5.6. Rozpočtový proces

Rozpočtový proces můžeme charakterizovat jako souhrn prací, kterými se řídí činnosti související s celoročním rozpočtovým hospodařením. Rozpočtový proces zahrnuje několik fází:

- Sestavení návrhu rozpočtu
- Projednání a schválení návrhu rozpočtu
- Plnění rozpočtu a průběžná kontrola plnění
- Následná kontrola a sestavení přehledu o skutečném vývoji plnění rozpočtu obce za uplynulé rozpočtové období.

5.6.1. Sestavení návrhu rozpočtu

Aby mohly být zpracovány veškeré informace a požadavky včas na sestavení rozpočtu včas, měly by práce na sestavování začít v polovině roku předcházejícího. Rozpočet by měl být vypracován v návaznosti na rozpočtový výhled a musí dbát aktuálních údajů

⁷⁰ PAŘÍZKOVÁ, I., *Finance územní samosprávy*, s. 64-66

z rozpisu platného státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria. Tato fáze je nejsložitější a nejobtížnější a přihlíží se v ní především k odhadům. Návrh místních rozpočtů sestavuje výkonný orgán obce, v ČR to zpravidla bývá finanční výbor. Návrh rozpočtu by měl být vhodným způsobem zveřejněn nejméně 15 dnů před projednáváním v obecním zastupitelstvu, tak aby se k němu mohli občané obce vyjádřit.⁷¹

5.6.2. Projednání a schválení návrhu rozpočtu

Projednání a schválení návrhu rozpočtu náleží zastupitelstvu obce, které schvaluje strukturu příjmů, výdajů a celkovou výši rozpočtu. Pokud není návrh rozpočtu schválen před začátkem rozpočtového období, tj. před 1. lednem rozpočtového roku, hospodaří obec až do schválení rozpočtu podle tzv. rozpočtového provizoria. Obecní zřízení ani rozpočtová pravidla neukládají, v jaké formě má být rozpočet schválen a ani jestli musí být uveřejněn.⁷²

5.6.3. Rozpis rozpočtu, plnění rozpočtu a jeho kontrola

Obsahem rozpisu rozpočtu je sdělení závazných ukazatelů rozpočtu těm subjektům, které jsou povinny se jimi řídit. Hospodaření v rámci rozpočtu představuje velice složitý proces příjmů a výdajů, jejich rozdělování a přerozdělování a konečné užití. Po schválení rozpočtu může nastat potřeba provést změny nebo úpravy v již schváleném rozpočtu, důvodem mohou být organizační změny, metodické či věcné změny. Tyto změny se provádějí tzv. rozpočtovým opatřením, které se eviduje podle časové posloupnosti. Volené a výkonné orgány pravidelně kontrolují průběžné plnění rozpočtu během rozpočtového období, analyzují příčiny neplnění rozpočtu a hledají vhodná opatření k nápravě. Vedle průběžné kontroly je důležitá i následná kontrola, která se provádí po skončení rozpočtového období.⁷³

5.6.4. Závěrečný účet

Údaje o ročním hospodaření se po skončení kalendářního roku zpracovávají do závěrečného účtu obcí, který se musí zveřejnit po dobu nejméně 15 dnů před jeho projednáváním v zastupitelstvu, aby občané mohli vyjádřit připomínky. Závěrečný účet obsahuje veškeré údaje o příjmech a výdajích členěných dle rozpočtové skladby a údaje o

⁷¹ Tamtéž, s. 155 a 156

⁷² PAŘÍZKOVÁ, I., *Finance územní samosprávy*, s. 157

⁷³ Tamtéž, s. 158

finančních operacích, včetně tvorby a použití fondů. Součástí závěrečného účtu je vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům a jiným rozpočtům. Územně samosprávné celky mají povinnost si nechat přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok.⁷⁴

5.7. Rozvoj a investiční strategie obcí

Vyvážený rozvoj země a především rozvoj místní samosprávy je hlavním cílem regionální politiky v České republice. Vypracování strategických postupů rozvoje musí obsahovat všechny reálné vlivy působící na život v obci. Rozbory vývoje komunity v minulosti a vyhodnocení její současné situace umožní objektivní výhled rozvoje v budoucnosti. Výsledný produkt, který nazýváme „program rozvoje“, se stává závazným informačním a řídicím dokumentem rozvoje.⁷⁵

Význam programu rozvoje spočívá především v tom, že poskytuje větší průhlednost rozdělení finančních zdrojů a jejich využití pro rozvoj obce nejen v budoucnosti. Předpokládané využití finančních zdrojů umožní objektivně upravit rozpočet běžného roku a přispěje tím ke zlepšení hospodaření se všemi dostupnými zdroji. Udržování programu rozvoje spočívá v trvalém sledování a vyhodnocování a na základě zjištěných výsledků musí být program aktualizován. Dalším povinným krokem je jeho dopracování o období dalšího roku, čímž jeho platnost potrvá ve stále stejném údobí. Důvodem tohoto postupu je zajištění plynulosti rozvoje obce, a to i v případě, že při volbách dojde v řadách zastupitelů ke změnám. Pořízením programu rozvoje získá obec materiál, který pomůže odhalit skryté zdroje a možnosti, jež mohou být použity pro její rozvoj.⁷⁶

Součástí přípravy a realizace strategie rozvoje je dostatečné zajištění finančních prostředků, a to k financování dlouhodobých investičních potřeb, které přesahují jedno rozpočtové období a jsou jednorázové a neopakující se. K tomuto účelu slouží kapitálové výdaje, které považujeme za plánovatelné, můžeme je předem důkladně zvážit, projednat v radě a zastupitelstvu a to s přihlédnutím na rozpočtová omezení dané očekávanými příjmy.⁷⁷

⁷⁴ PAŘÍZKOVÁ, I., *Finance územní samosprávy*, s. 159 a 160

⁷⁵ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J., a kolektiv, *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*, s. 14

⁷⁶ Tamtéž, s. 17

⁷⁷ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J., a kolektiv, *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*, s. 75

5.8. Financování rozvoje obcí

5.8.1. Vlastní zdroje

Při zjišťování způsobu financování rozvoje musí být sestaven rozpočet projektu k identifikaci příjmů, výdajů a potencionálních finančních zdrojů, které bude mít obec v nejbližších letech k dispozici. Z hlediska toho, že investiční potřeby obcí převyšují možnosti financování, měl by být odhad příjmů rozpočtu co nejuvěrnější a měly by být vytipované cesty k rozšíření příjmové stránky o doplňkové zdroje. Důležité je, aby obce pasivně nečekaly, kolik finančních prostředků jim přibude ze svěřených a sdílených daní, nýbrž by měly usilovat o navýšení prostředků aktivním vstupem do vyhlašovaných národních i zahraničních programů a hledaly tak nestandardní zdroje. Vlastní příjmy obce tvoří přibližně 80 % všech finančních prostředků a největší část zdrojů obcí má daňový charakter. Daně tvoří asi 60 % všech příjmů a obce je mohou ovlivnit jen v omezené míře. Další velkou skupinou zdrojů tvoří příjmy z vlastní činnosti obce, a to asi 20 % z celkového objemu příjmů. Výše těchto příjmů je závislá na majetkovém bohatství, lidském potenciálu a aktivitě vedení a všech orgánů obce (příjmy z pronájmů nemovitostí, převody prostředků z vlastních peněžních fondů a příjmy z vlastního hospodaření obce). Dalším zdrojem pro investice může být i prodej přebytečných nemovitostí, které se nacházejí ve vlastnictví obce. Vždy je však nutné zvážit účelnost prodeje, protože obec tak může přijít o budoucí příjmy. Mezi majetek obce náleží také cenné papíry, zejména akcie. Jedná se především o akcie infrastrukturních a distribučních společností (v rámci procesu privatizace získaly obce 34 % akcií plynárenských a energetických společností a 80 - 90 % podniků působících v oblasti vodního hospodářství).⁷⁸

5.8.2. Dotace

Dotace charakterizujeme podle zákona o rozpočtových pravidlech jako peněžní prostředky poskytnuté právnickým a fyzickým osobám ze státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu. V zákoně o rozpočtových pravidlech jsou dotace chápány jako prostředky poskytnuté nenávratně pokud příjemce splní podmínky, za kterých mu byly peněžní prostředky poskytnuty. V současnosti lze zaznamenat velkou snahu o zvyšování finanční soběstačnosti obcí, s čímž souvisí možnost snižování podílu dotací ze státního

⁷⁸ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J., a kolektiv, *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*, s. 78 a 79

sektoru. Smyslem tohoto procesu je snaha o zvýšení hospodárnosti při využívání všech veřejných příjmů, a tak se snažit motivovat municipality k efektivnímu využití peněžních prostředků.⁷⁹

Dotace rozdělujeme na účelové dotace, které jsou poskytovány za předem stanovených podmínek a smějí být použity pouze k určenému účely, který musí být dodržen. Prostředky nelze použít na nic jiného, než je stanoveno státní dotační politikou a podléhají ročnímu vyúčtování, nevyčerpané prostředky se musí vrátit. Účelové dotace jsou zpravidla poskytovány na zlepšení bytového fondu, na údržbu komunikací, na místní policii apod. Dále máme běžné účelové dotace, které poskytují ústřední vládě kontrolu nad zajišťováním veřejných statků zejména v přenesené působnosti, tzn. statků, které jsou zajišťovány obcemi, ale odpovědnost za kvalitu i kvantitu statku nese stát (např. základní školství). Kapitálové účelové dotace nejsou poskytovány pravidelně, poskytují se zejména na uhrazení výdajů spojených s investičním záměrem a v souladu s vyhlášenými výdajovými programy státu. Často se jedná o dotace, které jsou poskytovány na upřednostňované veřejné statky (výstavba školských zařízení) či na investice přesahující svým významem danou lokalitu (silnice). Všeobecné dotace se neposkytují na předem vymezený účel ani nemají předem vymezené podmínky užití. Subjekt, který dotací obdrží, jí může využít podle svého vlastního uvážení a použije ji, jako kdyby to byly jeho vlastní příjmy. Prostředky, které nejsou využity v běžném roce, se nevrací. Poskytování všeobecných dotací vychází z potřeb obcí a jejich rozpočtových omezení. Jelikož jsou dotace nástrojem přerozdělování finančních zdrojů, je potřeba respektovat i otázku spravedlnosti a poskytování dotací se uskutečňuje na základě splnění určitých kritérií, která jsou obsažena v zákoně o rozpočtových pravidlech a zákoně o státním rozpočtu na příslušný rozpočtový rok.⁸⁰

Na základě rozpočtových pravidel se dotace ze státního rozpočtu do rozpočtu obce poskytuje prostřednictvím krajů, v jejichž obvodu leží příslušné obce. Pokud o objemu a účelu finančních prostředků určených obcím nebude rozhodovat kraj (objem a účel je stanoven ve státním rozpočtu), jedná se pouze o zprostředkovaný vztah, tj. o průtokovou dotaci. O neprůtokovou dotaci se jedná v tom případě, pokud je dána rozhodovací pravomoc o tom, která obec bude příjemcem finančních prostředků, kraj pouze obdrží finanční prostředky ze státního rozpočtu formou dotace kraji, následně svým rozhodnutím

⁷⁹ ŽEHROVÁ, J., PFEIFEROVÁ, D., *Finance municipalit*, s. 82

⁸⁰ Tamtéž, s. 83

určí příjemce prostředků a poskytne je formou dotace obcím. Jelikož jsou finanční prostředky z rozpočtu EU od roku 2006 součástí státního rozpočtu ČR a jsou narozpočtovány do jednotlivých kapitol, musí se při uvolňování prostředků obcím postupovat stejně jako v případě ostatních dotací z resortních kapitol, tudíž buď průtokovou, nebo neprůtokovou formou dotace.⁸¹

Máme několik druhů dotací:

- Dotace schválené zákonem o státním rozpočtu (stabilní příjem rozpočtu obcí),
- Dotace z kapitoly všeobecná pokladní správa státního rozpočtu (dotace na služby),
- Dotace z jednotlivých kapitol státního rozpočtu (na základě žádostí municipalit),
- Dotace ze státních účelových fondů (na základě žádostí obcí s konkrétním účelem např. dotace ze Státního fondu životního prostředí, ze Státního fondu rozvoje bydlení nebo ze Státního fondu dopravní infrastruktury),
- Dotace z krajských rozpočtů (průtokové a neprůtokové dotace),
- Dotace z Národního fondu (jde o prostředky z EU)
- Příspěvek ze státního rozpočtu na výkon státní správy jednotlivým obcím a hlavnímu městu Praze,
- Dotace na sociální dávky (státní sociální podpora),
- Dotace na zajištění poskytování sociálních služeb (financování běžných výdajů spojených s poskytováním sociálních služeb),
- Příspěvek na školství (prostředky na činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi nebo svazky obcí).⁸²

5.8.3. Využívání finančních prostředků z EU

Množství a účel použití finančních prostředků z EU se odvíjí od aktuálního vymezení regionální politiky EU, jejímž cílem je zajistit srovnatelnou životní úroveň obyvatel všech regionů v rámci EU a členských států a snížit rozdíly hospodářské rozdíly s ohledem na historické, kulturní a geografické odlišnosti. Regionální politika je charakterizována cykly, které jsou shodné s rozpočtovými obdobími EU, což znamená, že celý sedmiletý cyklus začíná definováním cílů regionální politiky Evropskou komisí, následně každý členský stát vypracuje tzv. Národní rozvojový plán, který představuje pohled daného státu na možnosti veřejných podpor a definuje priority daného státu v oblasti hospodářské a sociální

⁸¹ ŽEHROVÁ, J., PFEIFEROVÁ, D., *Finance municipalit*, s. 85

⁸² Tamtéž, s. 85 - 87

soudržnosti. Na základě Národního rozvojového plánu a cílů EU je zpracován Národní strategický referenční rámec jako základní rozvojová strategie ČR. V Národním strategickém referenčním rámci je provedena analýzy hospodářského vývoje ČR, jsou zde rozebrány strategické cíle a definovány jednotlivé operační programy, programové dokumenty a jejich zaměření. Jednotlivé operační programy jsou strategickými dokumenty, vymezující konkrétní oblasti podpory a poskytují žadatelům informace, na co lze finanční prostředky z EU žádat. Každý operační program je pak rozpracován do tzv. prioritních os.⁸³

Obce mohou čerpat finanční prostředky z EU zejména z Regionálních operačních programů, Operačního programu Životní prostředí, eventuálně z Programu rozvoje venkova ČR. Velikost obce pak určí, který z těchto programů je pro obec rozhodující, obec s počtem obyvatel nad 2.000 by měly žádat finanční prostředky z regionálních operačních programů a z OP Životní prostředí a obcím, s počtem obyvatel menším než 2.000, je určen Program rozvoje venkova (platná hranice je nyní 500 obyvatel).⁸⁴

5.8.4. Dluhové financování

Pomocí dluhového financování může obec získat dočasně prostředky, neboli příjmy návratného charakteru, které bude muset za určitou dobu vrátit. Mezi tyto zdroje řadíme úvěr a komunální obligace. Úvěry mohou obcím poskytnout nejčastěji české peněžní ústavy, vyloučeny ovšem nejsou ani půjčky od zahraničních bank, které mají nižší úroky. V případě úvěru je nutné brát v úvahu úrokové náklady, tj. skutečnost, že kromě vlastního splácení dluhu se budou platit ještě úroky. Dluhová služba tak může být pro obec značným břemenem. Pokud se obci nepodaří získat úvěr od bank, je možné zvážit vydání komunálních obligací. K emisi obligací je nutné povolení Komise pro cenné papíry, ovšem pro malé obce tento druh financování nepřípadá v úvahu, neboť emise vyžaduje určité náklady a vyplatí se pouze u vyšších objemů minimálně v rozsahu nad 100 milionů korun. Další možností je využití leasingu nebo venture (rizikového) kapitálu.⁸⁵

⁸³ ŽEHROVÁ, J., PFEIFEROVÁ, D., *Finance municipalit*, s. 87 a 88

⁸⁴ Tamtéž, s. 94

⁸⁵ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J., a kolektiv, *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*, s. 81 a 82

6. Město Šumperk

6.1. Charakteristika obce

Město Šumperk se rozkládá v malebném údolí řeky Desné, chráněné od severu masivem jesenických hřebenů. Město je správním, politickým a hospodářským centrem severozápadní Moravy. Město leží na 50° severní zeměpisné šířky a na 17° východní zeměpisné délky. Město Šumperk je jednou ze vstupních bran pohoří Jeseníky, které je členěno na Hrubý a Nízký Jeseník. Šumperk je právem označován za „Bránu Jeseníků“, protože leží na křižovatce cest, které vedou k nejvýznamnějším horským výchozím základnám – Skřítku, Červenohorskému sedlu, Ramzové a také k úpatí masivu Kralický Sněžník.⁸⁶

6.2. Historie obce

Založení města Šumperka není možné přesně datovat, protože se nedochovala zakládací listina města. Stalo se tak patrně po polovině 13. století. První kolonisté, kteří sem přišli pravděpodobně z tehdy již přelidněného Slezska a dali, podle jednoho z výkladů, novému domovu jméno podle jeho polohy. Z německého Schön-Berg, v doslovném překladu Krásný vrch. Město bylo prakticky stále v zástavě nejpřednějších českých a moravských šlechtických rodů. Jeho prosperitu zjevně zajišťoval výskyt drahých kovů v okolí, což dokládá horní právo, jež šumperský statek získal v roce 1340. Roku 1391 obdrželo město od moravského markraběte Jošta magdeburského právo s významnými privilegii, zejména právem mílovým, které šumperským řemeslníkům zajišťovalo výrobní monopol a stálý odbyť zboží.⁸⁷

Počátkem 16. století přešel Šumperk do trvalého vlastnictví jedné z větví Žerotínů, kteří si zdejší zámek zvolili za rodové sídlo, a po požáru Šumperka v roce 1513 město do značné míry zvelebili. Již v roce 1562 se však měšťané z tohoto poddanství vykoupili a Šumperk se stal svobodným královským komorním městem. Za účast na stavovském povstání ztratilo město královské výsady a v roce 1622 upadlo do područí Lichtenštejnů. Hrůzy třicetileté války poznali Šumperští až v jejím závěru, kdy bylo město několikrát dobyt a plněno švédskými vojsky. Krátký poválečný rozkvet přerušil požár města v roce 1669 a o

⁸⁶ Město Šumperk [online]. [cit. 2016-09-10]. O Šumperku. Dostupné z [www: http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/](http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/)

⁸⁷ Historie města Šumperk [online]. [cit. 2012-11-15]. O Šumperku. Dostupné z [www: http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/dejiny-mesta-sumperka.html](http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/dejiny-mesta-sumperka.html)

deset let později čarodějnické procesy, kterým do roku 1696 padlo za obětí na 25 měšťanů. Rozvoj plátenictví a zvláště monopol na výrobu jistého druhu sametu zvaného trip zajišťovaly městu v 18. století skvělou prosperitu. Tato tradice usnadnila v roce 1785 vznik první manufaktury na výrobu manšestru v habsburské monarchii a předznamenala velký rozvoj textilního průmyslu, který zvláště ve 2. polovině 19. století přispěl nebývalému zvelebení města. Pro svou výstavnost byl Šumperk nazýván „malou Vídní“.⁸⁸

Výrazně německý charakter města se změnil po druhé světové válce, kdy došlo k odsunu

drtivé většiny obyvatel. Příchod nových osídlenců znamenal krátkou stagnaci města. O jeho dalším rozvoji však svědčí nárůst počtu obyvatel, který se proti předválečnému stavu zvýšil na téměř dvojnásobek – dnes zde žije cca 27 tisíc obyvatel. Šumperk je důležitým hospodářským, správním a kulturním

centrem severozápadní Moravy. Vyhlášení Městské památkové zóny a nákladná obnova domů a ulic po roce 1989 výrazně změnila zejména zanedbanou historickou část města a vrátila sem plnohodnotný městský život. Šumperk se probudil do nové krásy.⁸⁹

6.3. Demografická struktura

6.3.1. Vývoj počtu obyvatel

Počet obyvatel města Šumperk je porovnáván od roku 1975 do roku 2015. Ve sledovaném období můžeme sledovat postupný růst počtu obyvatel a to až do roku 1990. Razantní pokles počtu obyvatel po roce 1990 nastal proto, že se od Šumperka odtrhlo šest obcí – Ratiškovice, Víkřovice, Dolní Studénky, Bratrušov, Rejchartice a Hraběšice. V současnosti má Šumperk kolem 26,5 tisíce obyvatel.⁹⁰

⁸⁸ Historie města Šumperk [online]. [cit. 2012-11-15]. O Šumperku. Dostupné z [www: http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/dejiny-mesta-sumperka.html](http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/dejiny-mesta-sumperka.html)

⁸⁹ Historie města Šumperk [online]. [cit. 2012-11-15]. O Šumperku Dostupné z [www: http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/dejiny-mesta-sumperka.html](http://www.sumperk.cz/cs/turista/o-sumperku/dejiny-mesta-sumperka.html)

⁹⁰ Český statistický úřad - Krajská správa ČSÚ Olomouc [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: http://www.czso.cz/csu/xm/obyvatelstvo-xm-obce](http://www.czso.cz/csu/xm/obyvatelstvo-xm-obce)

Tabulka č. 1: Vývoj počtu obyvatel od roku 1975 do roku 2015

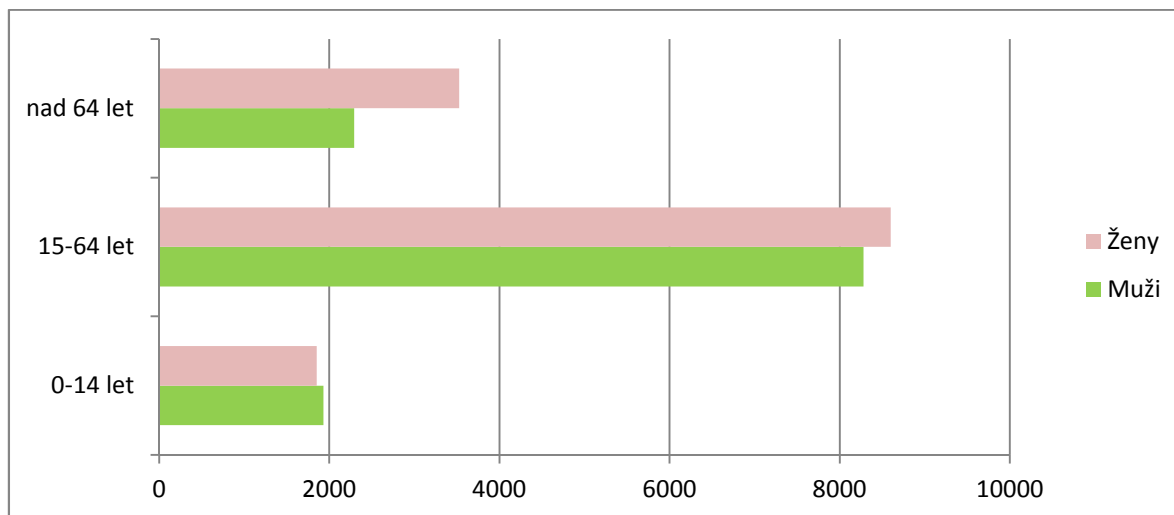
Rok	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015
Počet obyvatel	26 315	32 266	36 414	37 375	30 442	29 632	28 196	27 337	26 478

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz), vlastní zpracování

6.3.2. Struktura obyvatel podle věku a pohlaví

Z celkového počtu obyvatel 26 478 je 12 504 mužů s průměrným věkem 41,7 let a 13 974 žen v průměrném věku 45,6 let. Mužů v produktivním věku (15-64 let) je 8 280 a žen v produktivním věku (15-64 let) je 8 597, celkem tedy 16 877 obyvatel. Mužů do 15 let je 1 933 a žen do 15 let je 1 852, celkem 3 785, tj. 14,29 % obyvatel. Počet mužů nad 64 let je 2 291 a počet žen nad 64 let je 3 525, celkem 5 816, tj. 21,97 % obyvatel. Celkový průměrný věk obyvatel města Šumperka je 43,7 let. Veškeré údaje jsou uvedené k 31. 12. 2015.⁹¹

Graf č. 1: Struktura obyvatel podle věku a pohlaví k 31. 12. 2015

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz), vlastní zpracování

6.3.3. Národnostní a náboženská struktura

Dle Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 žilo ve městě Šumperk celkem 26 737 obyvatel. Z toho bylo 26 327 obyvatel české národnosti, 65 obyvatel slovenské národnosti, 74 obyvatel národnosti ostatních zemí EU, 4 obyvatel bez státního občanství a u 41 obyvatel

⁹¹ Český statistický úřad – Krajská správa ČSÚ Olomouc [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: https://www.czso.cz/csu/xm/obyvatelstvo-xm-obce](https://www.czso.cz/csu/xm/obyvatelstvo-xm-obce)

nebylo vůbec zjištěno státní občanství. Ve městě Šumperk žije 15 899 obyvatel české národnosti, 3 492 obyvatel moravské národnosti, 6 obyvatel slezské národnosti, 231 obyvatel slovenské národnosti, 15 obyvatel maďarské národnosti, 49 obyvatel německé národnosti, 34 obyvatel polské národnosti, 18 obyvatel romské národnosti, 8 obyvatel ruské národnosti, 30 obyvatel ukrajinské národnosti, 54 obyvatel vietnamské národnosti a u 5 877 obyvatel nebyla národnost uvedena.⁹²

Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle náboženské víry

Obyvatelstvo celkem		26 737
Věřící – nehlásí se k žádné církvi ani náboženské společnosti		2 050
Věřící – hlásící se k církvi, náboženské společnosti		3 301
z toho:	Církev adventistů sedmého dne	25
	Církev československá husitská	79
	Církev římskokatolická	2 422
	Českobratrská církev evangelická	113
	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	33
	Pravoslavná církev v českých zemích	114
	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	1
	Starokatolická církev v ČR	26
Bez náboženské víry		10 461
Neuvedeno		10 924

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz), vlastní zpracování

V tabulce č. 2 můžeme porovnat obyvatelstvo Šumperka podle náboženské víry. Z celkového počtu obyvatelstva 26 737 uvedeného ve Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 je 2 050 obyvatel věřících, ale nehlásících se k žádné církvi ani náboženské společnosti, 3 301 obyvatel věřících a hlásících se k církvi a náboženské společnosti, přičemž z toho se nejvíce obyvatel hlásí k Církvi římskokatolické a to 2 422 obyvatel.

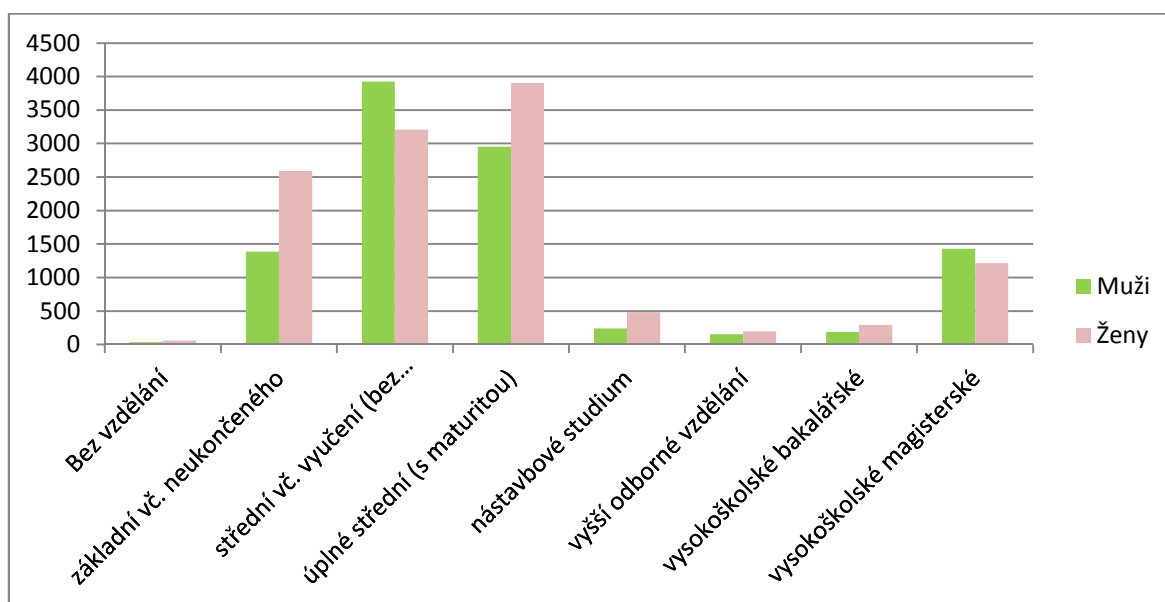
⁹² Český statistický úřad – veřejná databáze [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=VUZEMI_43_523704](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afz=VUZEMI_43_523704)

10 461 obyvatel Šumperka je bez náboženské víry a u 10 924 nebylo náboženství uvedeno.⁹³

6.3.4. Vzdělanostní struktura

Podle Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 je celkový počet obyvatel ve věku 15 a více let 23 044, u 93 obyvatel nebyl věk zjištěn. Nejvíce obyvatel, a to 7 131, dosáhlo středního vzdělání včetně vyučení (bez maturity), z toho 3 923 mužů a 3 208 žen. Druhou nejobsáhlejší skupinou je obyvatelstvo s úplným středním vzděláním (s maturitou) v celkovém počtu 6 861 obyvatel, z toho 2 954 mužů a 3 907 žen. Třetí nejpočetnější skupinou je bohužel skupina se vzděláním základním včetně neukončeného, kam patří 3 977 obyvatel, z toho 1 386 mužů a 2 591 žen. Za zmínku určitě stojí další početná skupina, kterou je v počtu 2 644 obyvatel skupina s magisterským vzděláním, z toho je 1 431 mužů a 1 213 žen. Bez vzdělání je 91 obyvatel, nástavbové studium má 726 obyvatel, vyšší odborné vzdělání má 350 obyvatel a bakalářské vzdělání má 479 obyvatel.⁹⁴

Graf č. 2: Vzdělanostní struktura obyvatel

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz), vlastní zpracování

⁹³ Český statistický úřad – veřejná databáze [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objektvyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXBlcms.&katalog=30814&pvo=OTOB111&u=v125__VUZEMI__43__523704

⁹⁴ Český statistický úřad – veřejná databáze [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objektvyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXBlcms.&katalog=30814&pvo=OTOB112&u=v157__VUZEMI__43__523704

6.4. Ekonomická a sociální charakteristika

6.4.1. Zaměstnanost

Město Šumperk má celkem 12 537 ekonomicky aktivních obyvatel (zaměstnaní i nezaměstnaní ve věku od 15 let) a 13 235 ekonomicky neaktivních obyvatel (0-14 let a osoby starší 64 let). Z ekonomicky aktivních obyvatel je 11 084 zaměstnaných, z toho 10 169 jsou zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní a pomáhající, 151 je pracujících studentů a učňů, 531 pracujících důchodců a 233 žen je na mateřské dovolené. Nezaměstnaných je ve městě Šumperk 1 453 obyvatel, z toho si 223 obyvatel hledá první zaměstnání. Z ekonomicky neaktivních obyvatel je 7 039 nepracujících důchodců, 420 ostatních obyvatel s vlastním zdrojem obživy, 2 062 osob v domácnosti, dětí předškolního věku a ostatních závislých osob a 3 714 žáků, studentů a učňů. U 965 obyvatel nebyly výsledky zjištěny.⁹⁵

V tabulce č. 3 si porovnáme zaměstnané obyvatele podle odvětví ekonomické činnosti. Odvětvím s největším počtem zaměstnaných je průmysl, na druhém místě je odvětví velkoobchodu, maloobchodu, opravy a údržby motorových vozidel a na třetím místě je odvětví zdravotní a sociální péče.⁹⁶

⁹⁵ Český statistický úřad – veřejná databáze [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXBlcms.&katalog=30814&pvo=OTOB113&u=v133__VUZEMI__43__523704](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXBlcms.&katalog=30814&pvo=OTOB113&u=v133__VUZEMI__43__523704)

⁹⁶ Český statistický úřad – veřejná databáze [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXBlcms.&katalog=30814&pvo=OTOB114&u=v101__VUZEMI__43__523704](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXBlcms.&katalog=30814&pvo=OTOB114&u=v101__VUZEMI__43__523704)

Tabulka č. 3: Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti

Odvětví ekonomické činnosti	Muži	Ženy	Celkem
Zaměstnaní celkem	5 900	5 184	11 084
Zemědělství, lesnictví, rybářství	75	52	128
Průmysl	2 064	970	3 034
Stavebnictví	659	73	732
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	506	639	1 145
Doprava a skladování	418	126	544
Ubytování, stravování a pohostinství	149	172	321
Informační a komunikační činnosti	199	53	252
Peněžnictví a pojišťovnictví	84	146	230
Činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti a administrativní a podpůrné činnosti	352	415	767
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	302	334	636
Vzdělávání	226	634	860
Zdravotní a sociální péče	225	807	1 032
Nezjištěno	481	530	1 011

Zdroj: Český statistický úřad (www.czso.cz), vlastní zpracování

Nejvýznamnějšími zaměstnavateli na území města jsou v odvětví strojírenství a kovoprůmysl firma Pramet Tools, s.r.o., Epcos s.r.o. a Pars Nova a.s. V odvětví stavební činnosti Fortex-AGS, a.s., v odvětví výroby stavebních částí DOLS, a.s. a Cembrit, a.s., v odvětví textilního průmyslu TILAK, a.s., v odvětví potravinářství CBA NUGET, s.r.o. a PENAM, a.s. V odvětví energetika a vodní hospodářství je to firma Šumperská provozní vodohospodářská společnost, a.s., v odvětví ostatní pak společnost APATOR-METRA s.r.o.⁹⁷

⁹⁷ Ročenka města Šumperk 2015 [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/obcan/periodicky-tisk/rocenka-mesta-sumperka.html](http://www.sumperk.cz/cs/obcan/periodicky-tisk/rocenka-mesta-sumperka.html)

Nezaměstnanost ve městě Šumperk k 30. 9. 2016 je ve výši 6,41% , uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce je 1 081 obyvatel a počet pracovních míst v evidenci úřadu práce je 395.⁹⁸

6.4.2. Školství

Město Šumperk je zřizovatelem 3 mateřských škol – Mateřská škola Pohádka, kterou navštěvuje 225 dětí, Mateřská škola Sluníčko, kterou navštěvuje 336 dětí a Mateřská škola Veselá školka, kterou navštěvuje 327 dětí. Nachází se zde ještě další 2 mateřské školy, které jsou součástí škol, jedna z nich je soukromá školka – Mateřská škola Borůvka a druhá školka – Ječmínek, o.p.s., která je zřizována Olomouckým krajem. Dále je město Šumperk provozovatelem 5 základních škol, ve kterých studuje 2 415 žáků. Další základní škola je zřizována Olomouckým krajem – Střední škola, Základní škola a Mateřská škola Šumperk a dvě jsou soukromými základními školami – Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická, Schola Viva, o.p.s. a Základní škola a střední škola Pomněnka o.p.s. Ve městě Šumperk je 6 středních a vyšších odborných škol, a to Gymnázium Šumperk s 549 studenty, Obchodní akademie (244 studentů) a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky (80 studentů), Vyšší odborná škola (148 studentů) a Střední průmyslová škola Šumperk (641 studentů), Střední odborná škola Šumperk (369 studentů), Střední zdravotnická škola Šumperk (296 studentů) a Střední škola železniční, technická a služeb Šumperk s 870 studenty. Jsou zde i 3 vysoké školy – Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava s bakalářským studiem v Šumperku v programu strojírenství, (studijní obory Strojírenská technologie a Dopravní technika), do které nastoupilo v akademickém roce 2014/2015 celkem 160 studentů, dále Ekonomická fakulta VŠB – TU Ostrava s bakalářským studiem v programu Hospodářská politika a správa (obor Veřejná ekonomika a správa), do které nastoupilo v akademickém roce 2014/2015 celkem 115 studentů. Poslední vysokou školou je Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze s bakalářským studiem a navazujícím magisterským studiem v Šumperku v programu Veřejná správa a regionální rozvoj, v akademickém roce 2014/2015 nastoupilo do bakalářského studia celkem 124 studentů a do navazujícího magisterského studia v akademické roku 2014/2015 celkem 182 studentů.

⁹⁸ Český statistický úřad – veřejná databáze [online]. [cit. 2016-10-15]. Dostupné na [www: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXB1cms.&katalog=30853&pvo=ZAMD004&pvoch=7111&pvokc=65](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&vyhltext=%C5%A0umperk&bkvt=xaB1bXB1cms.&katalog=30853&pvo=ZAMD004&pvoch=7111&pvokc=65)

Všechny uvedené údaje o počtu studentů jsou uvedeny k 30. 09. 2014.⁹⁹

6.4.3. Doprava

Ve městě Šumperk je 5 linek městské dopravy s délkou provozní sítě 60 km. Co se týče silniční dopravy, prochází městem úsek dálkové silnice E 1/11 směrem z Olomouce na Ostravu v délce 4 km. Dále je zde 6 km silnic II. třídy a 15 km silnic III. třídy. Ve městě je 5 křižovatek řízených světelnou signalizací a 7 kruhových objezdů.

V železniční dopravě na území Šumperka působí organizační jednotky Českých drah a Správy železniční dopravní cesty. V roce 2015 došlo k modernizaci železniční tratě vedoucí ze Zábřehu do Šumperka a ze Šumperka do Koutů nad Desnou.

Šumperk má i leteckou dopravu, jejímž provozovatelem je Aeroklub Šumperk, z.s., který zajišťuje provoz sportovních, motorových i bezmotorových letadel, dále pak letadel podnikových a služebních. Na letišti mohou přistávat letadla s hmotností do 4,5 tuny a jeho přistávací plocha měří 700 m. Funguje zde i výcvik pro piloty motorových letadel, bezmotorových kluzáků a výcvik parašutistů. Aeroklub Šumperk také pracuje i s dětmi a mládeží prostřednictvím kroužku mladých letců.¹⁰⁰

6.4.4. Volnočasové aktivity a služby

Město Šumperk je sportovně velmi vybavené, existuje zde spousta organizací podporujících sportovní aktivity např. TJ Šumperk, jezdecký oddíl, fotbalový klub, hokejový klub, BMX TEAM, ski klub, futsal club region, kuželkářský klub, Table Tennis Club nebo třeba Šumperský horolezecký klub. V roce 2015 proběhlo ve městě i spousta soutěží a akcí pro děti týkající se střelby ze vzduchovky a turistiky. Na území města funguje i Český zahrádkářský svaz, Český rybářský svaz, Českomoravská myslivecká jednota, Český včelařský svaz a Český kynologický svaz. Za kulturou se můžeme podívat do místního divadla, kina, městské knihovny, domu kultury a vlastivědného muzea. Velice oblíbenými jsou koncerty cyklu Klasika Viva a Klášterních hudebních slavností, které jsou hojně navštěvované.¹⁰¹

⁹⁹ Školství ve městě Šumperk [online]. [cit. 2016-10-17]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/obcan/skolstvi/dokumenty.html](http://www.sumperk.cz/cs/obcan/skolstvi/dokumenty.html)

¹⁰⁰ Ročenka města Šumperk 2015 [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/obcan/periodicky-tisk/rocenka-mesta-sumperka.html](http://www.sumperk.cz/cs/obcan/periodicky-tisk/rocenka-mesta-sumperka.html)

¹⁰¹ Ročenka města Šumperk 2015 [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/obcan/periodicky-tisk/rocenka-mesta-sumperka.html](http://www.sumperk.cz/cs/obcan/periodicky-tisk/rocenka-mesta-sumperka.html)

6.5. Souhrn charakteristik

Pozitivní stránku města Šumperk tvoří její občanská vybavenost, nachází se zde několik mateřských škol, základních škol ale i vysokých škol. Dalším pozitivem je vzdělanostní struktura, protože na území Šumperka převažuje obyvatelstvo s úplným středním vzděláním nebo středním vzděláním včetně vyučení, vysoká je i míra vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Nabídka volnočasových aktivit je také pestrá.

Negativní stránkou je vysoký průměrný věk obyvatelstva, který dosahuje u žen 45,6 let a u mužů 41,7 let. Tento jev může být způsoben tím, že zde chybí možnosti pro výstavbu nových rodinných domů, kam by se mohli přistěhovat mladí lidé, nebo to může být způsobeno tím, že spousta mladých lidí chce bydlet na venkově. S potřebou žítí lidí na venkově může souviset i neustále klesající počet obyvatel v Šumperku. Dalším negativem je vyšší nezaměstnanost, která se pohybuje nad celostátním průměrem nezaměstnanosti. I přesto, že v evidenci úřadu práce je přes 1 000 obyvatel, nachází se zde neobsazená volná pracovní místa. Na této problematice by mohla samospráva v Šumperku zapracovat a motivovat lidi k hledání zaměstnání.

7. Komunální politika ve městě Šumperk

7.1. Volby do zastupitelstva města

Jednotlivé volby do obecního zastupitelstva budeme sledovat v letech 1994, 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014.

7.1.1. Volby v roce 1994

Ve volbách do obecního zastupitelstva, které se konaly 18. 11. 1994 a 19. 11. 1994 byl ve městě Šumperk počet volených zastupitelů 27. V tomto roce bylo 22 504 zapsaných voličů s celkovým počtem 324 187 platných hlasů a počet kandidátních listin byl 14.¹⁰²

S výrazným náskokem se v těchto volbách umístilo 5 kandidátních listin. Vítěznou stranou se stala ODS, která v obecním zastupitelstvu získala 5 členů, na druhém a třetím místě se umístilo Sdružení NK, přičemž každé sdružení získalo 4 členy, na čtvrtém místě se umístila KSČM se 3 členy a na pátém místě KDU-ČSL s 2 členy. Ostatní kandidující

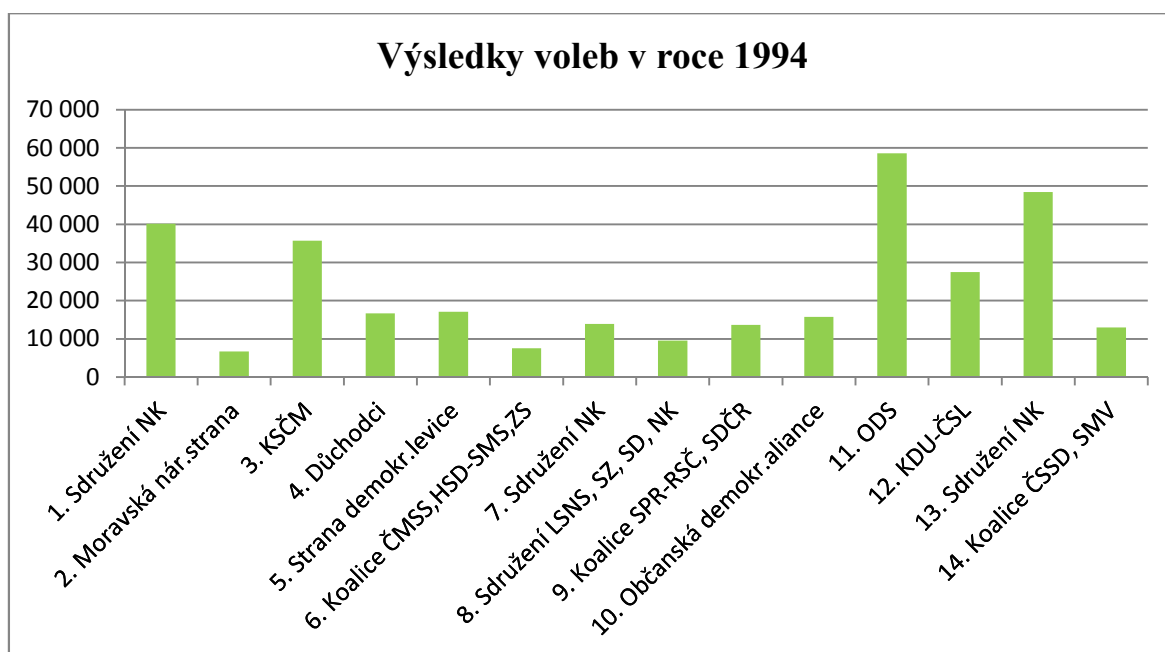
¹⁰² Výsledky voleb do zastupitelstev obcí [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3809&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk](http://volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3809&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk)

strany získaly po jednom mandátu. Tyto volby byly velice pestré, protože ve výsledném složení zastupitelstva získali všichni kandidující alespoň jednoho člena.¹⁰³

Na pozici starosta byl zvolen Ing. Petr Krill, který kandidoval za vítěznou stranu ODS.

Mezi členy Rady města byli zvoleni Ing. Petr Krill (ODS), Zdeněk Zerzáň (ODS), MUDr. Jaromír Mikulenk (ODS), Ing. Vladimír Vizina (KDU-ČSL), Miroslav Mitrofan (Občanská demokratická aliance), Ing. Jiří Blahna (Sdružení NK), Ing. Bohumil Ramert, CSc. (Koalice ČSSD, SMV), Pavel Nevím (Strana demokratické levice) a Mgr. Zdeněk Brož (Sdružení NK).¹⁰⁴

Graf č. 3: Výsledky voleb v roce 1994

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

7.1.2. Volby v roce 1998

Ve volbách do obecního zastupitelstva, které se konaly dne 13. 11. 1998 a 14. 11. 1998 se volilo opět 27 zastupitelů. Zapsaných voličů bylo 23 580 a celkový počet platných hlasů byl 221 175. Do voleb se přihlásilo celkem 16 kandidátních listin.¹⁰⁵

Do obecního zastupitelstva bylo zvoleno 5 členů za ODS, 4 členové za ČSSD, 4 členové za KSČM, 3 členové za Sdružení NK – místní sdružení celkem, 3 členové za KDU-ČSL, 2

¹⁰³ Zvolení zastupitelé města [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://volby.cz/pls/kv1994/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=3809&xobec=523704&xstrana=0](http://volby.cz/pls/kv1994/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=3809&xobec=523704&xstrana=0)

¹⁰⁴ Údaj z MěÚ

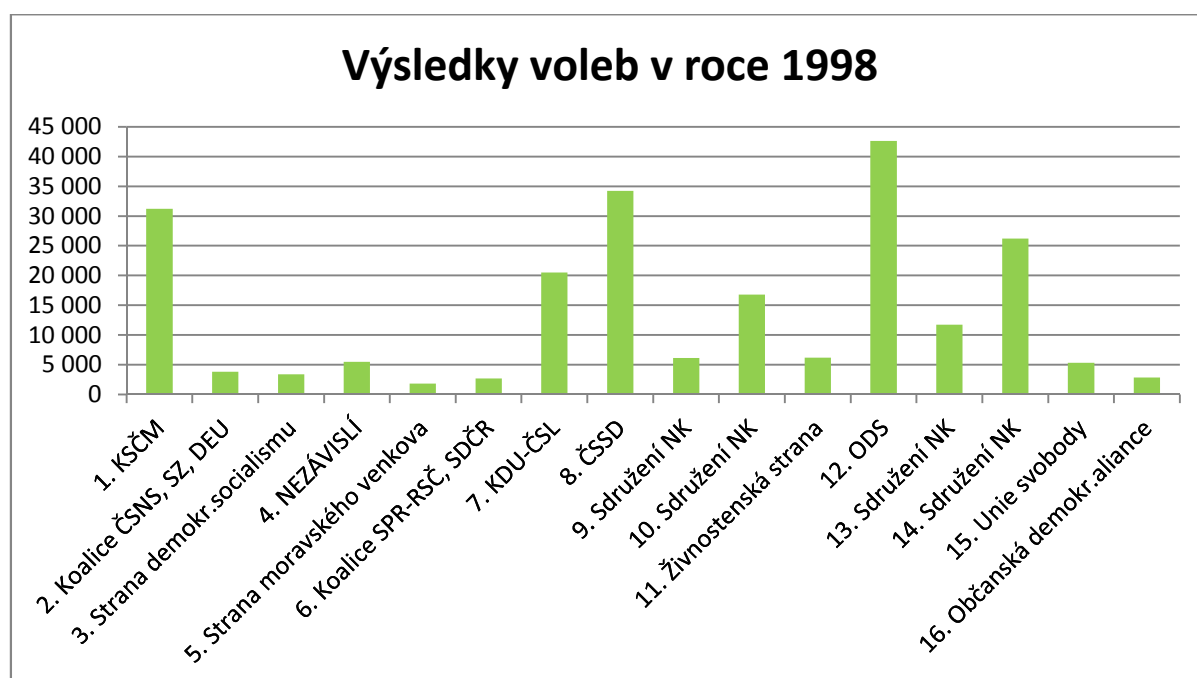
¹⁰⁵ Výsledky voleb do zastupitelstev obcí [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://volby.cz/pls/kv1998/kv11111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk](http://volby.cz/pls/kv1998/kv11111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk)

členové za Sdružení NK – místní sdružení celkem, další 2 členové také za Sdružení NK. Jeden mandát pak získali NEZÁVISLÍ, Sdružení NK – místní sdružení celkem, Živnostenská strana a Unie svobody. Ostatní kandidáti nezískali žádný mandát.¹⁰⁶

Po prvním zastupitelstvu byl zvolen do čela města opět Ing. Petr Krill, který kandidoval za vítěznou stranu ODS.

Do Rady města byli zvoleni 2 členové za ODS (Ing. Petr Krill, MUDr. Jaromír Mikulěnka), 3 členové ze strany NEZÁVISLÍ (Mgr. Zdeněk Brož, Ing. Igor Kroupa a Ing. Vladimír Potěšil), 2 členové za KDU-ČSL (Ing. Ivo Vykydal a MUDr. Vít Rozehnal) a 2 členové za ČSSD (Miroslav Mitrofan a Mgr. Martin Pelnář).¹⁰⁷

Graf č. 4: Výsledky voleb v roce 1998

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

¹⁰⁶ Zvolení zastupitelé města [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www.volby.cz](http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv21111?xjazyk=CZ&xid=0&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0)

¹⁰⁷ Údaj z MěÚ

7.1.3. Volby v roce 2002

Ve volbách do obecního zastupitelstva, které se konaly 1. 11. 2002 a 2. 11. 2002 bylo celkem zapsáno 23 672 voličů, odevzdáno bylo 191 459 platných hlasů. V těchto volbách kandidovalo celkem 11 kandidátních listin.¹⁰⁸

Do sedmadvacetičlenného zastupitelstva bylo zvoleno 6 členů za KSČM, 6 členů za ODS, 6 členů za NEZÁVISLÉ, 4 členové za ČSSD, 3 členové za KDU-ČSL a 2 členové ZA PROSPERITU ŠUMPERKA.¹⁰⁹

Můžeme tedy říct, že tyto volby ovládly pouze nejsilnější strany a vládnoucí stranou už není pouze ODS, ale důvěru získávají i další strany. Na pozici starosty byl zvolen Mgr. Zdeněk Brož za stranu NEZÁVISLÍ.

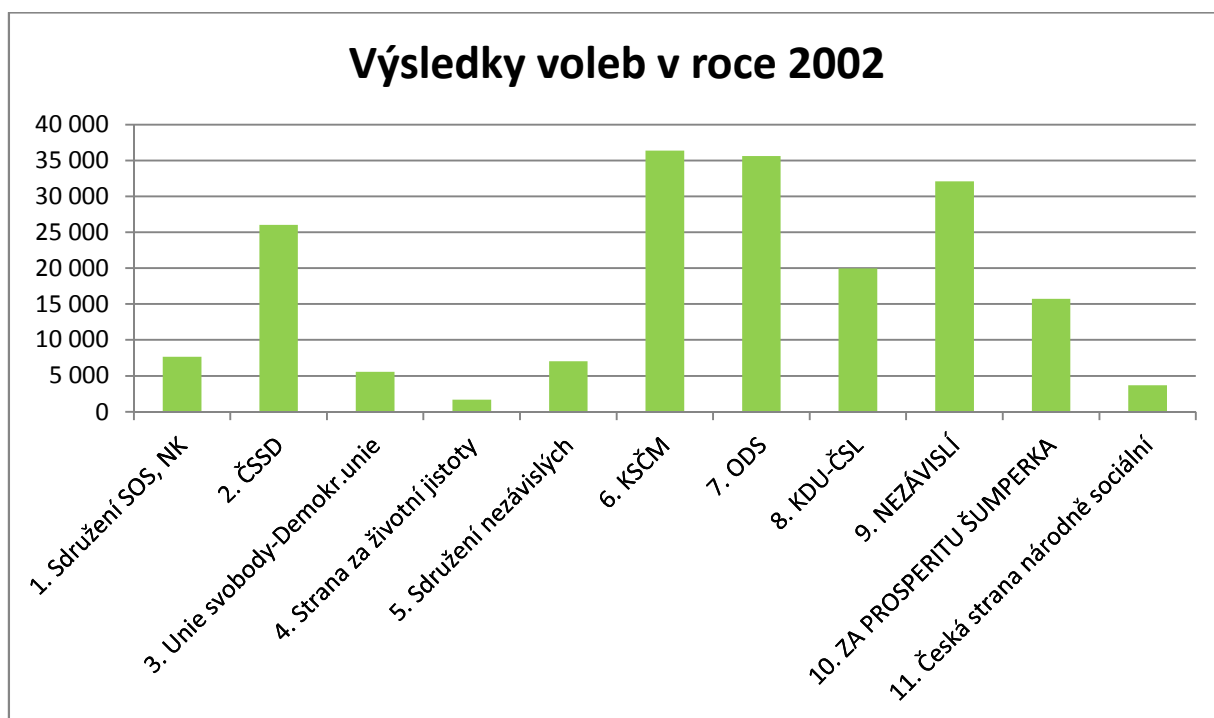
Do Rady města byli zvoleni Mgr. Zdeněk Brož a Ing. Mgr. Jan Havlíček (NEZÁVISLÍ), Ing. Marek Zapletal, MUDr. Václav Gerstner a MUDr. Jaromír Mikulenka (ODS), Ing. Petr Suchomel a MUDr. Vít Rozehnal (KDU-ČSL), PhDr. Oldřich Svozil (ČSSD) a Ing. Alena Šmotková (ZA PROSPERITU ŠUMPERKA).¹¹⁰

¹⁰⁸ Výsledky voleb do zastupitelstev obcí [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk](http://volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk)

¹⁰⁹ Zvolení zastupitelé města [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://volby.cz/pls/kv2002/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0](http://volby.cz/pls/kv2002/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0)

¹¹⁰ Údaj z MěÚ

Graf č. 5: Výsledky voleb v roce 2002

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

7.1.4. Volby v roce 2006

Volby do obecního zastupitelstva v roce 2006 se konaly dne 20. 10. 2006 a 21. 10. 2006 a bylo voleno 27 zastupitelů. Zapsáno bylo celkem 23 258 voličů a celkový počet platných hlasů byl 209 674. Počet přihlášených kandidátních listin byl 9.¹¹¹

Na vítěznou příčku se opět vrátila ODS, která v zastupitelstvu získala 7 členů, druhé místo obsadila ČSSD s 6 členy, třetí místo získala „Nezávislá volba“ s 5 členy, další skončila KSČM se 4 členy, poté KDU-ČSL se 3 členy a poslední byla se 2 členy ZA PROSPERITU ŠUMPERKA. Ostatní kandidáti nezískali žádný mandát.¹¹²

I když v těchto volbách zvítězila strana ODS, za starostu pro toto volební období byl zvolen opět Mgr. Zdeněk Brož, který kandidoval za stranu „Nezávislá volba“.

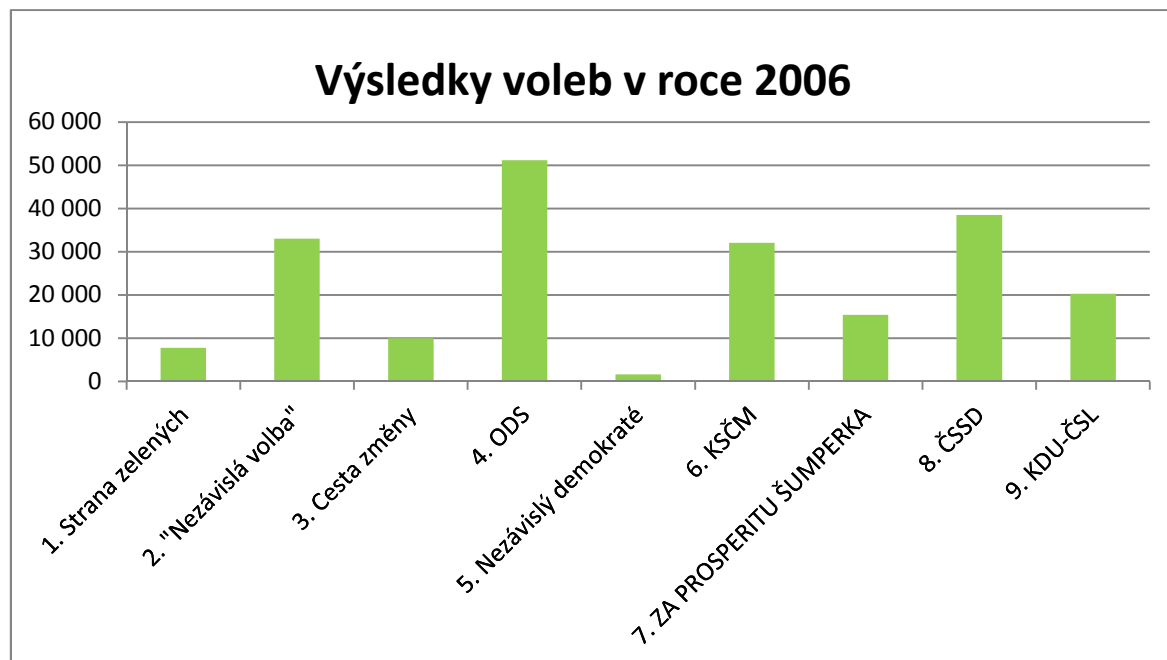
Do Rady města byli zvoleni 4 členové z ODS (Ing. Marek Zapletal, Ing. Jaromír Mikulenka, Zdeněk Zerzáň a Stanislava Adoltová), 2 členové za „Nezávislou volbu“ (Mgr. Zdeněk Brož a Ing. Mgr. Jan Havlíček), 2 členové za KDU-ČSL (Ing. Petr Suchomel a

¹¹¹ Výsledky voleb do zastupitelstev obcí [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk&xstat=0&xvyber=0

¹¹² Zvolení zastupitelé města [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na www.volby.cz/pls/kv2006/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0

MUDr. Vít Rozehnal) a poslední člen byl zvolen ZA PROSPERITU ŠUMPERKA (Ing. Alena Šmotková).¹¹³

Graf č. 6: Výsledky voleb v roce 2006

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

7.1.5. Volby v roce 2010

Volby do zastupitelstva města Šumperka v roce 2010 se konaly dne 15. 10. 2010 a 16. 10. 2010. Celkový počet zapsaných voličů byl 22 931 a platných hlasů bylo celkem 205 092. Do voleb se zaregistrovalo 11 kandidátních listin.¹¹⁴

V tomto volebním období na plné čáře zvítězila Nezávislá volba, která v sedmadvacetičlenném zastupitelstvu získala 8 křesel, za nimi se umístila ČSSD s 6 členy, poté KSČM se 4 členy, 3 členy získala ODS a po 2 členech získali Křesťanští demokraté pro Šumperk, TOP 09 a Mladá krev Šumperka a Suverenita – blok J. Bobošíkové. Ostatní kandidující zůstali bez mandátů. Jak můžeme pozorovat, tak strana ODS, která do roku

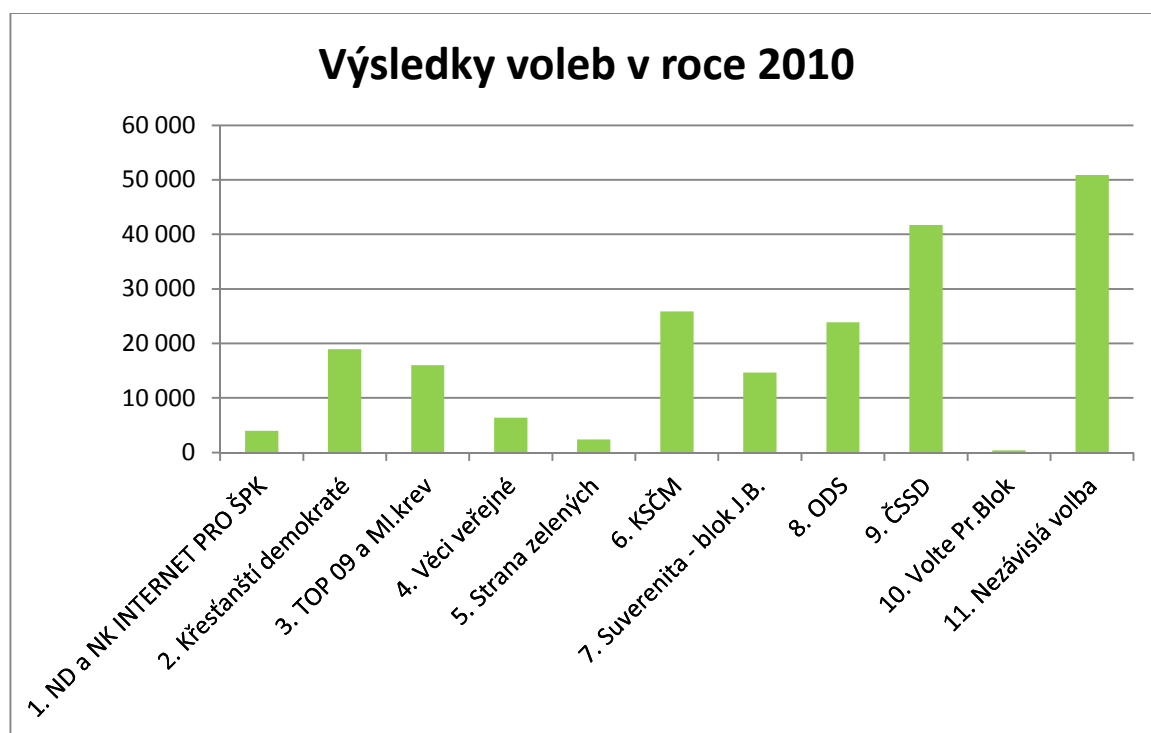
¹¹³ Složení Rady města 2006-2010 [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/sprava-mesta/organy-mesta/rada-mesta/slozeni-rady-mesta-v-obdobi-2006-2010.html](http://www.sumperk.cz/cs/sprava-mesta/organy-mesta/rada-mesta/slozeni-rady-mesta-v-obdobi-2006-2010.html)

¹¹⁴ Výsledky voleb do zastupitelstev obcí [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na [www: http://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk&xstat=0&xvyber=0](http://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xobecnaz=%B9umperk&xstat=0&xvyber=0)

2010 obsazovala první příčky, se v těchto volbách výrazně propadla. Do pozice starosty byl opětovně zvolen Mgr. Zdeněk Brož (Nezávislá volba).¹¹⁵

Do Rady města byli zvoleni Mgr. Zdeněk Brož, Ing. Mgr. Jan Havlíček, PaedDr. Milan Polášek (Nezávislá volba), Ing. Marek Zapletal (ODS), Ing. Petr Suchomel (Křesťanští demokraté pro Šumperk), RNDr. Jan Přichystal a Ing. Jiří Gonda (ČSSD), Ing. Ivo Vykydal (TOP 09 a Mladá krev Šumperk) a Ing. Alena Šmotková (Strana zdravého rozumu).¹¹⁶

Graf č. 7 :Výsledky voleb v roce 2010

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

¹¹⁵ Zvolení zastupitelé města [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na www.volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0

¹¹⁶ Složení Rady města 2010-2014 [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné na www.sumperk.cz/cs/sprava-mesta/organy-mesta/rada-mesta/slozeni-rady-mesta-v-obdobi-2010-2014.html

7.1.6. Volby v roce 2014

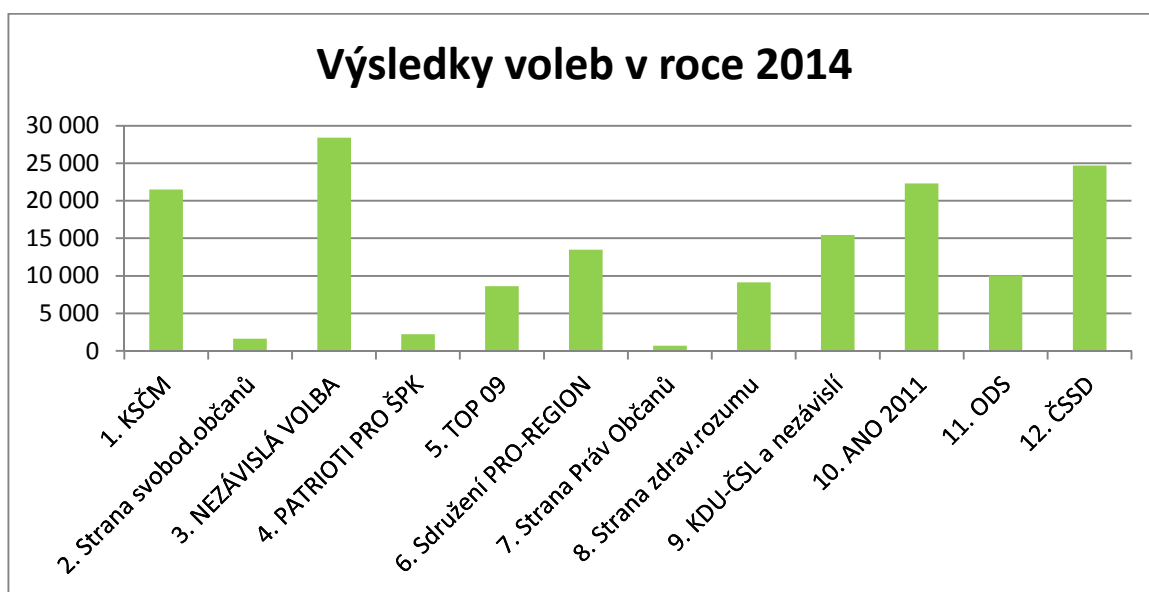
Volby v roce 2014 se konaly dne 10. 10. 2014 a 11. 10. 2014 a volilo se opět 27 zastupitelů. Celkový počet zapsaných voličů byl 22 410 a počet platných hlasů byl 158 193. V tomto roce se celkem přihlásilo 12 kandidátních listin.¹¹⁷

Na první příčce se umístila stejně jako v předchozích volbách Nezávislá volba, která v zastupitelstvu získala 5 členů, hned za ní skončila ČSSD také s 5 členy, 4 členové jsou z KSČM, 4 členové z ANO 2011, 3 členové jsou z KDU-ČSL a nezávislí – pro ŠPK, 2 členové ze Sdružení PRO-REGION a Piráti, 2 členové z ODS, a jeden člen z TOP 09 a Strany zdravého rozumu.¹¹⁸

Pro toto volební období byl již počtvrté zvolen Mgr. Zdeněk Brož (Nezávislá volba).

Do Rady města byli zvoleni 3 členové z Nezávislé volby (Mgr. Zdeněk Brož, Ing. Mgr. Jan Havlíček a PaedDr. Milan Polášek), 3 členové z ČSSD (RNDr. Jan Přichystal, Ing. Jiří Gonda a Ing. Zdeněk Muroň), 2 členové za KDU-ČSL (Mgr. Tomáš Spurný, JUDr. Michael Kohajda, Ph.D.) a 1 člen za Stranu zdravého rozumu (Ing. Alena Šmotková).¹¹⁹

Graf č. 8: Výsledky voleb v roce 2014

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

¹¹⁷ Výsledky voleb do zastupitelstev obcí [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na www:

<http://volby.cz/pls/kv2010/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0>

¹¹⁸ Zvolení zastupitelé města [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na www:

<http://volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=7105&xobec=523704&xstrana=0>

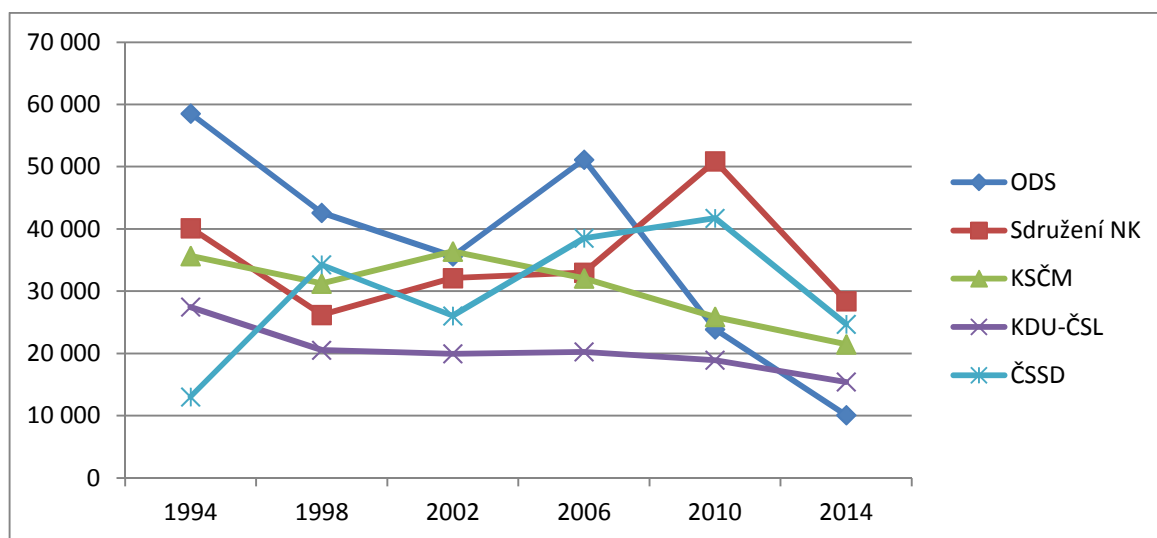
¹¹⁹ Rada města Šumperk [online]. [cit. 2017-03-20]. Dostupné na www: <http://www.sumperk.cz/cs/sprava-mesta/organy-mesta/rada-mesta/>

7.2. Zhodnocení výsledků komunálních voleb

7.2.1. Volební strany

Nejsilnějšími stranami ve volbách do obecního zastupitelstva od roku 1994 do roku 2014 ve městě Šumperk jsou ODS, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL a Sdružení nezávislých kandidátů.

Graf č. 9: Vývoj výsledků komunálních voleb nejsilnějších stran

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

V roce 1994 má jasně nejlepší výsledky Občanská demokratická strana, druhou a třetí nejsilnější stranou se v roce 1994 stává Sdružení nezávislých kandidátů. Do mého hodnocení jsem Sdružení nezávislých kandidátů, které skončilo na druhém místě, nezařadila, protože už v dalších volebních obdobích nemělo tak silnou pozici a objevovalo se spíše na posledních příčkách. Sdružení nezávislých kandidátů, které skončilo na třetím místě, jsem do hodnocení zařadila jako Sdružení nezávislých kandidátů v čele s Mgr. Zdeňkem Brožem, i když v dalších volebních obdobích mění názvy. V roce 1998 se jmenují Sdružení nezávislých kandidátů – místní sdružení celkem, v roce 2002 jsou zapsáni jako NEZÁVISLÍ, v roce 2006 jako „Nezávislá volba“, v roce 2010 jsou zaregistrovaní jako Nezávislá volba a v roce 2014 také jako NEZÁVISLÁ VOLBA.

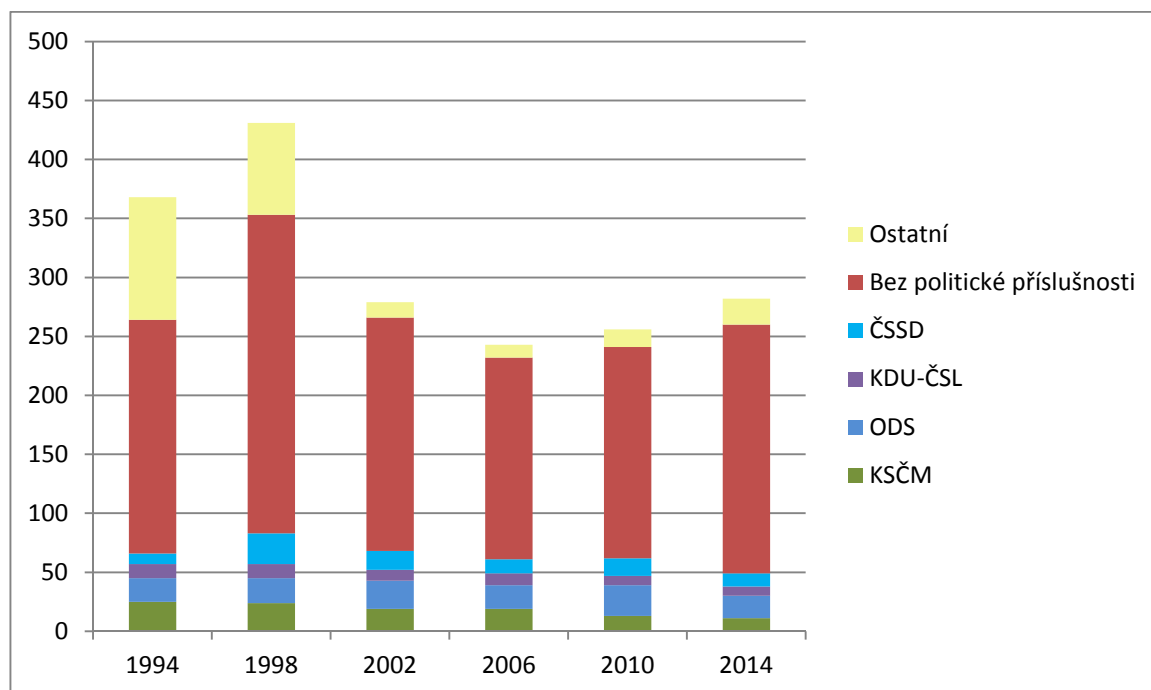
V roce 1998 se na prvním místě také objevuje ODS, i když už nemá takovou jasnou převahu jako v předchozím volebním období. Na druhém místě se objevuje ČSSD, u které zaznamenáváme výrazný nárůst od předchozího volebního období. Na třetím místě se umísťuje KSČM, pak Sdružení nezávislých kandidátů a KDU-ČSL. V roce 2002

zaznamenáváme další pokles strany ODS, která končí na druhé pozici a je vystřídána stranou KSČM. Na třetím místě se umístili NEZÁVISLÍ, pak ČSSD, které také zaznamenalo od předchozího volebního období pokles a na páté příčce skončilo KDU-ČSL. V roce 2006 se vrací k „vládě“ opět ODS, za kterou se umístilo ČSSD, pak „Nezávislá volba“, KSČM a KDU-ČSL. Volby v roce 2010 jasně ovládla komunální volby Nezávislá volba, která zaznamenává od předchozího volebního období velký nárůst, následovaná je ČSSD, KSČM, upadající ODS a KDU-ČSL. V posledních komunálních volbách se na prvním místě umístila opět NEZÁVISLÁ VOLBA, i když od předchozích komunálních voleb má značný úbytek voličů a na druhém místě skončilo ČSSD. Na třetím místě v tomto volebním období skončilo ANO 2011, které se objevuje ve volbách poprvé, a proto nebylo do grafu zařazeno. Dále se pak umístilo KSČM, KDU-ČSL a poté ODS.

7.2.2. Kandidáti dle politické příslušnosti

Pro porovnání kandidátů dle politické příslušnosti budeme brát v úvahu nejčastěji se opakující strany, kterými jsou KSČM, ODS, KDU-ČSL, ČSSD a Bez politické příslušnosti. Ostatní politické příslušnosti budeme brát jako „Ostatní“.

Graf č. 10: Kandidáti dle politické příslušnosti

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

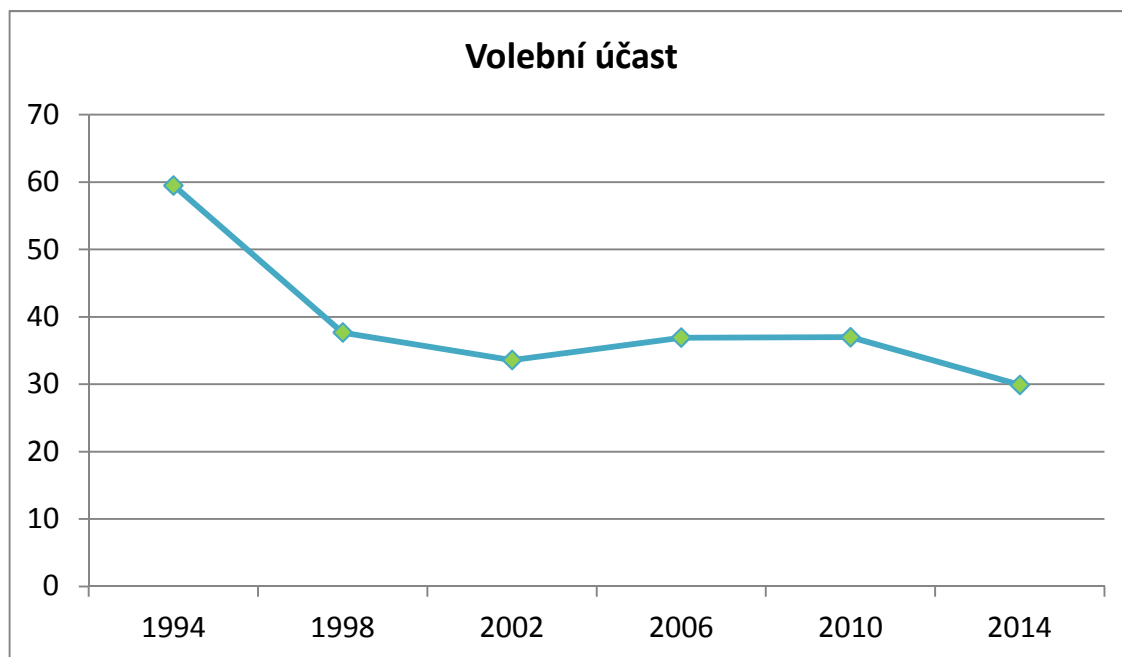
Jak je patrné z grafu č. 10, největší podíl kandidátů je bez politické příslušnosti, kteří mají vzrůstající tendenci a vždy se pohybují nad 50 % kandidátů z celkové politické

příslušnosti. V roce 1994 je to 53,80 %, v roce 1998 je to 62,65 % a od roku 2002 do roku 2014 se pohybují okolo 70 %. Podíl kandidátů z KSČM se od roku 1994 do roku 2006 pohybuje od 6 % do 8 %, v roce 2010 začíná pokles, a to na 5 % a v roce 2014 dokonce na pouhých 4 %. Podíl kandidátů ODS v roce 1994 a 1998 má okolo 5%, v roce 2002 a 2006 evidujeme nárůst na 8 %, v roce 2010 dokonce na 10 %, ale v roce 2014 je podíl kandidátů za ODS na 7 %. Podíl kandidátů KDU-ČSL a ČSSD se v roce 1994 pohybuje okolo 2 % až 3 %. V roce 1998 zaznamenává ČSSD nárůst podílu na 6 %, tento podíl se od roku 1998 až do roku 2010 pohybuje okolo 5 % až 6 %, v roce 2014 je to pouhých 3,9 %. Celkově nejslabší podíl kandidátů má KDU-ČSL, který se po celé sledované období komunálních voleb pohybuje okolo 3 % celkového počtu kandidátů.

7.2.3. Volební účast

Nejvyšší volební účast je zaznamenána v roce 1994, kdy dosáhla hodnoty 59,50 %. Od roku 1998, kdy byla volební účast už pouhých 37,68 %, se tento klesající trend drží. V roce 2014 byla volební účast nejnižší a dosáhla hodnoty pouze 29,91 %. Klesající volební účast může být způsobena nezájmem občanů o dění v obci nebo nedůvěra občanů v komunální politiku.

Graf č. 11: Volební účast v jednotlivých letech (v %)

Zdroj: Výsledky voleb (www.volby.cz), vlastní zpracování

7.2.4. Zastupitelstvo města

Město Šumperk je spravováno zastupitelstvem města, které má 27 členů (zastupitelů).

Za sledované období vývoje komunálních voleb v Šumperku se na pozicích členů zastupitelstva za každou stranu pravidelně opakují některá jména. Analyzovat budeme členy zastupitelstva nejsilnějších stran.

Za stranu KSČM pravidelně kandiduje Mgr. Zdeněk Příkryl (1994 - 2002), Ing. František Merta (1998 - doposud) a Milan Pavlas (1994 - 2006). Pouze v posledních dvou volebních obdobích jsou kromě Ing. Františka Merty úplně odlišní členové zastupitelstva za KSČM než v předchozích volebních obdobích. Za stranu ODS se pravidelně v zastupitelstvu města objevuje Ing. Petr Krill (1994 - 2010, vyjma volebního období 2006), MUDr. Jaromír Mikulénka (1994 - 2006), MUDr. Václav Gerstner (1994 - 2002) a Ing. Marek Zapletal (2002 - doposud). Za stranu ČSSD se členem zastupitelstva pravidelně stává PhDr. Oldřich Svozil (1998 - 2010), RNDr. Jan Přichystal (1998 - doposud), Petr Král (2006 - doposud), Ing. Jiří Gonda (2006 - doposud) a Ing. Zdeněk Muroň (2006 - doposud). Za stranu KDU-ČSL se pravidelně objevuje na místě člena zastupitelstva MUDr. Petr Schlemmer (1994 - 2002), MUDr. Vít Rozehnal (1998 - 2010), Ing. Ivo Vykydal (1998 - 2006) a Ing. Petr Suchomel (2006 - 2010). V posledním volebním období za KDU-ČSL obsadili místa členů zastupitelstva úplně nová jména, a to JUDr. Michael Kohajda, Ph.D. Dušan Ščambura a Mgr. Tomáš Spurný. Za stranu Sdružení NK (později NEZÁVISLÍ a „Nezávislá volba“) obsazují pravidelně zastupitelská křesla Mgr. Zdeněk Brož (1994 - doposud), MUDr. Vladimír Štěpán (1994 - 2010), Ing. Mgr. Jan Havlíček (2002 - doposud), Květoslav Vykydal (2002 - doposud) a PaedDr. Milan Polášek (2002 - doposud). Ostatní mandáty z každé strany jsou obsazeny pokaždé jiným zastupitelem.

Současnými zastupiteli města jsou Mgr. Zdeněk Brož (starosta), RNDr. Jan Přichystal (1. místostarosta), Mgr. Tomáš Spurný (2. místostarosta), Ing. Jiří Gonda, Mgr. Ing. Jan Havlíček, JUDr. Michael Kohajda, Ph.D., Ing. Zdeněk Muroň, PaedDr. Milan Polášek, Ing. Alena Šmotková, Ing. Petr Blažek, Ing. Luboš Cekr, Bc. Zdeňka Dvořáková Kocourková, Mgr. Alena Hlavešová, Pavel Horák, Martin Janíček, Mgr. Irena Jonová, Petr Král, Tomáš Menšík, Ing. František Merta, Ing. Marta Novotná, Ing. Ondřej Polák, Dušan Ščambura, Stanislav Vařeka, Ing. Jaroslav Voráč, MBA, Ing. Jiří Vozda, Květoslav Vykydal a Ing. Marek Zapletal. Město má zřízen finanční a kontrolní výbor, které fungují jako kontrolní orgány zastupitelstva, a komise, které jsou odpovědny Radě města a jsou to iniciativní a

poradní orgány. Komisi je celkem 11 – Komise pro přidělování grantů a dotací, Komise životního prostředí a čistoty města, Komise majetkoprávní a bytového hospodářství, Komise strategického rozvoje, výstavby a architektury, Komise dopravy a BESIP, Komise pro prevenci kriminality a bezpečnost ve městě, Komise školství a sportu, Komise sociální, Komise obchodu, živnosti a cestovního ruchu, Komise 132 a Komise kultury a letopisecká. Šumperk má zřízenou městskou policii, kterou řídí starosta města.

7.2.5. Rada města

Město Šumperk má od roku 1990 povinnost mít Radu města, která je výkonným orgánem města v jeho samostatné působnosti, zodpovídá se zastupitelstvu a zasedá jednou za 3 týdny. Rada města má 9 členů, kteří jsou voleni zastupitelstvem, a nyní se řídí dle Jednacího řádu Rady města ze dne 27. 10. 2005. Schůze RM jsou neveřejné a svolává je starosta města.

Od roku 2006 se v Radě města pravidelně opakují následující jména – Mgr. Zdeněk Brož, Ing. Mgr. Jan Havlíček a Ing. Alena Šmotková. Dalším členem je Ing. Petr Suchomel a Ing. Marek Zapletal, kteří v Radě působili od roku 2006 do roku 2014. RNDr. Jan Přichystal, Ing. Jiří Gonda a PaedDr. Milan Polášek se v Radě objevují od roku 2010 a působí doposud. Nynější složení RM doplňují koaliční partneři Mgr. Tomáš Spurný, JUDr. Michael Kohajda, Ph.D. a Ing. Zdeněk Muroň.

Tabulka č. 4: Počet členů zvolených do Rady města za jednotlivé politické strany

Politické strany	1994	1998	2002	2006	2010	2014
ODS	3	2	3	4	1	
ČSSD	1	2	1		2	3
KDU-ČSL	1	2	2	2	1	2
NEZÁVISLÍ	2	3	2	2	3	3
TOP 09					1	
Strana zdravého rozumu					1	1
ZA PROSPERITU ŠUMPERKA			1	1		
Občanská demokratická aliance	1					
Strana demokratické levice	1					

Zdroj: údaje z Ročenek města a MěÚ, vlastní zpracování

Radu města Šumperk tvoří po všechna sledovaná období největší počet členů ze stran ODS, ČSSD, KDU-ČSL a NEZÁVISLÍ. NEZÁVISLÍ mají ve všech období z celkového složení 9 členů RM vždy alespoň 2 členy. Počet členů z ODS postupně klesá a v roce 2014 už v Radě města nemá žádné zastoupení. Strana KDU-ČSL má ve všech období, vyjma období 1994 a 2010, vždy 2 členy v Radě.

Můžeme tedy konstatovat, že RM ovládají ve sledovaném období stále ti stejní členové.

7.2.1. Koalice a opozice města

Vytváření koalic a sepisování koaličních smluv v Šumperku se v dřívějších dobách řešil pouze ústní dohodou nebo záleželo na konkrétní situaci a „napjatosti vztahů“ v zastupitelstvu. K vytváření koalic se pomocí elektronické pošty vyjádřil i starosta Mgr. Zdeněk Brož a uvádí: „*Jako uvolněný místostarosta nebo starosta pracuji na radnici od roku 1998 a v prvních obdobích si nepamatuji, že bychom sepisovali nějaké smlouvy. Byla to doba, kdy stačila ústní dohoda a ta byla vždy dodržena. V prvních obdobích se potom vydávalo programové prohlášení, které bylo později nahrazeno strategickým plánem. Koaliční smlouvy a programová prohlášení se sepisují v případech, kdy na tom některá ze zúčastněných stran trvá. Většinou tak bývá, když je koalice křehká a nemá jasnou většinu, nebo chce některá ze stran něco konkrétního prosadit a ostatní strany k tomu zavázat.* Dále dodává: „*Od roku 2002, kdy jsem se stal starostou, jsem se snažil o co nejširší spolupráci zvolených stran, takže v Radě byly zastoupeny téměř všechny zvolené subjekty a menší strany dostaly dostatečný prostor v komisích a výborech na úkor těch větších. Komunisté jako opozice měli vždy v držení finanční nebo kontrolní výbor, někdy i obě pozice.*“ Koalice po posledních volbách v roce 2014 byla vytvořena z Nezávislé volby, ČSSD, KDU-ČSL, TOP 09 a Strana zdravého rozumu a získala tak nadpoloviční většinu (15 mandátů z celkových 27). V opozici stojí KSČM, PRO-REGION a Piráti, ANO 2011 a ODS.

8. Hospodaření a finance města Šumperka

8.1. Podniky města Šumperk a.s.

Společnost Podniky města Šumperk a.s. byla založena v roce 1996 a její hlavní činností je zajišťování hospodářské činnosti města Šumperk. Společnost PMŠ zajišťuje pro město správu majetku v oblastech dle uzavřených mandátních smluv, připravuje k realizaci

významné investiční akce, které jsou umístěny do majetku města nebo společnosti. Současně pro město připravuje různé podnikatelské aktivity a projekty, zejména v oblastech využívání nemovitých majetků.

Jediným akcionářem PMŠ je město Šumperk. Základní jmění společnosti činí k 31. 7. 2014 celkem 240.554.785 Kč, v akciích na jméno „Obec Šumperk“ celkem 478 ks akcií v hodnotě 500.000 Kč na jednu akcii, 1 ks akcie na jméno „Obec Šumperk“ jmenovité hodnoty 379 785 Kč na jednu akcii, 11 ks akcií na jméno „Obec Šumperk“, které jsou ve jmenovité hodnotě 100.000 Kč na jednu akcii a 1 ks akcie na jméno „Obec Šumperk“ jmenovité hodnoty 75.000 Kč na jednu akcii.

Činnosti, které provozuje společnost PMŠ, lze rozdělit do následujících oblastí:

- **pronájem majetku společnosti a jeho využívání v oblastech a rozsahu** (výroba a distribuce tepla a TUV-14 kotelen, lesní hospodářství a příměstský rekreační les, využití objektu zimního stadionu, využití areálu plaveckých bazénů „Na Benátkách“, provoz hotelu Sport, využití provozního domu-sídlo společnosti, využití objektu 5 garáží na ulici Langrova, využití objektu na ul. Hlavní Třída a Krátká, využití sportovního areálu tenisu u hotelu Sport, využití provozního objektu na letním koupališti).
- **realizace správy majetku města Šumperka v rozsahu** (správa a údržba veřejné zeleně, správa a údržba komunikací, správa a údržba veřejného osvětlení, správa pohřebišť, správa vodních toků a protipovodňových zařízení, správa městského informačního systému, správa tělovýchovných zařízení města a letního koupaliště).

Řídicím orgánem společnosti je představenstvo (statutární orgán společnosti), dozorčí rada a vedení společnosti.¹²⁰

8.1.1. Představenstvo PMŠ

Předsedové představenstva:

- Zdeněk Zerzán od 27. 02. 1996 – do 02. 07. 1999
- Zdeněk Brož od 02. 07. 1997 – do 12. 05. 2015
- Mgr. Tomáš Spurný od 12. 05. 2015 – doposud

Místopředsedové představenstva:

- JUDr. Věra Nedomová od 27. 02. 1996 – do 28. 12. 2001

¹²⁰ Podniky města Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-27]. Dostupné na www: <http://www.pms-spok.cz/redakce/index.php?clanek=143&xuser=&lanG=cs&slozka=121>

- Ing. Igor Kroupa od 28. 12. 2001 – do 20. 10. 2004
- Ing. Petr Suchomel od 20. 10. 2004 – do 12. 05. 2015
- RNDr. Jan Přichystal od 12. 05. 2015 – doposud

Členové představenstva:

- JUDr. Jiřina Berková od 27. 02. 1996 – do 10. 03. 1998
- Miroslav Mitrofan od 27. 02. 1996 – do 10. 03. 1998
- JUDr. Oldřich Kadlec od 27. 02. 1996 – do 20. 10. 2004
- Ing. Igor Kroupa od 27. 02. 1996 – do 28. 12. 2001
- Ing. Luděk Šperlich od 27. 02. 1996 – do 20. 10. 2004
- Ing. Jiří Vychopeň od 10. 03. 1998 – do 20. 10. 2004
- Ing. Tomáš Kupka od 20. 10. 2004 – do 12. 05. 2015
- Ing. Jiří Flašar od 20. 10. 2004 – do 15. 08. 2014
- David Mátl od 20. 10. 2004 – doposud
- Ing. František Šmejkal od 15. 08. 2014 – doposud
- JUDr. Michael Kohajda od 12. 05. 2015 – doposud

Za společnost jedná předseda představenstva samostatně, nebo místopředseda představenstva s dalším členem představenstva společně.¹²¹

8.1.2. Dozorčí rada PMŠ

Předsedové dozorčí rady:

- Zdeněk Zerzán od 02. 07. 1999 – do 15. 08. 2014
- Ing. Luboš Cekr od 11. 12. 2014 – doposud

Členové dozorčí rady:

- Ing. Petr Krill od 27. 02. 1996 – do 10. 03. 1998
- Ing. Ladimír Vizina od 27. 02. 1996 – do 10. 03. 1998
- Ing. Jiří Blahna od 27. 02. 1996 – do 10. 03. 1998
- Pavel Nevím od 27. 02. 1996 – do 10. 03. 1998
- Ing. Bohumil Ramert, CSc. od 27. 02. 1996 – do 02. 07. 1999
- Mgr. Zdeněk Přikryl od 27. 02. 1996 – do 21. 04. 2004

¹²¹ Představenstvo společnosti PMŠ – úplný výpis z OR dostupný na [www: https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=228075&typ=UPLNY](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=228075&typ=UPLNY)

- MUDr. Jaromír Mikulenka od 27. 02. 1996 – do 12. 05. 2015
- RNDr. Jan Přichystal od 21. 04. 2004 – do 28. 03. 2013
- Jan Závěšický od 28. 03. 2013 – do 11. 12. 2014
- Ing. Josef Sedláček od 11. 12. 2014 – doposud
- Martin Janíček od 12. 05. 2015 - doposud¹²²

Členové představenstva a členové dozorčí rady jsou většinou voleni z řad zastupitelů města a největší změny v obsazení můžeme pozorovat na konci roku 2014, kdy po skandálech a obvinění ze zpronevěry, rezignovala velká část členů, kteří působili v kontrolních orgánech po dlouhá léta. Popis celé kauzy PMŠ je uveden v příloze diplomové práce.

Ve vedení firmy PMŠ stojí od dubna roku 2015 Mgr. Patrik Tomáš Pavlíček, který vystřídal bývalého ředitele Ing. Lud'ka Šperliha, který v prosinci roku 2014 na svoji funkci rezignoval.

8.2. Rozpočet obce

Rozpočet města Šumperk je analyzován od roku 2010 do roku 2015.

Tabulka č. 5: Rozpočet města od roku 2010 do roku 2015 (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy	804 708	729 791	505 869	515 211	518 885	528 928
Běžné příjmy	695 842	666 594	431 462	465 173	486 934	496 131
Kapitálové příjmy	108 866	63 197	74 407	50 038	31 951	32 797
Výdaje	752 379	733 704	435 569	463 671	506 133	528 439
Běžné výdaje	657 708	642 108	368 334	368 282	379 296	381 952
Kapitálové výdaje	94 671	91 596	67 235	95 389	126 837	146 487
Saldo rozpočtu	+ 52 329	- 3 913	+ 70 300	+ 51 540	+ 12 752	+ 489

Zdroj: Závěrečný účet města (www.sumperk.cz), vlastní zpracování

Nejvýznamnější položkou příjmů jsou daňové příjmy, které tvoří přibližně 60 - 70 % celkových příjmů a jsou zde zahrnuty sdílené a výlučné daně, správní poplatky a místní poplatky. Výjimkou je rok 2010 a 2011, kdy jsou kromě daňových příjmů významnou položkou i Ostatní neinvestiční dotace, které tvoří 40 % celkových příjmů. V této položce

¹²² Dozorčí rada společnosti PMŠ – úplný výpis z OR dostupný na [www: https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=228075&typ=UPLNY](https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=228075&typ=UPLNY)

je zahrnut příspěvek na dávky sociální péče (příspěvek na péči a hmotná nouze), který už se v dalších letech v rozpočtu neobjevuje. To samé platí na straně výdajů, kdy v prvních dvou sledovaných letech můžeme pozorovat v položce Odbor sociální věci hodnoty okolo 250 mil. Kč, ale v dalších letech už se objevují čísla okolo 10 – 20 mil. Kč. Další významnou položkou příjmů jsou investiční příjmy, které mají klesající tendenci a naopak na straně výdajů v odvětví Odboru strategického rozvoje, ÚP a investic se položky postupně navyšují. V roce 2010 u investičních příjmů tvoří významnou položku prodej ostatních nemovitostí v hodnotě 39 878 tis. Kč, který je ze značné části tvořen prodejem bytů v celkové hodnotě 28 706 tis. Kč a prodejem nebytových prostor v hodnotě 4 921 tis. Kč.

Další významnou položkou na straně výdajů je Odbor finanční a plánovací, který má v letech 2010 a 2011 výrazně vyšší výdaje než v dalších sledovaných letech. Nejvíce je tento rozdíl vidět v položce Úhrada za výkon PMŠ, a.s. Na otázku, čím je způsoben tento pokles, mi pomocí elektronické pošty odpověděl starosta Mgr. Zdeněk Brož a 2. místostarosta Mgr. Tomáš Spurný a jejich odpovědi byly naprosto totožné:

„Tento rozdíl je způsoben tím, že v roce 2012 byl nastolen režim přenesené daňové povinnosti, a to především u stavebních prací, kdy odběratel odvádí v tomto případě daň z přidané hodnoty za dodavatele. Proto bylo nezbytné částku určenou na správu majetku města, kterou provádí na základě smlouvy společnost PMŠ, a.s., na stavební a ostatní činnost. Na ostatní činnosti jsou zasílány finanční prostředky formou zálohy z rozpočtu odboru finančního a plánovacího a stavební práce jsou fakturovány na město, které má ze zákona povinnost odvést daň z přidané hodnoty. PMŠ a.s. uzavírá smlouvy o dílo, případně objednávky, přebírá práce a kontroluje rozsah fakturovaných prací. Úhrady jsou prováděny z rozpočtu města z odboru majetkoprávního řádek „PMŠ a.s. (DPH, PDP)“. Ke snížení částky tedy nedošlo, došlo pouze k jejímu rozdělení mezi dva odbory MěÚ.“

8.3. Investiční akce obce

Městu Šumperk se po vstupu ČR do EU, stejně jako všem ostatním obcím, otevřely nové možnosti získávání zdrojů pro investiční i neinvestiční činnosti, kterých se snaží co nejvíce využívat. Analyzovala jsem investice od roku 2010 do roku 2015. Všechny tyto investice byly financovány z části ze zdrojů EU a z části z vlastního rozpočtu. Ve sledovaném období bylo proinvestováno celkem 558.934.000 Kč a mezi nejvýznamnější ukončené investice můžeme zařadit snižování energetické náročnosti Základní školy Dr.E.Beneše,

Základní školy Šumavská, Základní školy Vrchlického a Mateřské školy Prievidzská. Další významnou investicí bylo Středisko ekologické výchovy Švagrov, Rekonstrukce přednádraží v Šumperku, Rozvoj infrastruktury pro volnočasové aktivity v Šumperku, Rozvoj integrovaného dopravního systému v Šumperku – rekonstrukce zastávek MHD nebo například Revitalizace ulice Jiřího z Poděbrad.

Mezi aktuální rozpracované projekty ve městě Šumperk patří například:

- Energetické úspory budovy MŠ Evaldova v Šumperku
- Energetické úspory budovy MŠ Třebízského v Šumperku
- Revitalizace Jiráskových sadů a přilehlého okolí
- Revitalizace zeleně v Jiráskových sadech
- Stavební úpravy v objektu společenského střediska Sever
- Podpora standardizace orgánu sociálně-právní ochrany na MěÚ Šumperk
- Stavební úpravy MŠ Zahradní v Šumperku - snižování energetické náročnosti, Rozšíření a zkvalitnění služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením v Šumperku
- Přístavba a stavební úpravy MŠ Nerudova Šumperk
- Cyklostezka Šumperk - Dolní Studénky, k.ú. Šumperk
- Rozvoj procesu komunitního plánování sociálních služeb v Šumperku¹²³

Město Šumperk také poskytuje dotace z rozpočtu města na podporu neziskových akcí, které pokrývají jednorázové neziskové akce, cykly neziskových akcí nebo vícedenní pobytové akce se sportovní, kulturní, zdravotně-sociální nebo jinou veřejně prospěšnou náplní. Dále město poskytuje podporu celoroční činnosti formou dotací neinvestičních nákladů spojených s činností organizací, které pracují s dětmi nebo ve zdravotně-sociální oblasti nebo podporu výkonnostního sportu spojených s účastí v soutěžích výkonnostního sportu.

8.4. Místní politické mechanismy

O rozvoji a vývoji města Šumperk rozhoduje zastupitelstvo města, které zasedá dle předem schváleného plánu zasedání zhruba jedenkrát za 5 - 6 týdnů. Zasedání zastupitelstva se řídí jednacím řádem, který stanovuje pravidla pro přípravu, konání a jednání zastupitelstva. O

¹²³ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/redakce/index.php?clanek=27770](http://www.sumperk.cz/redakce/index.php?clanek=27770)

místě, času, datu a programu konání zastupitelstva informuje Městský úřad vyvěšením na úřední desce Úřadu. O přípravu a zasedání se stará starosta ve spolupráci s místostarosty, Radou a výbory zastupitelstva a za včasnou přípravu a kontrolu plnění usnesení zodpovídá tajemník Úřadu. Pokud se některý člen zastupitelstva nemůže účastnit zasedání, musí se řádně omluvit starostovi nebo místostarostovi s uvedením důvodu nepřítomnosti. Každý zastupitel má svoje elektronické hlasovací zařízení, ke kterému je povinen se na začátku zasedání přihlásit. Hlasování je veřejné a k platnému usnesení nebo rozhodnutí je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů. Z každého zasedání zastupitelstva se vyhotovuje zápis, jehož nedílnou součástí je prezenční listina přítomných.

Při přípravě stanovisek a odborných posudků ke konkrétním věcem může zastupitelstvo zřídit pracovní skupinu, do které jsou voleni jak členové zastupitelstva, tak i potřební odborníci. Při řešení některých situací lze udělat pracovní jednání s touto skupinou.

Tyto pracovní jednání se většinou konají před veřejným zasedáním zastupitelstva a jsou zde probírány podrobnější informace a dotazy k dané problematice. Pracovní jednání jsou neveřejná, proto také věcná a klidná. Podle slov starosty Brože je zde mnohem větší prostor projednat záležitosti do větší hloubky a je neomezený prostor pro dotazy.¹²⁴

Pracovní jednání se ve většině případů svolávají ve složitějších otázkách rozhodování, přičemž největším zdrojem polemik v zastupitelstvu jsou investice a rozpočet města. Ne všichni zastupitelé jsou ovšem se svoláváním pracovního jednání k investičním akcím nebo rozpočtu spokojeni a domnívají se, že pracovních jednání se obvykle neuskutečňují. Podle slov opoziční zastupitelky Bc. Zdeňky Kocourkové Dvořákové se pracovní jednání k uvažovaným investicím konají pouze tehdy, když si s investičním záměrem neví vedení radnice rady. Pokud mají radní jasno v tom, co chtějí sami prosadit, neobtěžují se předem cokoli konzultovat a předloží plán zastupitelstvu bez předchozího projednání.¹²⁵

Podle slov Ing. Petra Blažka se mimo investice a rozpočet na pracovních jednáních projednává například i odpis velkých nevymahatelných pohledávek a je naplánovaná i diskuse o problematice provozování vodovodů a kanalizací od roku 2020.¹²⁶

Město Šumperk má vypracovaný strategický plán rozvoje, podle kterého postupuje. Ze strategického plánu vychází rozpočtový a investiční výhled, který je rozpracován do

¹²⁴ Rozhovor č. 1

¹²⁵ Rozhovor č. 7

¹²⁶ Rozhovor č. 8

akčních plánů. Pokud se ovšem objeví nutnost nějaké nezařazené investice, musí tato investice projít jednáním zastupitelstva na návrh vedení a Rady města.

S návrhy na investiční akce může přijít každý člen zastupitelstva, zaměstnanec obecního úřadu nebo dokonce i občan. Zastupitelstvo města na svém zasedání dne 16. 6. 2016 uložilo Radě města zpracovat do rozpočtu částku 500 tis. Kč na takzvaný participativní rozpočet. Pro tento návrh hlasovalo 24 zastupitelů (89 %), proti byl 1 zastupitel (4 %), a 2 zastupitelé se zdrželi hlasování (7 %). Tento rozpočet dal možnost občanům vybrat z 5 menších nabídek investic a rozhodnout na co budou peníze z rozpočtu města použity. Na výběr měli vybudování dětského hřiště; pořízení nových odpadkových košů, stojanů na kola a pítek; oprava chodníků v „České čtvrti“; oprava chodníků ve vnitrobloku nebo opravu chodníků při ul. Zahradní. V této anketě hlasovalo celkem 595 občanů a na prvním místě skončil projekt pořízení nových odpadkových košů, stojanů na kola a pítek a celkovým počtem 196 hlasů.

S impulzem pro investiční akci může přijít také příslušný odbor MěÚ ve spolupráci s příslušným místostarostou nebo starostou a to na základě strategického plánu, podnětu rady nebo zastupitelstva, nebo na základě dotačních možností.¹²⁷

Důležitou roli při výběru a schvalování investic hraje rozhodování, které může být vnímáno jako výběr z více možností nebo jako vynucené nutné nějaké rozhodnutí. Ve všech případech rozhodování hraje roli riziko. Rozhodování o investicích v Šumperku patří v drtivě většině případů do výběru z možností, přičemž v ojedinělých případech může být zastupitel postaven před vynucené rozhodnutí (např. havarijní stav). Jak uvedla zastupitelka Bc. Zdeňka Kocourková Dvořáková, někdy se ovšem může stát, že odbor investic přijde za zastupiteli s jediným řešením a nenabízí výběr z více možností, což je špatně.¹²⁸

Kontroverzní a neustále probíranou investicí se v Šumperku stala rekonstrukce altánu ve Smetanových sadech. Tato investice je sice malého charakteru (původně do 1,7 mil. Kč), ale do dnešního dne se zastupitelstvo nedohodlo na tom, jak bude vypadat. Investice se týká revitalizace parku ve Smetanových sadech, kde se hudební altán nachází, probíhá od roku 2012. Prozatím zde proběhla výsadba zeleně, vybudování nových a rekonstrukce starých cest, výměna mobiliáře, osvětlení a výstavba toalety. Předchozí zastupitelstvo rozhodlo na svém zasedání dne 7. 3. 2013 o demolici altánu ve Smetanových sadech a jeho

¹²⁷ Rozhovor č. 6

¹²⁸ Rozhovor č. 7

nahrazení vodním prvkem. Usnesení z 22. zasedání č. 844/13 znělo: „*Zastupitelstvo města schvaluje demolici altánu ve Smetanových sadech a ponechání volného prostoru s možností dalšího využití do budoucna.*“ O tomto usnesení bylo hlasováno a výsledkem hlasování bylo - 20 členů zastupitelstva bylo proti (74 %), 2 zastupitelé se zdrželi hlasování (7 %), 3 zastupitelé nehlasovali (11 %), 1 zastupitel byl omluven a 1 byl nepřítomen. Návrh usnesení proto nebyl schválen a hledala se alternativa usnesení. Prvním návrhem bylo - zastupitelstvo města schvaluje zachování stávajícího altánu a provedení jeho opravy, druhým návrhem bylo - zastupitelstvo města schvaluje demolici altánu ve Smetanových sadech a jeho nahrazení vodním prvkem a třetím návrhem bylo – zastupitelstvo města schvaluje demolici altánu ve Smetanových sadech bez vodního prvku. Schválil se až poslední návrh usnesení, a to těsným hlasováním v počtu 14 zastupitelů pro (52 %), 7 zastupitelů proti (26 %), 3 zastupitelé se zdrželi (11 %) a 1 zastupitel nehlasoval (4 %). Na posledním zasedání zastupitelstva před koncem volebního období 2014 bylo zastupitelstvem odhlasováno v poměru 14 pro, 6 se zdrželo a 3 nehlasovali, že altán bude zdemolován a nahrazen novým moderním architektonickým dílem. Stalo se tak i přesto, že byla podána petice s 1 200 podpisy občanů města proti zbourání altánu.

S návrhem nové podoby altánu přišel jako první šumperský architekt Jiří Valert, který navrhl moderní konstrukci typu lastury. Jeho návrh byl zastupitelstvem schválen na zasedání dne 18. 9. 2014 usnesením číslo 1289/14, které znělo: „*Zastupitelstva města schvaluje výstavbu nového altánu ve Smetanových sadech dle předloženého návrhu Ing. arch. Jiřího Valerta a zapracování do programu Rekonstrukce Smetanových sadů v Šumperku.*“ Později se ovšem objevil druhý, úplně odlišný návrh nové podoby altánu od zahradního architekta Martina König, který navrhl vzdušný, otevřený altán lázeňského typu. V roce 2015 se proto na program jednání zastupitelstva problém výstavby nového altánu vrací. O budoucí podobě altánu se nakonec rozvinula asi hodinová diskuze, ze které vítězně vyšel projekt architekta Jiřího Valerta. Když ovšem byla konečně po několika letech vypsaná soutěž na dodavatele díla, zjistilo se, že neexistuje žádná firma, která by altán podle schváleného plánu za přijatelné peníze zhotovila. Nejnižší nabídka činila 2,4 mil. Kč a nejdražší nabídka byla s cenou přesahující částku 4 mil. Kč. Zastupitelé ovšem vyhranili na výstavbu altánu částku maximálně do 1,7 mil. Kč. Dne 31. 3. 2016 se tedy na jednání zastupitelstva usnesení číslo 424/16 ruší usnesení č. 1289/14 a usnesením č. 425/16 se stanovuje: *Zastupitelstvo města ukládá Radě města, aby připravila návrhy pro*

vybudování altánu lehké konstrukce (bez možnosti použití těžké techniky s ohledem na realizaci Revitalizace Smetanových sadů) s tím, že do doby jeho výstavby bude budoucí zastavěná plocha pod altánem pouze provizorně upravena (např. tráva, mlat).“ Toto usnesení bylo odhlasováno v počtu 20 zastupitelů pro (74 %), 5 zastupitelů se zdrželo (19 %) a 2 byli omluveni. S novou iniciativou přišel v červnu 2016 Šumperský okrášlovací spolek, který chtěl vypsát architektonickou soutěž na podobu budoucí lehké dřevostavby. Později se ovšem radní inspirovali v partnerském německém městě Bad Hersfeld, kde v tamním parku stojí přístřešek připomínající cirkusové šapitó (vizualizace tohoto stanu zastupitele nenadchla, proto nebylo schváleno). Do dnešního dne není o podobě altánu rozhodnuto.

U veškerých investic je velmi důležitou stránkou zpětná vazba. Ne však ke všem ukončeným investicím se zastupitelé zpětně na svých jednáních vrací. Investice v Šumperku tvoří 25 % - 50 % celkových výdajů z rozpočtu.

K důležitému rozhodování patří i rozhodování o rozpočtu. Na sestavování rozpočtu jsou na radnici dva názory. Mgr. Zdeněk Brož a Mgr. Tomáš Spurný uvedli, že sestavování rozpočtu města Šumperk mají ve svých rukou správci jednotlivých kapitol, kteří vychází z rozpočtu předchozích let a projednávají návrhy s vedením města. V druhém kroku projedná rozpočet finanční výbor tak, že si jednotliví členové rozdělí kapitoly a podrobně je prověří. Následně se k rozpočtu vyjádří finanční výbor, projedná ho Rada města a nakonec ho schválí zastupitelstvo. Před schválením zastupitelstvem je rozpočet vyvěšen a jsou možné připomínky veřejnosti. Celoročně jsou sbírány náměty občanů, jsou projednávány a případně do rozpočtu zařazeny.¹²⁹

Druhý výklad sestavování rozpočtu uvedl Ing. Petr Blažek, který si myslí, že položky příjmů a výdajů jsou pouze překopírovány z minulých let a mění se pouze názvy investičních akcí. Každoročně sestavování rozpočtu kritizuje, stejně jako to, že rozpočet není dostatečně a každoročně probírán na pracovních jednáních zastupitelstva.¹³⁰

Rozpočet města pro rok 2017 byl schválen na 21. zasedání zastupitelstva města dne 15. 12. 2016 a usnesení č. 627/16 znělo: „Zastupitelstvo města schvaluje rozpočet města Šumperka na rok 2017 podle předloženého materiálu:

- příjmy rozpočtu celkem: 489.989 tis. Kč
- úvěr ve výši: 20.000 tis. Kč

¹²⁹ Rozhovor č. 1 a rozhovor č. 2

¹³⁰ Rozhovor č. 8

- *výdaje rozpočtu celkem: 508.119 tis. Kč*
- *splátky jistin úvěrů: 1.870 tis. Kč. „*

V hlasování k tomuto usnesení se 21 zastupitelů vyjádřilo pro (78 %), 3 zastupitelé byli proti (11 %), 2 zastupitelé se zdrželi (7 %) a 1 zastupitel byl omluven.

Závěrečný účet města za rok 2016 bude projednán na zastupitelstvu dne 27. 4. 2017 a rozpočtový výhled na následující období bude probírán na zastupitelstvu den 15. 6. 2017.

9. Závěr

Tématem diplomové práce byly komunální volby a politické mechanismy na místní úrovni. V teoretické části jsem vysvětlila pojmy týkající se občanů, obcí, orgánů obcí a přenesené a samostatné působnosti obcí. Následující část tvořily komunální volby, kde jsem uvedla vývoj komunálních voleb od roku 1990, rozdělila a popsala jsem základní typy volebních systémů, zmínila jsem se o základních komponentech voleb a vysvětlila vytváření a typy koalic. V poslední části jsem podala výklad k základním pojmům týkající se rozpočtu, vysvětlila jsem utváření rozpočtu, utváření investičních strategií a popsala jsem druhy financování investic.

V praktické části charakterizuji vybrané ukazatele na městě Šumperk. Město Šumperk se nachází na severozápadě Moravy v Olomouckém kraji. V současné době má město okolo 26 000 obyvatel a od roku 1990 eviduje neustálý pokles obyvatelstva. Tento pokles je nejvýraznější mezi obdobími 1990 – 1995, kdy se od Šumperka odtrhlo 6 obcí. Míra nezaměstnanosti obce se pohybuje okolo 6,4 %, což je nad průměrem nezaměstnanosti ČR, která je okolo 5 %. Z hlediska občanské vybavenosti má město Šumperk 5 mateřských škol, 8 základních škol, 6 středních škol a vyšších odborných škol a 3 vysoké školy, městskou hromadnou dopravu a sportovně a kulturně je také velmi vybavené.

Město Šumperk spadá podle klasifikace Petra Jüptnera (2004) do obcí větší střední velikosti (VSO), což se potvrdilo. V každém volebním období zde kandidovalo od 5 do 13 kandidátních listin s 0 až 2 nezávislými sdruženími, vyjma volebního roku 1994 a 1998, kdy byl boom vytváření sdružení nezávislých kandidátů. Šumperk obsazuje exekutivní posty s ohledem na výsledky voleb a objevuje se zde snížená míra soutěživosti v mezivolebním období, která je determinována velkými exekutivními koalicemi. Tyto aspekty jsou charakteristické pro „polosoutěživý politický systém“. Předvolební koalice se zde nevyskytují, nejčastěji se zde vyskytuje velká koalice, která nezahrnuje celé politické spektrum, ale zajišťuje exekutivní koalici výraznou většinou v zastupitelstvu.

Stabilními kandidujícími stranami je ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a Sdružení nezávislých kandidátů v čele s Mgr. Zdeňkem Brožem, který se opakovaně od roku 2002 stává starostou. Nejvíce kandidátů je bez politické příslušnosti a jejich zastoupení je vždy nad 50 % celkové příslušnosti a má vzrůstající tendenci. Volební účast je nejvyšší v roce 1994, kdy dosahuje 59,50 %. V dalších volebních obdobích volební účast postupně klesá a

nejnižší je v posledním volebním období, kdy přišlo k volbám pouze 29,91 % voličů. Do řad zastupitelů města a členů Rady města jsou opakovaně voleni skoro pořád ti stejní lidé.

O hospodaření a rozvoj města se stará společnost Podniky města Šumperk a.s. (PMŠ), kterou v roce 1996 založilo město a je tak jejím 100 % akcionářem. Většina členů představenstva a dozorčí rady je zvolena z řad členů zastupitelstva města. Na konci roku 2014 se v PMŠ provalily zřejmě letité problémy týkající se úniku peněz. Na svou funkci v tomto období rezignovali jak členové představenstva, tak členové dozorčí rady, kteří měli na hospodaření PMŠ dohlížet.

Rozpočet města Šumperk jsem analyzovala v období od roku 2010 do roku 2015, kdy je vidět, že město vyjma roku 2011 hospodaří v kladných číslech. Největším příjmem rozpočtu jsou daňové příjmy a největší výdaje z rozpočtu jdou na odbor strategické rozvoje, územního plánování a investic.

Město Šumperk se snaží hojně využívat zdrojů z Evropské Unie a všechny významné investice jsou z největší části financovány ze zdrojů EU. Dá se tedy říct, že investice se řídí vypsanými dotačními tituly. Nejvíce bylo investováno do rekonstrukcí základních a mateřských škol, bezpečnosti občanů (rekonstrukce ulic, zastávek MHD) a kulturního využití ve městě (dětská hřiště, středisko ekologické výchovy). Kontroverzní a nejdiskutovanější investicí se stala investice do rekonstrukce hudebního altánu ve Smetanových sadech, která probíhá od roku 2012, ale do dnešního dne není o podobě altánu rozhodnuto. Přitom se jedná o malou investici, s původním rozpočtem do 1,7 mil. Kč.

Před veřejnými zasedáními zastupitelstva města se v případě složitějších otázek konají pracovní jednání. Tyto pracovní jednání většinou souvisí s investicemi nebo rozpočtem města, které často bývají zdrojem polemik v zastupitelstvu. Při rozhodování hraje významnou roli riziko. Investice jsou zpracovány ve strategickém plánu města Šumperk, podle kterého je postupováno. V ojedinělých případech (např. havarijní stav) se může vyskytnout i investice, která není ve strategickém plánu zpracována. S náměty na investice mohou přicházet od zastupitelů, zaměstnanců obecního úřadu ale i od občanů. Na začátku roku 2017 bylo vypsané hlasování formou ankety, kdy občané rozhodovali o částce 500 tis. Kč a měli na výběr z 5 možných menších investic.

Při dotazování zastupitelů týkající se rozhodování bylo zřejmé, že je Šumperk v tomto období velice roztržštěný. Vedení radnice je současně velmi tvrdě kritizováno Sdružením PRO-REGION, které se označuje za takzvanou „hard opozice“.

Důležité a zajímavé budou pro město Šumperk komunální volby v roce 2018. Většinu občanů určitě zasáhla kauza týkající se PMŠ a sama si myslím, že už by Šumperk potřeboval po dlouhých letech vlády koalice Mgr. Zdeňka Brože změnu. Jak uvedl opoziční zastupitel Ing. Petr Blažek: *„V příštích volbách určitě budu kandidovat, protože je potřeba odstranit lidi, kteří nechali 20 roků město rozkrádat a stále si urputně hájí svá křesla a snaží se zakrývat a zametat vše špatné.“*¹³¹

¹³¹ Rozhovor č. 8

10. Seznam použité literatury

Tištěné dokumenty:

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing, 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4

BALÍK, Stanislav. *Metodologie výzkumu komunální politiky*. In: Fiala, P., Strmiska, M. (Eds.) Brno: Institut pro srovnávací politologický výzkum Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, 2005. 267 s. ISBN 80-7325-074-8.

ČERNOHORSKÝ, Jiří. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2006*. Vyd. 1. Praha: Tiskárna ministerstva vnitra, p.o., 2006, 180 s. ISBN 80-978-80-239-8318-0.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, LUHANOVÁ, Markéta. *Politika v regionálním rozvoji, Úvod do studia*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2004. 162 s. ISBN 80-213-1157-6

ČMEJREK, Jaroslav, KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2007. 126 s. ISBN 978-80-213-1626-3

JÜPTNER, Petr. *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.

KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. Ostrava: Vydavatelství MONTANEX, a.s., 2010. 352 s. ISBN 978-80-7225-319-7

KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva*. Brno: Nakladatelství DOPLNĚK, 2006. 96 s. ISBN 80-7239-193-3

OUTLÝ, Jan. *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17-44.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy – Teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vydání. Praha: MANAGEMENT PRESS, NT Publishing, s.r.o., 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8

REKTOŘÍK, Jaroslav, ŠELEŠOVSKÝ, Jan, a kolektiv. *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 140 s. ISBN 80-210-2126-8

Ročenka města Šumperk z roku 2015

ŽEHROVÁ, Jana, PFEIFEROVÁ, Daniela. *Finance municipalit*. 2. vydání, 4. dotisk. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2017. 166 s. ISBN 978-80-213-2024-6

Zákony:

Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení) v platném znění

Internetové zdroje:

www.czso.cz, Český statistický úřad

www.vdb.czso.cz, Český statistický úřad – veřejná databáze

www.volby.cz, Volby v ČR

www.mestosumperk.cz, Městský úřad Šumperk

www.sumpersky.rej.cz, Týden na severu

www.pms-spk.cz, Podniky města Šumperk, a.s.

www.or.justice.cz, Úplný výpis z obchodního rejstříku

Rozhovory:

Rozhovor č. 1 se starostou města Mgr. Zdeňkem Brožem

Rozhovor č. 2 se zastupitelem města Mgr. Tomášem Spurným

Rozhovor č. 3 se zastupitelem města Květoslavem Vykydalem

Rozhovor č. 4 se zastupitelkou města Mgr. Irenou Jonovou

Rozhovor č. 5 se zastupitelem města Ing. Ondřejem Polákem

Rozhovor č. 6 se zastupitelem města Ing. Markem Zapletalem

Rozhovor č. 7 se zastupitelkou města Bc. Zdeňkou Kocourkovou Dvořákovou

Rozhovor č. 8 se zastupitelem města Ing. Petrem Blažkem

11. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Vývoj počtu obyvatel od roku 1975 do roku 2015	53
Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle náboženské víry	54
Tabulka č. 3: Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti.....	57
Tabulka č. 4: Počet členů zvolených do Rady města za jednotlivé politické strany	72
Tabulka č. 5: Rozpočet města od roku 2010 do roku 2015 (v tis. Kč)	76

12. Seznam grafů

Graf č. 1: Struktura obyvatel podle věku a pohlaví k 31. 12. 2015	53
Graf č. 2: Vzdělanostní struktura obyvatel	55
Graf č. 3: Výsledky voleb v roce 1994	61
Graf č. 4: Výsledky voleb v roce 1998	62
Graf č. 5: Výsledky voleb v roce 2002	64
Graf č. 6: Výsledky voleb v roce 2006	65
Graf č. 7 :Výsledky voleb v roce 2010	66
Graf č. 8: Výsledky voleb v roce 2014	67
Graf č. 9: Vývoj výsledků komunálních voleb nejsilnějších stran	68

Graf č. 10: Kandidáti dle politické příslušnosti	69
Graf č. 11: Volební účast v jednotlivých letech (v %)..	70

13. Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Schéma příjmů municipalit	41
Obrázek č. 2: Schéma výdajů municipalit	42
Obrázek č. 3: Základní škola Dr.E.Beneše před rekonstrukcí	95
Obrázek č. 4: Základní škola Dr.E.Beneše po rekonstrukci	96
Obrázek č. 5: Základní škola Šumavská před rekonstrukcí.....	96
Obrázek č. 6: Základní škola Šumavská po rekonstrukci.....	97
Obrázek č. 7: Revitalizace ul. Jiřího z Poděbrad	98
Obrázek č. 8: Revitalizace ul. Jiřího z Poděbrad	98
Obrázek č. 9: Zrekonstruované zastávky MHD.....	99
Obrázek č. 10: Zrekonstruované hřiště u Komunitního centra.....	100
Obrázek č. 11: Zrekonstruované hřiště u ZŠ Šumavská.....	101
Obrázek č. 12: Přednádraží v Šumperku před rekonstrukcí	102
Obrázek č. 13: Přednádraží v Šumperku po rekonstrukci	102
Obrázek č. 14: Středisko ekologické výchovy Švagrov před rekonstrukcí	104
Obrázek č. 15: Středisko ekologické výchovy Švagrov po rekonstrukci	104
Obrázek č. 16: Základní škola Vrchlického před rekonstrukcí	105
Obrázek č. 17: Základní škola Vrchlického po rekonstrukci.....	105
Obrázek č. 18: Mateřská škola Prievidzská před rekonstrukcí.....	106
Obrázek č. 19: Mateřská škola Prievidzská po rekonstrukci	106

14. Přílohy

Zkratky:

ČR	České republiky
VSO	Obce větší střední velikosti
ODS	Občanská demokratická strana
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická

KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
SZ	Strana zelených
EU	Evropská unie
OP	Operační program
VŠB-TU	Vysoká škola báňská – Technická univerzita
TJ	Tělocvičná jednota
PMŠ	Podniky města Šumperk a.s.
ÚP	Územní plánování
JSDH	Jednota sboru dobrovolných hasičů
ŽP	Životní prostředí
ZŠ	Základní škola
RR	Regionální rada
MHD	Městská hromadná doprava
ČD	České dráhy
CHKO	Chráněná krajinná oblast
MŠ	Mateřská škola
MěÚ	Městský úřad
OR	Obchodní rejstřík
NN	Nízké napětí
DPH	Daň z přidané hodnoty
PDP	Přenesená daňová povinnost
RM	Rada města

Seznam položených otázek:

- 1) Konají se někdy v obci pracovní jednání zastupitelstva (před veřejným jednáním zastupitelstva)
 - ano
 - ne

- 2) Je rozpočet obce diskutován na pracovním jednání (pracovních jednáních) zastupitelstva před řádným zasedáním zastupitelstva?
 - každý rok

- pouze některé roky
- nikdy

3) Jsou záměry o uvažovaných investicích diskutovány na pracovních jednáních zastupitelstva (před řádným zasedáním zastupitelstva)?

- vždy
- nikdy
- obvykle ano
- obvykle ne

4) Pokud Vaše odpověď na otázku č. 3 byla „obvykle ano“ dokážete uvést, co je příčinou pracovních jednání zastupitelstva o uvažovaných investicích (před řádným zasedáním zastupitelstva)?

5) Pokud Vaše odpověď na otázku č. 3 byla „obvykle ne“ dokážete uvést, v jakých případech se koná pracovní jednání zastupitelstva (před řádným zasedáním zastupitelstva)?

6) Je zastupitelstvem obce iniciován vznik pracovních skupin (z členů i nečlenů zastupitelstva) v případě investičních akcí nebo prodeje významného majetku obce?

- vždy
- nikdy
- obvykle ano
- obvykle ne

7) Pokud Vaše odpověď na otázku č. 6 byla „obvykle ano“ dokážete uvést, v jakých případech obvykle dochází ke vzniku pracovní skupiny (před řádným zasedáním zastupitelstva)?

8) Pokud Vaše odpověď na otázku č. 6 byla „obvykle ne“ dokážete uvést, v jakých případech vznikají pracovní skupiny (před řádným zasedáním zastupitelstva)?

9) Kdo obvykle přichází s impulzem pro investiční akci v obci?

- starosta
- stejný člen zastupitelstva mimo starosty
- skupina stejných členů zastupitelstva
- zaměstnanec obecního úřadu
- představitelé místních zájmových organizací (spolků)
- občané (např. formou petice či jinak)
- jiné – uveďte:

10) Byl/a jste někdy Vy osobně iniciátorem/navrhovatelem nějaké investiční akce v obci? Pokud ano, uveďte prosím, o jakou investiční akci se jednalo a zda se realizovala. Pokud se nerealizovala, uveďte prosím důvod:

11) Jsou významné investiční akce v obci zdrojem polemik v zastupitelstvu, popřípadě dokážete uvést příklad?

- vždy, příklad:
- pouze v některých případech, příklad:
- nikdy

12) Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a „vždy“, prosím uveďte, zda jsou polemiky v zastupitelstvu průvodním jevem většiny jiných než investičních rozhodnutí?

- ano
- ne

13) O investiční akci v obci rozhoduje:

- zpravidla stejná skupina členů tvořících většinu zastupitelstva (koalice)
- zpravidla všichni členové zastupitelstva
- zpravidla většina členů zastupitelů bez ohledu na koaliční či opoziční schéma v obci

- 14) Má obec strategický plán rozvoje (plán investičních akcí, zásobník investičních akcí)?
- ano
 - ne
- 15) Při schvalování investičních akcí zastupitelstvo postupuje podle strategického plánu rozvoje (plánu investičních akcí, zásobníku investičních akcí):
- ve všech případech
 - prakticky nikdy
 - jiné
- 16) Vnímáte rozhodování jako výběr z více možností? Nebo spíše jako vynucené nutné nějaké rozhodnutí? Kam byste zařadil jednotlivé obecní investice?
- 17) Hraje při rozhodování obecní samosprávy roli riziko (např. neobdržení či neproplacení dotace, riziko plynoucí z přijetí úvěru apod.)?
- 18) Vracíte se k investicím na jednáních zastupitelstva zpětně? Vyhodnocujete je nějak po ukončení?
- 19) Popište krátce, jak je sestavován rozpočet obce:
- 20) Uveďte, jaká procentuální část výdajové strany rozpočtu je obvykle určena na investiční akce v obci:
- 21) Budete opět kandidovat ve volbách do obecního zastupitelstva ve městě Šumperk, které se budou konat v roce 2018? Pokud ano, jakým volebním programem chcete zaujmout občany?
- 22) Jaké šance na úspěch v příštích volbách do obecního zastupitelstva máte?

Ukončené investice:

Energetické úspory ZŠ Dr.E.Beneše v Šumperku (zahájení 15. 06. 2010, ukončení 31. 08. 2011)

Předmětem projektu Energetické úspory Základní školy Dr.E.Beneše je realizace opatření na snížení spotřeby energií, které spočívají v zateplení obvodových konstrukcí, výměně výplní otvorů včetně redukce prosklených ploch, zateplení střechy některých objektů a instalací termoregulačních ventilů, a tím dojde k úspoře energie o cca 2 945,1 GJ/rok. Tento projekt byl spolufinancován EU – Fondem soudržnosti a Státním fondem ŽP ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí. Celkové výdaje byly 27 200 100 Kč, z toho byly celkové způsobilé výdaje v hodnotě 18 427 399 Kč, podpora z Fondu soudržnosti byla 15 663 289 Kč a dotace Státního fondu ŽP ČR byly 921 370 Kč.¹³²

Obrázek č. 3: Základní škola Dr.E.Beneše před rekonstrukcí

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-dr-e-benese-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-dr-e-benese-v-sumperku.html)

¹³² Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-dr-e-benese-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-dr-e-benese-v-sumperku.html)

Obrázek č. 4: Základní škola Dr.E.Beneše po rekonstrukci

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-dr-e-benese-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-dr-e-benese-v-sumperku.html)

Energetické úspory ZŠ Šumavská v Šumperku (zahájení 15. 06. 2010, ukončení 31. 08. 2011)

Předmětem projektu Energetické úspory ZŠ Šumavská je jako v předchozím případě realizace opatření na snížení spotřeby energií a tím dojde k úspoře energie o cca 1 972,3 GJ/rok. Tento projekt byl spolufinancován EU – Fondem soudržnosti a Státním fondem ŽP ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí. Celkové výdaje byly 23 437 918 Kč, celkové způsobilé výdaje projekty byly 15 654 340 Kč, podpora z Fondu soudržnosti byla 13 306 189 Kč a dotace ze Státního fondu ŽP ČR byly 782 754 Kč.¹³³

Obrázek č. 5: Základní škola Šumavská před rekonstrukcí

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-sumavska-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-sumavska-v-sumperku.html)

¹³³ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-sumavska-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-sumavska-v-sumperku.html)

Obrázek č. 6: Základní škola Šumavská po rekonstrukci

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-sumavska-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/energeticke-uspory-zs-sumavska-v-sumperku.html)

Revitalizace ulice Jiřího z Poděbrad (zahájení 01. 02. 2009, ukončení 30. 07. 2010)

Cílem revitalizace ulice Jiřího z Poděbrad bylo odstranění špatného technického stavu území, tj revitalizace komunikace a chodníků, pásma zeleně, odbočky a vjezdy, křižovatky, parkovací místa, místa pro sběr odpadků a veřejné osvětlení. Tento projekt byl spolufinancován EU – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Regionálního operačního programu. V rámci tohoto projektu byla v plném rozsahu modernizována komunikace, samostatný pruh pro cyklisty, bezpečné přechody, zpomalovací příčné pruhy pro zklidnění autodopravy, zpřehledněna jsou místa dopravního křížení a odbočování do území, kde rekonstrukcí přibyl parkovací prostor. Došlo také k výměně sídelní zeleně a odstraněny byly dožitě a nevhodně volené druhy dřevin, byla obnovena nová výsadba, která byla navržena tak, aby zlepšila ekologickou funkci.

Celkové výdaje tohoto projektu byly 136 837 581 Kč, celkové způsobilé výdaje byly v hodnotě 96 693 752 Kč, dotace z rozpočtu RR byly 81 918 751 Kč, z toho z Evropského fondu pro regionální rozvoj 77 418 028 Kč a vlastní podíl žadatele na způsobilých výdajích byly 14 775 000 Kč.¹³⁴

¹³⁴ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/revitalizace-ulice-jiriho-z-podebrad.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/revitalizace-ulice-jiriho-z-podebrad.html)

Obrázek č. 7: Revitalizace ul. Jiřího z Poděbrad

Náměstí republiky

- chodníky v šíři 2 m
- přechodové ostrůvky
- odbočky a vjezdy
- veřejné osvětlení
- pásma zeleně

Kruhový objezd s ulicemi Šumavská a Husitská

- kruhový objezd
- dvoupruhová komunikace
- jízdní pruh šíře 3 m
- jízdní pruh pro cyklisty
- autobusové zastávky
- místa pro sběr komunálních odpadů

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/revitalizace-ulice-jiriho-z-podebrad.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/revitalizace-ulice-jiriho-z-podebrad.html)

Obrázek č. 8: Revitalizace ul. Jiřího z Poděbrad

Místa pro volný čas

- hřiště s umělým povrchem
- herní prvky
- výsadba sídlištní zeleně
- lavičky pro odpočinek
- odpadkové koše

Napojení na ulici Bratrušovská

Vybudování parkovacích míst

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/revitalizace-ulice-jiriho-z-podebrad.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/revitalizace-ulice-jiriho-z-podebrad.html)

Rozvoj integrovaného dopravního systému v Šumperku - rekonstrukce zastávek MHD (zahájení 01. 01. 2008, ukončení 30. 07. 2010)

Realizace tohoto projektu přispěla ke zvýšení bezpečnosti a komfortu veřejné dopravy, zvýšení plynulosti dopravy, zlepšení estetické úrovně autobusových zastávek a zlepšení dostupnosti veřejné dopravy pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace (včetně bezbariérového řešení – nástupní hrany, chodníky a přechody pro handicapované). Tento projekt byl spolufinancován EU – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Regionálního operačního programu Střední Morava.

Tento projekt řešil rekonstrukci zastávek ul. Husitské, Jiráskovy sady, zastávky Lidické s křižovatkou ulice 8. května, Lidické 13, Bratrušovské rozcestí k sanatoriu, zastávky ul. 8.

května a 3. Základní školy, zastávky na ul. Jesenické, K.H.Máchy, Temenické, Štefánikovy (lékařský dům), zastávky Žerotínova, stadion a zastávky Uničovská.

Celkové výdaje projektu byly 11 359 848,46 Kč, celkové způsobilé výdaje byly 9 695 658 Kč, dotace z rozpočtu RR byly 8 241 309 Kč, z toho z Evropského fondu pro regionální rozvoj a vlastní podíl žadatele byl 1 454 349 Kč.¹³⁵

Obrázek č. 9: Zrekonstruované zastávky MHD

Bratrušovská, rozc. k sanatoriu

8.května, 3.ZŠ

Lidická, 13

Žerotínova, stadion

Přehled realizovaných projektů 2007-2013 dostupné na www: <http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/>

Rozvoj infrastruktury pro volnočasové aktivity v Šumperku - 1. etapa (zahájení 01. 07. 2008, ukončení 01. 06. 2010)

Cílem tohoto projektu bylo zkvalitnění a rozšíření infrastruktury pro sportovní a volnočasové aktivity ve městě Šumperk. Projekt byl spolufinancován EU – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Regionálního operačního programu.

Realizace proběhla ve dvou lokalitách:

Areál hřiště u Komunitního centra rozvoje lidských zdrojů (Komín)

Komunitní centrum rozvoje lidských zdrojů je zařízení celoživotního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů, jehož provozovatelem je Dům dětí a mládeže a zařízení pro další

¹³⁵ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na www: <http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/ukoncene-projekty/rozvoj-integrovaneho-dopravniho-systemu-v-sumperku-rekonstrukce-zastavek-mhd.html>

vzdělávání pedagogických pracovníků Vila Doris Šumperk. V areálu po rekonstrukci vzniklo menší sportovní hřiště, dětské hřiště a prostor pro venkovní činnost zájmových útvarů DDM a PC Vila Doris. Hřiště je v rámci provozní doby volně přístupné veřejnosti.

Obrázek č. 10: Zrekonstruované hřiště u Komunitního centra

Prezentace Komunitního centra dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/aktualni-projekty/rozvoj-infrastruktury-pro-volnocasove-aktivity-v-sumperku-1-etapa.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/aktualni-projekty/rozvoj-infrastruktury-pro-volnocasove-aktivity-v-sumperku-1-etapa.html)

Areál hřiště u ZŠ Šumavská

Původní škvárové a antukové povrchy hřiště u základní školy Šumavská byly zastaralé a nevyhovovaly současným potřebám a nárokům na sportovní infrastrukturu. Hřiště prošlo komplexní rekonstrukcí, do běžeckého oválu byly umístěny tři sportovní hřiště s umělým povrchem, v areálu bylo umístěno dětské hřiště s tzv. lezacími balvany. V odpoledních hodinách je hřiště v rámci provozní doby zpřístupněné veřejnosti.

Celkové způsobilé výdaje byly 24 101 425 Kč, dotace z rozpočtu RR byly 20 079 151 Kč, z toho z Evropského fondu pro regionální rozvoj 18 975 979 Kč a vlastní podíl žadatele byl 3 544 130 Kč.¹³⁶

Obrázek č. 11: Zrekonstruované hřiště u ZŠ Šumavská

Prezentace hřiště u ZŠ Šumavská dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/aktualni-projekty/rozvoj-infrastruktury-pro-volnocasove-aktivity-v-sumperku-1-etapa.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/aktualni-projekty/rozvoj-infrastruktury-pro-volnocasove-aktivity-v-sumperku-1-etapa.html)

Rekonstrukce přednádraží v Šumperku (zahájení 01. 07. 2011, ukončení 31. 12. 2012)

Cílem projektu rekonstrukce přednádraží byla komplexní rekonstrukce přednádražního prostoru na ul. Jesenické a části ul. 17. listopadu. Byly zde vybudovány nové parkovací plochy pro individuální automobilovou dopravu, taxislužbu, zpevněné plochy pro pěší a dvě autobusová stání. Rozdělením celé plochy před nádražní budovou zpevněnou plochou

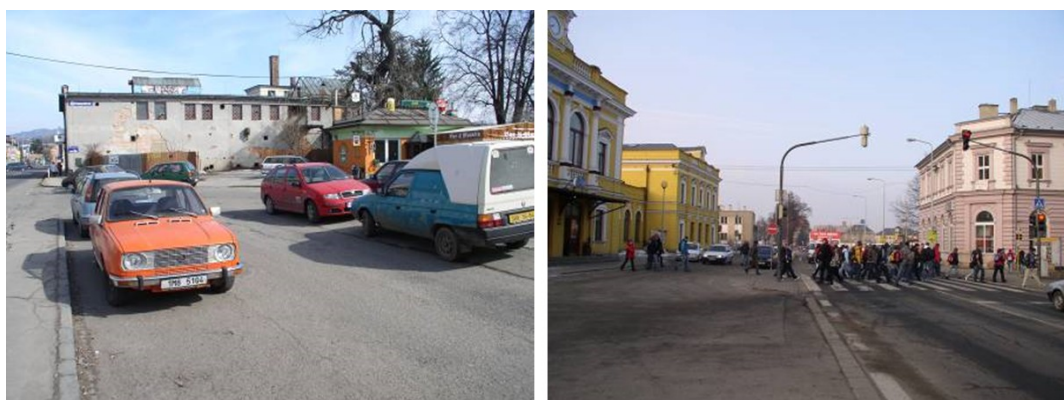
¹³⁶ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/aktualni-projekty/rozvoj-infrastruktury-pro-volnocasove-aktivity-v-sumperku-1-etapa.html](http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/projekty-eu/aktualni-projekty/rozvoj-infrastruktury-pro-volnocasove-aktivity-v-sumperku-1-etapa.html)

pro pěší došlo ke zvýšení bezpečnosti pěších mezi přechodem pro chodce přes ulici Jesenickou a výpravní budovou ČD. Součástí rekonstrukce bylo také ozelenění přednádražního prostoru, veřejné osvětlení, dodávky a osazení autobusového přístřešku a mobiliáře (lavičky, odpadkové koše, stojany na kola a žardiniéry).

Tento projekt byl spolufinancován EU - Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Regionálního operačního programu Střední Morava.

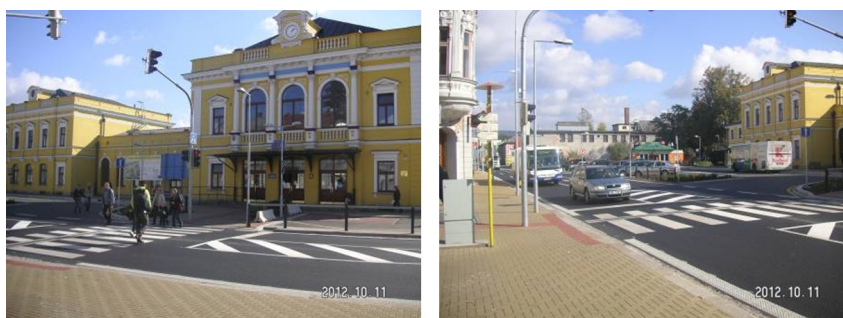
Celkové výdaje projektu byly 10 989 264,46 Kč, celkové způsobilé výdaje byly 10 292 424,12 Kč a maximální možná dotace z rozpočtu RR byla 8 233 939,63 Kč.¹³⁷

Obrázek č. 12: Přednádraží v Šumperku před rekonstrukcí

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/rekonstrukce-prednadrazi-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/rekonstrukce-prednadrazi-v-sumperku.html)

Obrázek č. 13: Přednádraží v Šumperku po rekonstrukci

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/rekonstrukce-prednadrazi-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/rekonstrukce-prednadrazi-v-sumperku.html)

¹³⁷ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/rekonstrukce-prednadrazi-v-sumperku.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/rekonstrukce-prednadrazi-v-sumperku.html)

Středisko ekologické výchovy Švagrov (zahájení 17. 06. 2011, ukončení realizace projektu 30. 04. 2013, zahájení provozu 01. 05. 2013)

Projekt Střediska ekologické výchovy Švagrov je prozatím nejdražší dokončenou investicí ve městě Šumperk. Řeší výstavbu výukového a pobytového centra a vybavení střediska ekologické výchovy Švagrov. Nové středisko ekologické výchovy se nachází v areálu bývalé turistické základny na Švagrově v katastrálním území Vernířovice u Sobotína. Areál leží ve III. zóně CHKO Jeseníky a v rámci akce byly vybudovány následující stavební objekty:

- SO 01- Výukové a pobytové centrum (přístavba a přestavba stávající historické budovy č.p.172), včetně vnitřního vybavení
- SO 03- Venkovní víceúčelová plocha
- SO 04- Venkovní úpravy (zpevněné plochy, sadové úpravy, venkovní mobiliář, osvětlení, dešťová kanalizace)
- SO 05- Vodní plocha (vybudování malé vodní nádrže a její propojení se stávajícím mokřadem- výukové účely)
- SO 06- ČOV (anaerobně-aerobní s kapacitou 100 EO)
- SO 07- Přípojka NN
- SO 08- Demolice (odstranění stávající nevyhovujících objektů)

Celková užitná plocha výukového a pobytového střediska činí 1 687,82 m², ubytovací kapacita 50 lůžek+10 přistýlek. Celková plocha řešeného areálu činí cca 10 500 m². Areál je využíván jako vzdělávací a poradenské centrum v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Probíhají zde pobytové i denní programy celoživotního vzdělávání v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí pro širokou škálu cílových skupin (žáci všech typů škol, pedagogičtí pracovníci, pracovníci ve veřejné správě a samosprávě, neziskové organizace apod.)

Tento projekt byl spolufinancován EU - Evropským fondem pro regionální rozvoj a Státním fondem životního prostředí ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí. Celkové výdaje projektu byly 50 913 608,74 Kč, celkové způsobilé výdaje byly 49 786 853,35 Kč a dotace z OPŽP byly 44 808 167,99 Kč.¹³⁸

¹³⁸ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html)

Obrázek č. 14: Středisko ekologické výchovy Švagrov před rekonstrukcí

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html)

Obrázek č. 15: Středisko ekologické výchovy Švagrov po rekonstrukci

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html)

Stavební úpravy ZŠ Vrchlického v Šumperku - snižování energetické náročnosti (zahájení 03. 06. 2013, ukončení 18. 11. 2013)

Předmětem projektu byla realizace úspor energie v objektu Základní školy na ulici Vrchlického. Opatření na snížení spotřeby energií spočívalo v zateplení obvodových stěn, zateplení stropu, zateplení střechy a výměně otvorových výplní.

Tento projekt byl spolufinancován EU - Fondem soudržnosti a Státním fondem životního prostředí ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Celkové výdaje projektu byly 8 094 541,50 Kč, celkové způsobilé výdaje byly 7 720 486,48 Kč a dotace z Operačního programu ŽP byly 6 948 437,82 Kč.¹³⁹

Obrázek č. 16: Základní škola Vrchlického před rekonstrukcí

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html)

Obrázek č. 17: Základní škola Vrchlického po rekonstrukci

Prezentace dostupná na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stredisko-ekologicke-vychovy-svagrov.html)

Stavební úpravy MŠ Prievidzská v Šumperku - snižování energetické náročnosti (zahájení 06. 05. 2013, ukončení 30. 11. 2013)

Předmětem projektu byla realizace úspor energie v objektu Mateřské školy na ulici Prievidzská. Opatření na snížení spotřeby energií spočívalo, stejně jako v předchozím projektu, v zateplení obvodových konstrukcí, výměně výplní otvorů, zateplení střechy, položení nové krytiny na střechu a instalaci termoregulačních ventilů.

¹³⁹ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na [www: http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stavebni-upravy-zs-vrchlickeho-v-sumperku-snizovani-energeticke-narocnosti.html](http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stavebni-upravy-zs-vrchlickeho-v-sumperku-snizovani-energeticke-narocnosti.html)

Projekt byl spolufinancován EU - Fondem soudržnosti a Státním fondem životního prostředí ČR v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Celkové výdaje projekty byly 7 188 082,18 Kč, celkové způsobilé výdaje byly 4 163 403 Kč a dotace z OPŽP byly 3 747 062,70 Kč.¹⁴⁰

Obrázek č. 18: Mateřská škola Prievidzská před rekonstrukcí

Prezentace dostupná na www: <http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stavebni-upravy-ms-prievidzska-v-sumperku-snizovani-energeticke-narocnosti.html>

Obrázek č. 19: Mateřská škola Prievidzská po rekonstrukci

Prezentace dostupná na www: <http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stavebni-upravy-ms-prievidzska-v-sumperku-snizovani-energeticke-narocnosti.html>

Kauza PMŠ:

Na možné problémy a nesprávné jednání a rozhodování PMŠ již v minulosti upozorňovala opozice starosty Mgr. Zdeňka Brože, a to v letech 2003 a 2004 prostřednictvím článků „Zprávy z druhé strany“, které mi poskytl k nahlédnutí Ing. Petr Blažek (opoziční zastupitel města).

¹⁴⁰ Projekty EU ve městě Šumperk. [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné na www: <http://www.sumperk.cz/cs/podnikatel/projekty-eu/ukoncene-projekty/stavebni-upravy-ms-prievidzska-v-sumperku-snizovani-energeticke-narocnosti.html>

Z těchto článků jsou v čísle 4/2004 s názvem **PMŠ a.s. a jejich ředitel** kritizovány postupy jednání bývalého ředitele Ing. Lud'ka Šperliche, který stál za celou řadou akcí (především za vznikem a vytvořením postavení PMŠ a.s. jako tzv. penězovodu městských peněz ke konečnému užití nebo se například podílel na smlouvách o využití městského majetku). V článku je dále uvedeno, že starosta Mgr. Zdeněk Brož bránil tehdejšího ředitele PMŠ a dokonce ujistil zastupitele o ekonomické invenci Ing. Šperliche, s tím, že není nic zvláštního na tom, když mu tato schopnost umožňuje předjímat usnesení zastupitelských orgánů a jednat dřív, než ony samy rozhodnou.

Prvním odhaleným problémem společnosti PMŠ je kauza hotelu Sport. Původně se hovořilo o pětimilionové pohledávce PMŠ vůči firmě Jirdos, která si od PMŠ vzala tento hotel do pronájmu. Poté ovšem vyšlo najevo, že se jedná o dluh téměř trojnásobný a některé faktury, které firma Jirdos nezaplatila, byly více jak 10 let staré. Přitom se v dozorčí radě a představenstvu, jež měly na účetnictví PMŠ dohlížet, vystřídal hned několik zastupitelů města i členů jeho nejvyššího vedení. Šumperská radnice problém s roky nevymáhanými pohledávkami přiznala až v roce 2014, do té doby mohla firma Jirdos využívat hotel dál neomezeně.¹⁴¹

Za tuto kauzu dostal 5. 12. 2016 u Okresního soudu v Šumperku bývalý ředitel Ing. Luděk Šperlich dva roky odnětí svobody s tříměsíční podmínkou. Senát ho uznal vinným z trestného činu zanedbání povinností při správě cizího majetku, když osm let nevymáhal zaplacení pohledávek po firmě Jirdos. Dlužník mezitím zkrachoval a z dlužných čtrnácti milionů korun neuvidí město ani korunu. „*O situaci s neplacenými dluhy věděl, ale nekonal. Jaká byla motivace jeho jednání, jsme se ale nedověděli,*“ uvedl na adresu bývalého ředitele PMŠ soudce Lubomír Kozák. Obhajoba požadovala úplné zproštění viny, státní zástupce naopak dokazoval jasné provinění Lud'ka Šperliche a v závěrečné řeči mu navrhl podmíněný trest odnětí svobody.¹⁴²

Dalším problémem je zpronevěra peněz v PMŠ, do které je zapletena dnes již bývalá zaměstnankyně PMŠ Martina Vařáková, která dne 7. 2. 2017 usedla na lavici obžalovaných za zpronevěru milionů korun v městské firmě. Ačkoli vedení města celé roky označovalo PMŠ za výkladní skříň toho, jak efektivně a moderně zajistit fungování

¹⁴¹ Článek z Týdne na severu online – Z průšvihů je megaprůšvih – dostupný na [www: http://sumpersky.rej.cz/clanky/z-prusvih-u-je-megaprusvih/](http://sumpersky.rej.cz/clanky/z-prusvih-u-je-megaprusvih/)

¹⁴² Článek z Týdne na severu online – Ředitel PMŠ vinen – dostupný na [www: http://sumpersky.rej.cz/clanky/reditel-pms-vinen/](http://sumpersky.rej.cz/clanky/reditel-pms-vinen/)

komunálních služeb, realita byla patrně jiná. V Podnicích to chodilo jako v rodinné firmě, a to doslova. Obžalovaná Martina Vařáková je totiž životní partnerkou dnes již odsouzeného Ludka Šperlicha, který měl její práci kontrolovat. Vařáková podle obžaloby zpronevěřila milióny korun tím, že peníze od zákazníků městské společnosti neodváděla do firemní pokladny, ale nechávala si je pro sebe. Další zisky jí měly plynout z faktur za zcela vymyšlené služby. Nešlo přitom o jednorázové selhání, obžaloba tvrdí, že k vyvádění peněz z firmy docházelo systematicky několik let bez vědomí vedení PMŠ a jejich kontrolních orgánů. Podle informací Týdne na severu, které pochází z doby těsně před zahájením prvního soudního líčení, Vařáková svoji vinu odmítá. Zpronevěra je prý pouze fiktivní a mělo k ní dojít kvůli chybnému účetnímu programu. Vyšetřovatelé přitom na případu pracovali více než rok a provinění obžalované zaměstnankyně PMŠ podložili řadou důkazů. „*Paní Vařáková se patrně bude snažit hrát celý případ takzvaně na hlavu. Údajně kvůli tomu dobrovolně strávila několik týdnů v psychiatrické léčebně. Je to totiž asi jediný způsob, jak se vyhnout tomu, že skončí, lidově řečeno, v teplácích,*“ informoval redakci s případem dobře obeznámený zdroj.¹⁴³

Tato kauza ovšem dostává v těchto dnech další rozměr. Z odcizení peněz je sice zatím podezřelá pouze bývalá pokladní této městské firmy Martina Vařáková, nedá se ale vyloučit, že policie začne v této souvislosti vyšetřovat také někdejšího ředitele PMŠ a partnera Vařákové Ludka Šperlicha. Redakci Týdne na severu totiž několik na sobě nezávislých zdrojů potvrdilo, že právě u něj skončily dopisy auditorky, která už před několika lety na možnou miliónovou zpronevěru upozorňovala. Dalšímu navyšování zpronevěřených peněz se tak zřejmě dalo zabránit. Nakonec ale skandál propukl až poté, co se změnilo obsazení kontrolních a dozorčích orgánů PMŠ a poté i vedení firmy. Odcizená částka se za tu dobu vyšplhala na čtyři milióny korun.

„*Je to velmi závažná informace. Bývalé představenstvo podle mých informací ty dopisy auditorky nedostalo,*“ uvedl současný předseda představenstva PMŠ Tomáš Spurný. Ve stejném duchu se vyjádřil i jeho kolega a člen představenstva Michael Kohajda. Zda bývalý ředitel PMŠ Luděk Šperlich tyto dopisy, které upozorňovaly na nesrovnalosti v účetnictví a mohly zabránit nárůstu zpronevěřených peněz, opomněl dozorčím orgánům společnosti předat úmyslně, nebo z nedbalosti, může prošetřit policie. „*Podle mého názoru*

¹⁴³ Článek z Týdne na severu online – Je blázen, nebo zloděj? Rozhodne soud – dostupný na [www: http://sumpersky.rej.cz/clanky/je-blazen--nebo-zlodej--rozhodne-soud/hledano/PM%A9/](http://sumpersky.rej.cz/clanky/je-blazen--nebo-zlodej--rozhodne-soud/hledano/PM%A9/)

by vyšetřovatelé měli začít okamžitě celou událost prověřovat. Nemusí čekat na žádný konkrétní podnět nebo nějaké trestní oznámení,“ řekl Týdnu renomovaný šumperský právník, který si ale do tisku nepřál uvést jméno. Podle zatím nepotvrzených informací Týdne na severu existovaly hned tři dopisy, kde auditorka PMŠ Hana Maříková na podezřelé finanční machinace upozorňovala. Bývalá pokladní Podniků údajně auditorku ujišťovala, že výtky v dopisech vedení PMŠ vyřeší.

Luděk Šperlich byl na konci roku 2015 zatím nepravomocně odsouzen ke dvěma letům vězení s podmínkou, protože nevybíhal od dlužníků městské firmy faktury, čímž PMŠ, potažmo městu, způsobil škodu za zhruba 14 miliónů korun. Nové vedení PMŠ se k žalobě na Šperlicha připojilo a požadovalo, aby bývalý ředitel způsobenou škodu uhradil. Soud se však tímto požadavkem odmítl zabývat a vedení městské firmy se teď proti rozsudku odvolalo. Očekává se, že rozsudek napadne i Luděk Šperlich, který před soudcem uvedl, že se cítí nevinný. „*Odvolání odsouzeného soud neobdržel, lhůta pro odvolání však ještě neuplynula,*“ uvedl mluvčí soudu Josef Milan Lipenský.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Článek z Týdne na severu online – Nové souvislosti: Ředitel spolupachatelem? – dostupný na [www: http://sumpersky.rej.cz/clanky/nove-souvislosti--reditel-spolupachatelem/](http://sumpersky.rej.cz/clanky/nove-souvislosti--reditel-spolupachatelem/)